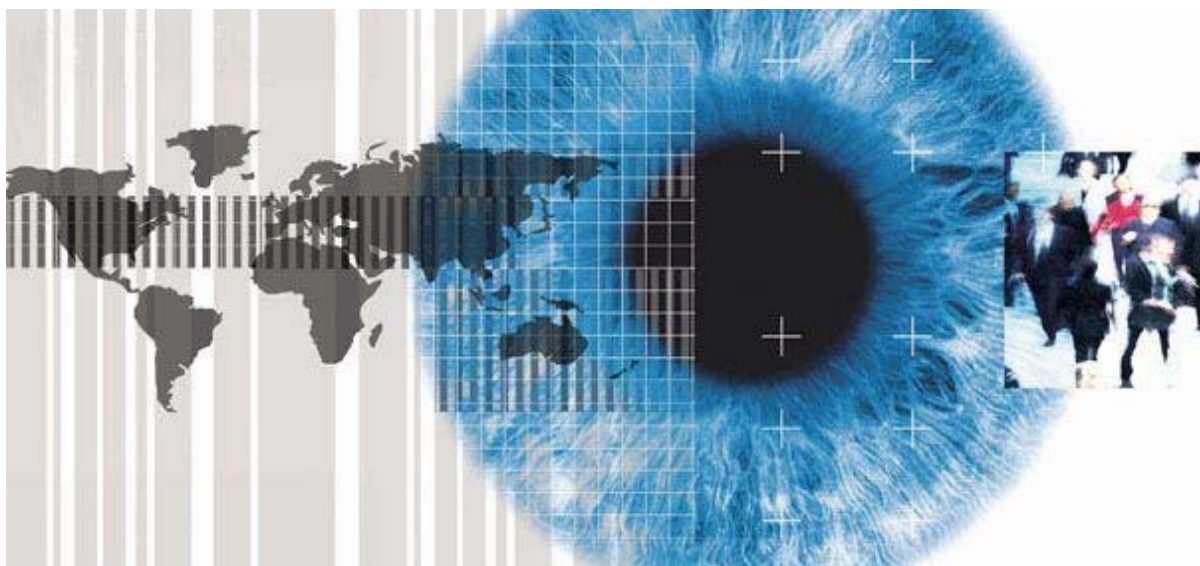

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ & ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ :

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ

Εισηγητής :

κ. Σωτηρόπουλος Ιωάννης

Επιμέλεια :

Μπεκιάρη Σοφία

Παπαχρήστου Μαρία

Πρέβεζα 2007

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η πτυχιακή αυτή εργασία ασχολείται με τον Εσωτερικό Έλεγχο στα ασφαλιστικά πρακτορεία. Ειδικότερα, ασχολείται με το προφίλ του εσωτερικού ελεγκτή, το συμφέρον της επιχείρησης να εφαρμόσει εσωτερικό έλεγχο, καθώς και με μία εισαγωγή στην έννοια του εσωτερικού ελέγχου και γενικά στο περιεχόμενο του. Εξετάζονται σε γενικό επίπεδο τα μέσα (εργαλεία) με τα οποία γίνεται ο έλεγχος αυτός και αναλύονται διεξοδικά οι σκοποί και τα είδη εσωτερικού ελέγχου, οι προϋποθέσεις ορθολογιστικής οργάνωσης του εσωτερικού ελέγχου και η σχετική νομοθεσία. Παρουσιάζεται η σημασία και ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στην επιχείρηση, περιγράφεται ο τρόπος οργάνωσης του τμήματος εσωτερικού ελέγχου, οι αρμοδιότητές του και η σχέση του με το Δ.Σ. και τους εξωτερικούς ελεγκτές τις επιχείρησης. Ακόμη εξετάζεται η σημασία της Εταιρικής Διακυβέρνησης, η συμβολή της στην ανάπτυξη μιας εταιρίας σήμερα και η σχέση της με τον εσωτερικό έλεγχο.

Δεν θα μπορούσαμε να μην αναφερθούμε στην Ιδιωτική ασφάλιση στην Ελλάδα και στην ασφαλιστική αγορά. Παρουσιάζονται όχι μόνο τα βασικά μεγέθη της Ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς αλλά και αυτά της Ευρωπαϊκής. Ακόμη εξετάζεται η συμμετοχή της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελληνική οικονομία, παρουσιάζονται οι ασφαλιστικές εταιρίες πρακτορεύσεως στην Ελλάδα και εάν ένα ασφαλιστικό πρακτορείο μπορεί να επιβιώσει, στην Ελλάδα σήμερα.

Τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν τα αντλήσαμε από λογιστικά, οικονομικά, ασφαλιστικά βιβλία καθώς και από πηγές στο διαδίκτυο. Τέλος, η επεξεργασία και παρουσίαση των αποτελεσμάτων της ερευνητικής προσέγγισης έγινε με τα προγράμματα Microsoft Word και Excel.

Ελπίζουμε η έρευνα που διεξήγαμε να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του θέματος και να πετύχαμε μια αντικειμενική παρουσίαση της πραγματικότητας.

Στην προσπάθεια μας αυτή κρίνουμε αναγκαίο να ευχαριστήσουμε τον εισηγητή μας κ. Σωτηρόπουλο Ιωάννη για την καθοδήγηση και τη βοήθεια που μας προσέφερε για την ολοκλήρωση αυτής της εργασίας καθώς και όλους αυτούς που μας βοήθησαν και μας παρότρυναν σε περαιτέρω έρευνες.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ, Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1	Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	8
1.2	ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ	9
1.2.1	Τα βασικά μεγέθη της Ελληνικής Ασφαλιστικής Αγοράς το 2005	9
1.2.2	Τα στατιστικά στοιχεία του έτους 2006 των Ασφαλιστικών Εταιριών	12
1.2.3	Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά.....	13
1.2.4	Συμμετοχή της Ιδιωτικής Ασφάλισης στην Ελληνική Οικονομία	15
1.3	ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΕΩΝ	18
1.3.1	Στατιστικά Στοιχεία 2005	18
1.3.2	Στατιστικά Στοιχεία 2006.....	22
1.4	ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΑΚΤΟΡΑ.....	25
1.5	ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	26
1.6	ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....	30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

2.1	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	31
2.2	ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	32
2.3	ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	36
2.4	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

3.1	ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	41
3.2	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	42

3.3	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ (RISK MANAGMENT)	43
3.3.1	Είδη Κινδύνων	45
3.3.2	Εσωτερικός Έλεγχος και Διαχείριση των Επιχειρηματικών Κινδύνων	47
3.4	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ.....	51
3.4.1	Σκοπός των Οικονομικών Καταστάσεων	52
3.4.2	Στοιχεία που συνθέτουν τις Οικονομικές Καταστάσεις κατά τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

4.1	Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ	58
4.2	ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	59
4.3	ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ	59
4.4	ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ	60
4.5	ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	62
4.6	ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ.....	64
4.7	ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΩΝ.....	67

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

5.1	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	73
5.2	ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΥΤΗΣ	74
5.3	ΜΕΘΟΔΟΙ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	77
5.3.1	Ελεγκτικά Συμβολά	77
5.3.2	Διαγράμματα Ροής (flowcharts).....	77
5.3.3	Ερωτηματολόγια	78
5.3.4	Γραπτή Περιγραφή	78
5.3.5	Δοκιμές (tests).....	78
5.4	ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Φ.Ε.)	78
5.5	ΦΑΚΕΛΟΙ ΕΛΕΓΧΟΥ	80
5.5.1	Προσωρινός φάκελος ελέγχου (Π.Φ.)	80
5.5.2	Μόνιμος φάκελος ελέγχου (Μ.Φ.)	81

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

6.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ.....	85
6.1.1	Έννοια και Ορισμός της Εταιρικής Διακυβέρνησης	85
6.1.2	Κύρια χαρακτηριστικά των συστημάτων Εταιρικής Διακυβέρνησης	86
6.1.3	Ο ρόλος και η σημασία της Εταιρικής Διακυβέρνησης για τους μετόχους	88
6.2	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	90
6.3	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ.....	90
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ		95
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ		97
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....		130

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πτυχιακή αυτή εργασία αναφέρεται στον Εσωτερικό Έλεγχο στα Ασφαλιστικά Πρακτορεία και αποτελείται από πέντε κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην ιδιωτική ασφάλιση στην Ελλάδα και την λειτουργία των ασφαλιστικών πρακτορείων καθώς και μια εισαγωγή στην έννοια του Εσωτερικού Ελέγχου και στο αντικείμενο της Ασφάλισης, βασισμένη πάντα στην υπάρχουσα βιβλιογραφία για την καλύτερη κατανόηση της έρευνας.

Το δεύτερο κεφάλαιο ασχολείται με την λειτουργία του τμήματος εσωτερικού ελέγχου και τον κανονισμό εσωτερικής λειτουργίας. Επίσης παρουσιάζεται η ερευνητική διαδικασία, η οποία αποδίδεται τόσο περιγραφικά όσο και σχηματικά, γεγονός που συμβάλλει στην καλύτερη και ευκολότερη κατανόησή τους.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύονται αρχικά τα βασικά χαρακτηριστικά ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου και οι βασικές αρχές που το διέπουν, στη συνέχεια τα είδη των κινδύνων και ο τρόπος διαχείρισης αυτών και τέλος παρατίθενται οι οικονομικές καταστάσεις.

Το τέταρτο κεφάλαιο αναφέρεται στα νομικά και διαχειριστικά πλαίσια του εσωτερικού ελέγχου, συγκεκριμένα στα καθήκοντα και προσόντα των εσωτερικών ελεγκτών, στις σχέσεις αυτών με τις επιχειρήσεις και τους εξωτερικούς ελεγκτές και τέλος στις μεθόδους εποπτείας των ασφαλιστών.

Το πέμπτο κεφάλαιο ασχολείται με την οργάνωση της επιχείρησης για την υλοποίηση του εσωτερικού ελέγχου καθώς και με τα βασικά χαρακτηριστικά και τις μεθόδους μελέτης που χρησιμοποιεί ο εσωτερικός ελεγκτής.

Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι βασικές αρχές εταιρικής διακυβέρνησης που οφείλει να ακολουθεί μια επιχείρηση ώστε να διαφυλάσσονται και να ικανοποιούνται τα έννομα συμφέροντά της καθώς επίσης και να προάγεται το κοινωνικό της συμφέρον ,η πρόοδος και η δημιουργία της. Στο τέλος του κεφαλαίου αναλύονται τα συμπεράσματα της έρευνας και οι προτάσεις μας για την ορθή και αποτελεσματική διεξαγωγή του εσωτερικού ελέγχου στις επιχειρήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^Ο : Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ, Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1 Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ¹

Στις ημέρες μας η ασφαλιστική βιομηχανία βρίσκεται πλέον ενώπιον σημαντικών εξελίξεων, με αποτέλεσμα η Ιδιωτική Ασφάλιση να βρίσκεται διαρκώς σε μία δημιουργική δράση. Το ενδεχόμενο συμμετοχής της στα επαγγελματικά ταμεία, η ισχυροποίηση της στο τρίτο και ίσως και στο δεύτερο πυλώνα ασφάλισης, η διάθεση από τα ασφαλιστικά δίκτυα τραπεζικών προϊόντων και αντίστροφα προδιαγράφουν ως ευοίωνα το μέλλον του κλάδου, αλλά και η γενικότερη προσπάθεια την οποία καταβάλλει η Ένωση Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος για τη βελτίωση της εικόνας και του προφίλ των ασφαλιστών στα μάτια των ασφαλισμένων, προδιαγράφουν ως ευοίωνα το μέλλον του κλάδου διεκδικώντας ισχυρότερη θέση στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας.

Τα φορολογικά κίνητρα που δόθηκαν τελευταία, οι έλεγχοι του υπουργείου Ανάπτυξης που σταδιακά βάζουν σε τάξη τα οικονομικά του κλάδου, τα νέα προγράμματα των ίδιων των εταιρειών, αλλά και η στενή σχέση που πλέον έχουν αποκτήσει με την τραπεζική αγορά μέσω του bancassurance, δημιουργούν ένα μεγάλο πεδίο δράσης με προοπτικές ανάπτυξης, που θα διογκώσει τη συμμετοχή της ασφαλιστικής βιομηχανίας στο ΑΕΠ και θα ισχυροποιήσει τη σχέση της με το πελατειακό της κοινό.

Ας λάβουμε λοιπόν υπόψη τα σημερινά δεδομένα, με βάση και τις διεθνείς οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες. Η κάλυψη από την Κοινωνική Ασφάλιση δεν κρίνεται επαρκής, ποσοτικά και ποιοτικά, από τους περισσότερους ασφαλισμένους.

Από την άλλη πλευρά, η εξάπλωση και η αποτελεσματικότητα των μέσων μαζικής ενημέρωσης, αλλά και η διάδοση από στόμα σε στόμα, ευαισθητοποιούν όλο και πιο πολλούς για τη σιγουριά της Ιδιωτικής Ασφάλισης στους σημερινούς κινδύνους.

Αυτά σημαίνουν ότι η Ιδιωτική Ασφάλιση - με έμφαση στον κλάδο Ασφαλειών Ζωής - έχει πολύ δυναμικές προοπτικές για το άμεσο αλλά και για το απώτερο μέλλον. Όλα αυτά σημαίνουν, επίσης, ότι εκείνοι που θα δραστηριοποιηθούν ως Ασφαλιστικοί Πράκτορες

---

¹ Πηγή: www.nomisma.com

έχουν εντυπωσιακές ευκαιρίες για γρήγορη επαγγελματική, οικονομική και κοινωνική εξέλιξη. Η "ασφάλεια" είναι θέμα και δικής σας ασφάλειας.

Να λοιπόν γιατί η Ιδιωτική Ασφάλιση αναπτύσσεται όλο και περισσότερο και εξελίσσεται σε έναν εξαιρετικά δυναμικό τομέα της Οικονομίας. Ακόμα και εμπειρικά, χωρίς στατιστικά στοιχεία, αυτό είναι αντιληπτό. Πριν δέκα μόλις χρόνια δεν υπήρχαν όλα αυτά τα ασφαλιστικά γραφεία, δεν υπήρχαν τόσοι ασφαλισμένοι. Ο ένας μετά τον άλλον, ο ένας παρακινημένος από τον άλλον, όλο και περισσότεροι άνθρωποι αποφασίζουν να εμπιστευθούν τη σιγουριά τους σε μια ιδιωτική ασφαλιστική εταιρία.

Εξάλλου, όπως συμβαίνει και με άλλους τομείς της εθνικής μας οικονομίας, η ασφαλιστική αγορά θα ακολουθήσει τα χνάρια της ευρωπαϊκής και γιατί όχι της παγκόσμιας αγοράς, όπου η ασφαλιστική βιομηχανία εξελίσσεται και αναπτύσσεται με ταχύτατους ρυθμούς.

1.2 ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Σε αυτήν την ενότητα θα παρουσιάσουμε τα κύρια χαρακτηριστικά της Ελληνικής Οικονομίας τα τελευταία έτη που αποτελούν και το πλαίσιο λειτουργίας των Ασφαλιστικών επιχειρήσεων, ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζονται συνοπτικά τα βασικά μεγέθη της Ελληνικής αλλά και της Ευρωπαϊκής Ασφαλιστικής Αγοράς τα έτη 2004 - 2005.

Επίσης καταγράφεται η συμμετοχή του κλάδου της Ιδιωτικής Ασφάλισης στην Οικονομική δραστηριότητα της χώρας.

Τέλος παρουσιάζεται αναλυτικά η εξέλιξη των βασικών οικονομικών μεγεθών που προκύπτουν από τη λειτουργία των Ασφαλιστικών επιχειρήσεων κατά την διάρκεια των ετών 2004 – 2005.

1.2.1 Τα βασικά μεγέθη της Ελληνικής Ασφαλιστικής Αγοράς το 2005²

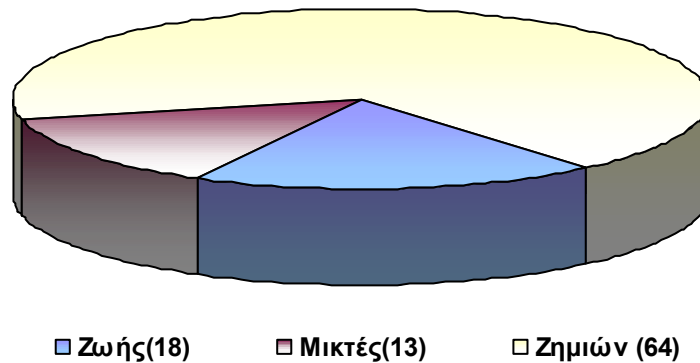
Το σύνολο των Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων που δραστηριοποιήθηκαν στη χώρα μας το 2005 έφθασε τις 95 συνολικά, καταγράφοντας παραγωγή ασφαλίσεων από πρωτασφαλίσεις σε όλους τους κλάδους ύψους 3,92 δις ευρώ, αυξημένη κατά 8,27% έναντι του 2004. Το 49,32% της συνολικής παραγωγής ασφαλίσεων προήλθε από τις ασφαλίσεις ζωής, ενώ το 50,68% αφορούσε τις ασφαλίσεις κατά ζημιών.

---

² Πηγή: Ετήσια Στατιστική Έκθεση για την Ιδιωτική Ασφάλιση της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος

Οι Ασφαλιστικές Επιχειρήσεις

Από τις 95 Ασφαλιστικές Επιχειρήσεις που δραστηριοποιήθηκαν στην Ελλάδα, οι 18 παρουσίασαν παραγωγή μόνο στις ασφαλίσσεις ζωής, οι 64 στις ασφαλίσσεις ζημιών και οι 13 παρουσίασαν παραγωγή και στις ασφαλίσσεις ζωής και στις ασφαλίσσεις ζημιών (μικτές Ασφαλιστικές Εταιρίες)

Από το σύνολο των 95 Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων, υπήρξαν 11 υποκαταστήματα που παρουσίασαν μηδενική παραγωγή ασφαλίσεων εντός του 2005. Συνεπώς το σύνολο των Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων που ασκούσαν ασφαλιστικές εργασίες στο τέλος του 2005 ανήλθε στις 84 (εκ των οποίων οι 68 Ανώνυμες Ασφαλιστικές Εταιρίες και οι 16 υποκαταστήματα αλλοδαπών Ασφαλιστικών), οι οποίες ανά δραστηριότητα διακρίνονται σε 17 επιχειρήσεις ασφαλίσεων ζωής, 54 ασφαλίσεων ζημιών και 13 μικτές.

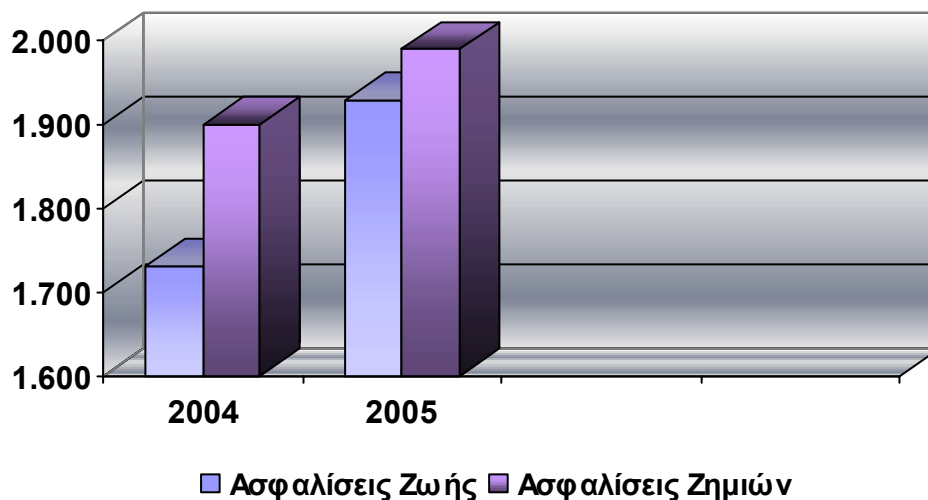
Παραγωγή Ασφαλίσεων

Η εγγεγραμμένη παραγωγή ασφαλίσεων από πρωτασφαλίσσεις όλων των κλάδων έφθασε τα 3,92 δις ευρώ, έναντι 3,62 δις ευρώ το 2004, παρουσιάζοντας αύξηση 8,27% (έναντι αντίστοιχης αύξησης 12,03% το 2004). Σε αποπληθωρισμένες τιμές, η παραγωγή ασφαλίσεων το 2005 παρουσιάζεται αυξημένη κατά 4,56% έναντι του 2004.

Οι ασφαλίσσεις κατά ζημιών παρουσίασαν αύξηση παραγωγής ασφαλίσεων κατά 4,91%, φθάνοντας τα 1,99 δις ευρώ έναντι 1,9 δις ευρώ το 2004. Σε αποπληθωρισμένες τιμές, η παραγωγή των ασφαλίσεων κατά ζημιών εμφανίζεται αυξημένη κατά 1,32% έναντι του 2004.

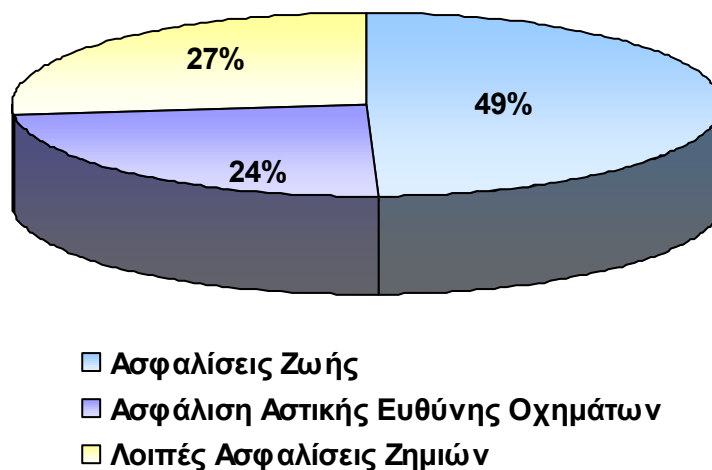
Οι ασφαλίσσεις ζωής έφθασαν τα 1,93 δις ευρώ έναντι 1,73 δις ευρώ το 2004, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 11,94%. Σε αποπληθωρισμένες τιμές, η παραγωγή των ασφαλίσεων ζωής εμφανίζεται αυξημένη κατά 8,11% έναντι του 2004.

Σαν αποτέλεσμα, η παραγωγή των ασφαλίσεων ζωής συμμετείχε στο σύνολο παραγωγής ασφαλίσεων έτους 2005 κατά 49,32% (έναντι 47,7% συμμετοχή το 2004) ενώ αντίθετα οι ασφαλίσεις κατά ζημιών συμμετείχαν κατά 50,68% (έναντι συμμετοχής 52,3% το 2004).

Ανάλυση παραγωγής ασφαλίσεων

- Ασφάλιστρα από πρωτασφαλίσεις Ασφαλίσεων Ζωής :
1.935.207.763,79 ευρώ
- Ασφάλιστρα από πρωτασφαλίσεις Κλάδου Αστικής Ευθύνης Οχημάτων :
946.202.740,03 ευρώ
- Ασφάλιστρα από πρωτασφαλίσεις λοιπών Κλάδων Ζημιών :
1.042.059.959,90 ευρώ

1.2.2 Τα στατιστικά στοιχεία του έτους 2006 των Ασφαλιστικών Εταιριών³

Για το 2006, 18 εταιρίες ετοίμασαν οικονομικές καταστάσεις βάσει των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και οι υπόλοιπες εταιρίες και υποκαταστήματα βάσει του Ελληνικού Λογιστικού Σχεδίου.

Ακολουθούν, σε πίνακες, τα βασικά οικονομικά στοιχεία του 2006 για 57 από αυτές. Λείπουν κάποια υποκαταστήματα, τα οποία δεν λειτουργούν πλέον αλλά είχαν παραγωγή το 2006.

Άρα, βάσει των ισολογιστικών στοιχείων (Ιούνιος 2007) η συνολική παραγωγή του κλάδου για το 2006(ασφάλιστρα και δικαιώματα) ήταν:

Για τις 57 παρουσιαζόμενες εταιρίες με Ε.Λ.Σ	2.069.904,6 χιλ. ευρώ
Για τις εταιρίες που δεν λειτουργούν πλέον	204.642,2 χιλ. ευρώ
Για τις 18 με Δ.Λ.Π	2.378.447,0 χιλ. ευρώ
ΣΥΝΟΛΟ:	4.652.993,8 χιλ ευρώ

Δηλαδή η αύξηση της ολικής παραγωγής του κλάδου το 2006, σε σχέση προς το 2005, ήταν 9% (4,65 δις. ευρώ).

Συνοψίζοντας, η αναλυτική εικόνα της παραγωγής του κλάδου το 2006 είναι η ακόλουθη

	Κλάδοι ζημιών	Κλάδοι ζωής	Σύνολο
57 εταιρίες με Ε.Λ.Σ	1.271.961,5	797.931,1	2.069.904,6
Εταιρίες που δεν λειτουργούν πλέον	204.642,2		204.642,2
18 με Δ.Λ.Π			2.378.447,0
ΣΥΝΟΛΑ			4.652.993,8

³ Πηγή : Ιδιωτική Ασφάλιση Ειδικό Ένθετο Νο 442, Τεύχος Ιούλιος-Αύγουστος 2007

Η κερδοφορία του κλάδου το 2006 υπήρξε η ακόλουθη (χωρίς τις εταιρίες που δεν λειτουργούν πλέον)

	Κέρδη 2006	Κέρδη 2005	Μεταβολή
57 εταιρίες με Ε.Λ.Σ	103.649,3	72.127,7	+43,7%
Εταιρίες που δεν λειτουργούν πλέον	-	-	-
18 με Δ.Λ.Π	168.716,0	75.811,0	+122,5%
ΣΥΝΟΛΑ	272.365,3	147.938,7	+84,1%

Τέλος, ο λόγος επενδύσεων και ταμειακών διαθεσίμων προς ασφαλιστικές προβλέψεις το 2006 υπήρξε ο εξής:

	Επενδύσεις προς προβλέψεις 2006	Επενδύσεις συν ταμείο προς προβλέψεις 2006	Επενδύσεις προς προβλέψεις 2005	Επενδύσεις συν ταμείο προς προβλέψεις 2005
57 εταιρίες με Ε.Λ.Σ	97,13%	103,12%	-	-
Εταιρίες που δεν λειτουργούν πλέον	-	-	-	-
18 με Δ.Λ.Π	82,99%	97,60%	75,075%	93,71%

1.2.3 Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά⁴

Σύμφωνα με τα πρώτα συγκεντρωτικά στοιχεία του έτους 2005 που παρουσίασε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ασφαλειών (C.E.A.: European Insurance in figures), προερχόμενα από τις εκτιμήσεις 33 χωρών-μελών, η Ευρωπαϊκή ασφαλιστική αγορά επέστρεψε σε υγιείς ρυθμούς ανάπτυξης, ξεπερνώντας τη χρηματιστηριακή κρίση, τα αυξημένα τεχνικά αποθέματα και την οικονομική ύφεση. Η σημαντική αύξηση της παραγωγής ασφαλιστρών κατά 4,5% σε αποπληθωρισμένες τιμές, αποδεικνύει την εμπιστοσύνη των καταναλωτών και των επιχειρήσεων στις ασφαλιστικές εταιρίες για να προστατεύουν την ευημερία τους και την περιουσία τους.

⁴ Πηγή: Ετήσια Στατιστική Έκθεση για την Ιδιωτική Ασφάλιση της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος

Καταγράφοντας ετήσιο ρυθμό αύξησης 6,2% σε αποπληθωρισμένες τιμές, οι ασφαλίσεις ζωής οδήγησαν την ανάπτυξη της ασφαλιστικής αγοράς το 2005. Αυτή η εξέλιξη αντανακλά την εμπιστοσύνη των ασφαλισμένων στα ασφαλιστικά προϊόντα ζωής που προσφέρουν εγγύηση του κεφαλαίου τους και υψηλές αποδόσεις σε μία περίοδο χαμηλών επιτοκίων.

Οι ασφαλίσεις κατά ζημιών αντίθετα κατέγραψαν ρυθμό αύξησης κατά 1,8% σε αποπληθωρισμένες τιμές, αναδεικνύοντας τη διαφοροποίηση που υπάρχει μεταξύ των δυτικών χωρών με αναπτυγμένες και κορεσμένες αγορές και των ανατολικών χωρών που βιώνουν τα αποτελέσματα της έντονης ανάπτυξης.

Ο αριθμός των Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων σε 32 χώρες-μέλη της C.E.A. το 2005 εκτιμάται στις 5.330, ελαφρά μειωμένος (-0,8%) σε σχέση με το 2004, ένδειξη ότι οι συγχωνεύσεις των εταιριών συνεχίζονται. Από αυτές, οι 4.886 (ποσοστό 92%) προέρχονται από τις 25 χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (μειωμένες κατά 1%).

Η συνολική παραγωγή ασφαλίσεων των 25 χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκτιμάται ότι θα φθάσει τα 925,1 δις ευρώ το 2005, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 6,7%, σε τρέχουσες τιμές ή 4,6% σε αποπληθωρισμένες τιμές, έναντι της προηγούμενης χρονιάς.

Ποσοστό ασφαλίσεων επί του Ακαθάριστου Εγγώριου Προϊόντος (Α.Ε.Π.)

Το ποσοστό ασφαλίσεων επί του Α.Ε.Π. για τις 25 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2004 ήταν 8,4%, ενώ για το 2005 έφτασε το 8,5%.

Ποσοστό επενδύσεων επί του Ακαθάριστου Εγγώριου Προϊόντος (Α.Ε.Π.)

Το ποσοστό των επενδύσεων επί του Α.Ε.Π. για τις 25 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2004 ήταν 51,5%, ενώ το 2005 έφτασε το 53,4%.

Συνολικά κατά κεφαλήν ασφάλιστρα

Τα συνολικά κατά κεφαλήν ασφάλιστρα για τους πολίτες των 25 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2004 ανήλθαν κατά μέσον όρο στα 1.805 ευρώ, ενώ για το 2005 έφτασαν τα 1.897 ευρώ.

**Ποσοστιαία Αναλογία των Μεγεθών της Ελληνικής Ασφαλιστικής Αγοράς στην
Ευρωπαϊκή Ένωση (25) το 2004**

<u>ΜΕΓΕΘΟΣ</u>	<u>ΕΛΛΑΔΑ</u>	<u>ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ</u>	<u>ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ (25)</u>
Ασφάλιστρα από πρωτασφαλίσεις (σύνολο αγοράς, εκατομμύρια €)	3.623,9	0,42%	866.798
εκ των οποίων:	1.728,7	0,33%	524.207
Ασφάλιστρα Κλάδου Ζωής			
Ασφάλιστρα Κλάδου Ζημιών	1.895,2	0,55%	342.592
Σύνολο Επενδύσεων (σύνολο αγοράς, εκατομμύρια €)	7.962,7	0,15%	5.431.492
Αριθμός Εταιριών	99	2,01%	4.933
Αριθμός απασχολουμένων	9.500	1,01%	942.044
 <u>ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ</u>			
Κατά Κεφαλήν Ασφάλιστρα (σε ευρώ)	328,23	17,03%	1.897
Εκ των οποίων:	156,58	13,65%	1.147
Κατά Κεφαλήν Ασφάλιστρα Κλάδου Ζωής			
Κατά Κεφαλήν Ασφάλιστρα Κλάδου Ζημιών	171,66	22,89%	750
Ποσοστό Ασφαλιστρών επί του Α.Ε.Π.	2,15%		8,5%
Ποσοστό Επενδύσεων επί του Α.Ε.Π.	4,73%		53,4%
Απασχολούμενοι ανά Εταιρία	96		191

1.2.4 Συμμετοχή της Ιδιωτικής Ασφάλισης στην Ελληνική Οικονομία⁵

Το 2005 η ελληνική οικονομία συνέχισε να αναπτύσσεται με ικανοποιητικό ρυθμό, ο οποίος παρουσίασε σχετικά μικρή επιβράδυνση σε σύγκριση με τους υψηλούς ρυθμούς των προηγούμενων ετών. Συγκεκριμένα, ο ετήσιος ρυθμός ανόδου του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (Α.Ε.Π.) υπερέβη τον αντίστοιχο ρυθμό στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 15 για δέκατο κατά σειρά έτος και, σύμφωνα με προσωρινές εκτιμήσεις της Ε.Σ.Υ.Ε, διαμορφώθηκε στο 3,7% το 2005, έναντι 4,7% το 2004 και 4,4% κατά μέσο όρο την τετραετία 2000-2003.

⁵ Πηγή: Ετήσια Στατιστική Έκθεση για την Ιδιωτική Ασφάλιση της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος

Η μέτρηση της οικονομικής επίδρασης της δραστηριότητας των Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων στην οικονομία της χώρας μπορεί να επιτευχθεί με τη χρήση αριθμοδεικτών, που διευκολύνουν ταυτόχρονα και τη διεθνή συγκρισιμότητα.

Τέτοιοι αριθμοδείκτες είναι: το ποσοστό των συνολικών ασφαλίσεων επί του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (Α.Ε.Π.), το ποσοστό των επενδύσεων των Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων επί του Α.Ε.Π., καθώς και κατά κεφαλήν ασφάλιστρα.

Παρακολουθώντας την πορεία της Ιδιωτικής Ασφάλισης στην Ελλάδα και την συμβολή της στην Ελληνική Οικονομία θα πρέπει να αναφέρουμε και λίγα λόγια για την κοινωνική συμβολή της. Τεράστια πραγματικά είναι η συμβολή του ασφαλιστικού κλάδου στην υγεία, σταθερότητα και συνοχή της οικογένειας, ως πυρήνα του κοινωνικού ιστού, αλλά και σε τελική ανάλυση της ίδιας της κοινωνίας.

1. Ψυχική και Πνευματική Υγεία: Το σημαντικότερο ίσως από όλα τα αγαθά που προσφέρει ο ασφαλιστικός κλάδος στους πολίτες των σύγχρονων κοινωνιών, είναι το αίσθημα ασφάλειας, που μειώνει δραστικά την πίεση, την ανησυχία και το άγχος, που από τη φύση τους είναι γενεσιουργά αίτια ψυχολογικών και οργανικών ασθενειών.
2. Ποιότητα Ζωή: Η συμπλήρωση ή/και αναπλήρωση των κοινωνικών ασφαλίσεων σε προσωπικό και οικογενειακό επίπεδο στα θέματα εξασφάλισης οικογενειακού εισοδήματος (σε περιπτώσεις ανικανότητας προς εργασία), υγείας και θανάτου, καθώς και η αποκατάσταση κάθε είδους υλικών ζημιών, συμβάλλει στην ηρεμία, γαλήνη και συνοχή της οικογένειας και άρα στην ποιότητα ζωής. Παράλληλα διασφαλίζει στα παιδιά και στους νέους ανθρώπους σπουδές και "οικογενειακό κεφάλαιο" για τη δημιουργία νέων οικογενειακών πυρήνων.
3. Διατήρηση Περιουσίας και Εσόδων: Οι αποζημιώσεις, σε περιπτώσεις ατυχημάτων και μακρόχρονων ασθενειών, διασφαλίζουν -τουλάχιστον σ' ένα σημαντικό μέρος- την οικονομική αυτάρκεια του παθόντος και της οικογένειάς του και αποτρέπουν την αύξηση των κοινωνικών προβλημάτων.

Ποσοστό ασφαλίσεων επί του Α.Ε.Π.

Για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά, η τιμή του δείκτη των συνολικών ασφαλίσεων προς το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν παρουσιάζει αύξηση σε σύγκριση με την προηγούμενη χρονιά. Έτσι μετά το 1999, οπότε ο δείκτης έλαβε την υψηλότερη τιμή του (2,14%) των τελευταίων χρόνων, το 2001 μειώθηκε στο 1,99%, ενώ το 2005 υπολογίζεται στο 2,17%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ Α.Ε.Π.

ΕΤΟΣ	ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΑ	Α.Ε.Π.	%
1999	2.409,0	112.686,0	2,14%
2000	2.572,5	124.388,0	2,07%
2001	2.646,0	133.105,0	1,99%
2002	2.895,3	143.482,0	2,02%
2003	3.234,7	155.543,0	2,08%
2004	3.623,9	168.417,0	2,15%
2005	3.923,5	181.088,0	2,17%

(ΤΑ ΠΟΣΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΕΥΡΩ, Α.Ε.Π. ΣΕ ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΑΓΟΡΑΙΕΣ ΤΙΜΕΣ)

Ποσοστό επενδύσεων επί του Α.Ε.Π.

Το ποσοστό επενδύσεων της Ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς, αφού έλαβε το 1999 τη μέγιστη τιμή του (4,55%) των προηγούμενων χρόνων, παρουσίασε κάμψη τα επόμενα έτη έως το 2002 οπότε έφθασε στο 4,06%, αλλά στη συνέχεια παρουσίασε ανάκαμψη φθάνοντας στο επίπεδο του 5,12% το 2005. Απέχει όμως αρκετά από το αντίστοιχο μέσο ποσοστό των άλλων Ευρωπαϊκών χωρών με υψηλότερο βαθμό ανάπτυξης της ασφαλιστικής αγοράς.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ Α.Ε.Π.

ΕΤΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	Α.Ε.Π.	%
1999	5.130,6	112.686,0	4,55%
2000	5.627,0	124.388,0	4,52%
2001	5.695,5	133.105,0	4,28%
2002	5.820,1	143.482,0	4,06%
2003	6.928,3	155.543,0	4,45%
2004	7.962,7	168.417,0	4,73%
2005	9.267,2	181.088,0	5,12%

(ΤΑ ΠΟΣΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΕΥΡΩ, Α.Ε.Π. ΣΕ ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΑΓΟΡΑΙΕΣ ΤΙΜΕΣ)

1.3 ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΕΩΝ

Έχει γίνει αποδεκτό ότι οι ασφαλιστικές εταιρίες δεν μπορούν να επιβιώσουν, αν δε δοθεί η απαραίτητη σημασία στους διαμεσολαβούντες οι οποίοι είναι εκείνοι που συντελούν στο να παρασχεθεί, διαμορφωθεί και εξελιχθεί η ασφαλιστική προστασία στους ασφαλισμένους.

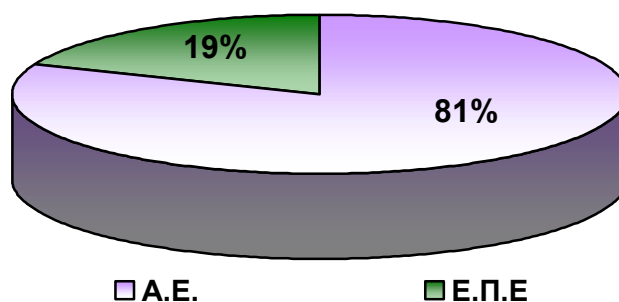
Είναι γνωστή στις οικονομικές συναλλαγές η σπουδαία σημασία των διαμεσολαβητικών εργασιών και είναι πασιφανές ότι κάθε ασφαλιστική εταιρία εργάζεται με τη χρησιμοποίηση βοηθητικών προσώπων, όπως είναι ο ασφαλιστικός πράκτορας. Αυτό συμβαίνει κατά κανόνα, από τη στιγμή που η χρησιμοποίηση των ασφαλιστικών πρακτόρων, ωφελεί τις ασφαλιστικές εταιρίες.

Θεωρητικά τουλάχιστον θα μπορούσε να πει κανείς, ότι οι ασφαλιστικές εταιρίες μπορούν να επιβιώσουν χωρίς τη χρησιμοποίηση των βοηθητικών προσώπων, αφού θα μπορούσαν να ιδρύσουν μέσα στην ελληνική επικράτεια υποκαταστήματα.

1.3.1 Στατιστικά στοιχεία 2005

Σύμφωνα με την παρουσίαση του κλάδου ασφαλιστικών πρακτορεύσεων, που επιχείρησε η Ι.Α.⁶, παρουσιάζονται 136 εταιρίες, Α.Ε και Ε.Π.Ε, έχοντας ξεκαθαρίσει το τοπίο, βγάζοντας εταιρίες που π.χ δεν είχαν κύκλο εργασιών. Από την άλλη όμως μεριά λείπουν κάποιες εταιρίες, με τις οποίες δεν ήταν δυνατή η επικοινωνία, προκειμένου αυτές να παράσχουν τους ισολογισμούς τους, καθώς και κάποιες, οι οποίες περιέργως αρνήθηκαν να πράξουν κάτι τέτοιο (τη στιγμή κατά την οποία έχουν, υποτίθεται, δημοσιεύσει τους ισολογισμούς τους στον τύπο).

Από τις 136 παρουσιαζόμενες εταιρίες οι 110 είναι Α.Ε και οι 26 Ε.Π.Ε.

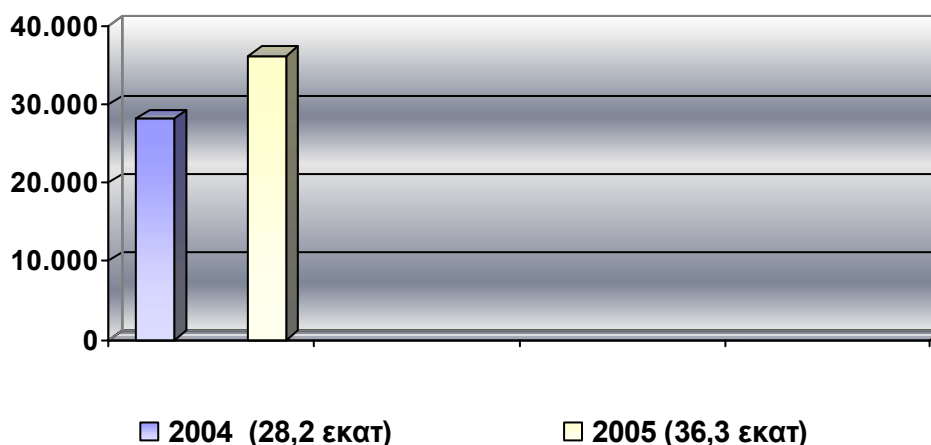

⁶Πηγή : Ιδιωτική Ασφάλιση, Τεύχος Ιούλιος-Αύγουστος 2006

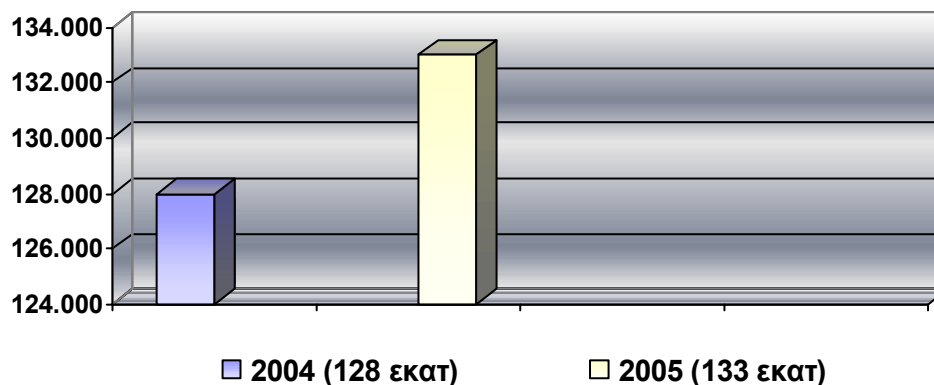
Ενδιαφέρον έχει η κατανομή των εταιριών αυτών ανά ηλικία, βάσει του λεγόμενου αριθμού εταιρικής χρήσεως – υπόψη όμως ότι 8 από τις 136 εταιρίες δεν ανέφεραν αριθμό εταιρικής χρήσεως στους δημοσιευθέντες ισολογισμούς τους. Έτσι οι 128, που ανέφεραν έτος χρήσεως, κατανέμονται ως εξής :

- Οι 12 πρωτάρχισαν εργασίες το 2004. Ποσοστό 9,4%.
- Οι 15 πρωτάρχισαν εργασίες το 2003. Ποσοστό 11,7%.
- Οι 67 είναι ηλικίας από 3 έως 10 ετών. Ποσοστό 52,3%.
- Οι 20 είναι ηλικίας από 11 έως 15 ετών. Ποσοστό 15,6%.
- Οι 14 είναι ηλικίας άνω των 15 ετών. Ποσοστό 10,9%.

Τα καθαρά κέρδη των 136 εταιριών ήταν 36,3 εκατ. ευρώ, έναντι 28,2 εκατ. ευρώ το 2004, αύξηση κατά 28,5%.

Οι 136 αναφερόμενες εταιρίες είχαν συνολικό κύκλο εργασιών το 2005 ίσο προς 133 εκατ. ευρώ αύξηση κατά 29,44% σε σχέση με το 2004.

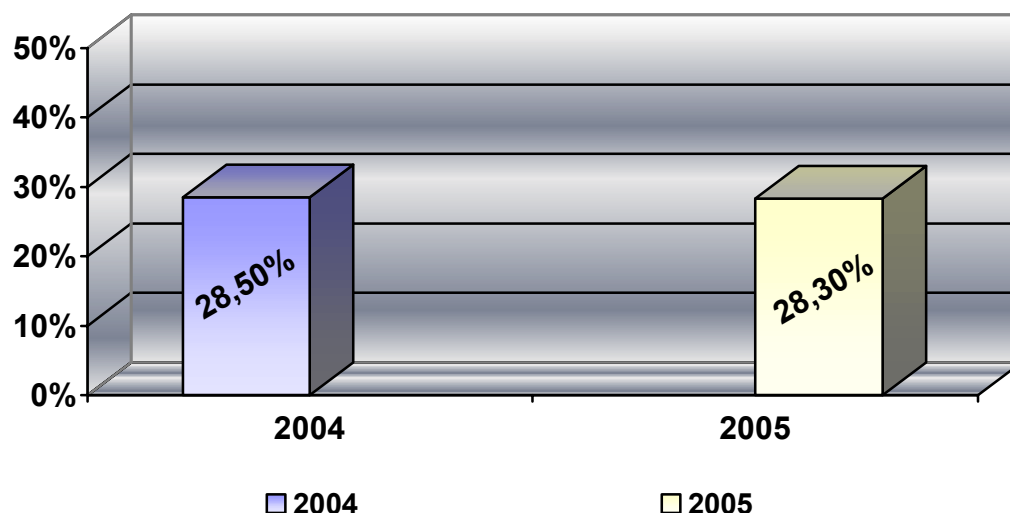

Οι 10 μεγαλύτερες από τις 136 εταιρίες, από την άποψη του κύκλου εργασιών, είναι οι εξής:

Εταιρία	Κύκλος εργασιών 2005, σε χιλ. ευρώ
AIG Ελλάς ΑΕ Αντιπροσώπευση Ασφαλ. Επιχειρήσεων	13.480,0
Citibank Ασφαλιστικής Πρακτορεύσεως	7.339,9
Ελυζέ Πρακτορεύσεις Ασφαλειών	6.306,9
Alpha Ασφαλιστικές Πρακτορεύσεις	5.725,2
Σχήμα Ν. Παπανδρέου ΑΕ Ασφαλ. Πρακτορεύσεως	5.682,7
Interasco ΑΕ Αντιπροσωπεύσεως Ασφαλ. Επιχειρήσεων	5.399,4
ΑΕ Eurobrokers Μεσίτες Ασφαλίσεων	5.242,6
Δ. Σαραντόπουλος ΑΕ Πρακτορεύσεων Ασφαλ. Επιχειρήσεων	4.490,2
Marsh ΕΠΕ Μεσίτες Ασφαλίσεων	4.193,0
British Providence Μεσίτες Ασφαλίσεων ΑΕ	3.700,7

Σ' αυτές τις 10 εταιρίες αντιστοιχεί το 48,1% του συνολικού (αναφερόμενου) κύκλου εργασιών των 136 εταιριών, ενώ το μερίδιο αγοράς ειδικά της μεγαλύτερης – της AIG Ελλάς ΑΕ - ήταν 10,5%.

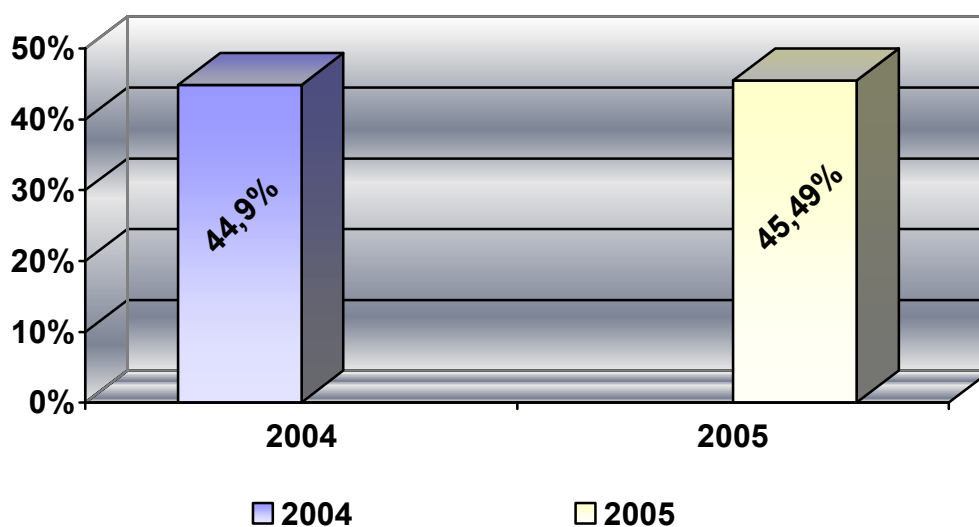
Σημαντικό μέγεθος είναι και ο λόγος των κερδών προς τον κύκλο εργασιών, που δείχνει πόσο κέρδος έχει κάθε εταιρία για κάθε ευρώ τζίρου, που δημιουργεί. Τα κέρδη προς τον κύκλο εργασιών ήταν 28,3%, έναντι 28,5% το 2004.

Οι 10 πρώτες, από την άποψη αυτή, εταιρίες, υπήρξαν οι εξής :

Εταιρία	Κέρδη προς κύκλο εργασιών, 2005
Κρήτη ΕΠΕ Πρακτορεύσεις Ασφαλειών Παντός Κλάδου	185,90%
Citibank Ασφαλιστικής Πρακτορεύσεως	109,77%
Alpha Ασφαλιστικές Πρακτορεύσεις	101,77%
Fidis Ασφαλιστικοί Σύμβουλοι	91,14%
Dominion Ασφαλιστικές Πρακτορεύσεις	86,37%
Δήλος ΕΠΕ Ασφαλιστικές Πρακτορεύσεις	84,29%
Δωδεκανησιακή Ασφαλιστική Μονοπρόσωπη ΕΠΕ	77,98%
HSBC (Ελλάς) ΑΕ Μεσιτείας Ασφαλίσεων	66,87%
Γ.Παπαχρήτος & Υιοί ΑΕ Ασφαλιστικής Πρακτορεύσεως	60,50%
Πρακτ. Ασφαλ. Καραγιαννάκη	57,38%

Το κόστος παροχής υπηρεσιών προς τον κύκλο εργασιών ανέβηκε κατά το 2005: ήταν 45,49%, έναντι 44,9% το 2004.

Τέλος αν εξετάσουμε το λόγο του κόστους παροχής υπηρεσιών προς τον κύκλο εργασιών (πόσο δηλαδή κόστιζε στις εταιρίες κάθε ευρώ τζίρου, που δημιουργούσαν), προκύπτει ότι οι 10 πρώτες υπήρξαν οι εξής:

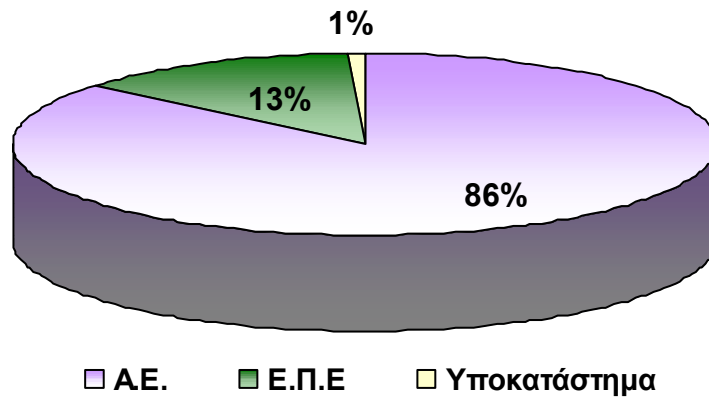
Εταιρία	Κόστος παροχής υπηρεσιών προς κύκλο εργασιών, 2005
Alpha Ασφαλιστικές Πρακτορεύσεις	0,11%
Γκρα Σαβουά Γουίλλις Μεσίτες Ασφαλειών	5,08%
Fidis Ασφαλιστικοί Σύμβουλοι	6,03%
Dominion Ασφαλιστικές Πρακτορεύσεις	12,70%
Λαϊκή Πρακτορειακή Ασφαλειών ΕΠΕ	17,45%
ΑΕ Eurobrokers Μεσίτες Ασφαλίσεων	18,64%
Γενική Ασφαλιστική Πρακτορεύσεως	19,62%
Γ.Παπαχρήστος & Υιοί ΑΕ Ασφαλιστικής Πρακτορεύσεως	21,34%
Μελέτες Ασφαλιστικών Συμβάσεων Ανώνυμη Μεσιτική Εταιρία Ασφαλίσεων	22,98%
Λάμπρος Κόκκινος Insurance Brokers	23,31%

1.3.2 Στατιστικά στοιχεία 2006⁷

Παρακάτω παρουσιάζεται η πορεία του ασφαλειομεσιτικού και πρακτορειακού κλάδου για το έτος 2006. Το δείγμα περιλαμβάνει 139 εταιρίες διαμεσολάβησης (εκ των οποίων οι 23 δεν είχαν εμφανισθεί την προηγούμενη χρονιά), που δημοσιεύουν ισολογισμούς και οι οποίες πραγματοποίησαν συνολικό κύκλο εργασιών €159 εκ.(αύξηση κερδών 37%). Το δείγμα δεν περιλαμβάνει εταιρίες που δεν είναι ΑΕ ή ΕΠΕ, καθώς μόνο αυτές έχουν υποχρέωση δημοσιεύσεως ισολογισμών.

⁷ Πηγή : Ιδιωτική Ασφάλιση Ειδικό Ένθετο Νο 442, Τεύχος Ιούλιος-Αύγουστος 2007

Από τις 139 εταιρίες οι 119 είναι ΑΕ, οι 19 ΕΠΕ και μια (Volkswagen Insurance Brokers Gmbh) είναι υποκατάστημα.

Έτσι οι 139, που ανέφεραν έτος χρήσεως, κατανέμονται ως εξής :

- Οι 5 πρωτάρχισαν εργασίες το 2006. Ποσοστό 4,5%.
- Οι 46 είναι ηλικίας από 2 έως 5 ετών. Ποσοστό 33,1%.
- Οι 38 είναι ηλικίας από 6 έως 10 ετών. Ποσοστό 27,3%.
- Οι 41 είναι ηλικίας από 11 έως 37 ετών. Ποσοστό 29,5%.
- Οι 9 δεν δήλωσαν ηλικία στις καταστάσεις. Ποσοστό 5,6%.

Ο κύκλος εργασιών των 139 εταιριών το 2006 ανήλθε στα 158,7 εκ. ευρώ, έναντι 133 το 2005. Αύξηση 19,33%. Την ίδια στιγμή ο λόγος κόστους πωλήσεων προς κύκλο εργασιών έπεσε στα 40.85% έναντι 43,63% το 2005.

Τα ίδια κεφάλαια των 139 εταιριών σημείωσαν αύξηση κατά 21,1%, ενώ ο λόγος ιδίων κεφαλαίων προς παθητικό υπήρξε 17,2%. Τα κέρδη σημείωσαν επίσης αύξηση κατά 37,3%. Από τις 139 εταιρίες, οι 29 έκλεισαν το 2006 με ζημία, έναντι 28 το 2005.

Ο λόγος κερδών προς κύκλο εργασιών υπήρξε 34,18% για τις 139 εταιρίες. Όμως για τις 13 μεγαλύτερες, βάσει κύκλου εργασιών, ο αντίστοιχος λόγος κερδών υπήρξε 41,65% - δηλαδή οι μεγαλύτερες εταιρίες έχουν, κατά μέσο όρο, καλύτερο λόγο κερδών προς πωλήσεις (μετατρέπουν δηλαδή μεγαλύτερο μέρος των πωλήσεών τους σε κέρδη) από ότι οι μικρότερες. Συνεπώς, αν εξαιρέσουμε τις 13 μεγαλύτερες, ο λόγος κερδών προς πωλήσεις για τις υπόλοιπες 125 εταιρίες υπήρξε 25,29%.

Στρεφόμενοι στις 13 μεγαλύτερες εταιρίες, αυτές αποτελούνται από τις 10 πρώτες συν 3 ακόμη, που είχαν κύκλο εργασιών άνω των 3 εκ. ευρώ η καθεμία.

Κέρδη προς κύκλο εργασιών, 2006	
AIG Ελλάς ΑΕ Αντιπροσώπευση Ασφαλ. Επιχειρήσεων	4,37%
Citibank ΑΕ Ασφαλιστικής Πρακτορεύσεως	102,22%
Πειραιώς Μεσίτες Ασφαλιστικών & Αντασφαλ. Εργασιών	48,77%
NBG Bancassurance ΑΕ Ασφαλιστικής Πρακτορεύσεως	77,73%
Σχήμα ΑΕ Ασφαλιστικής Πρακτορεύσεως	0,71%
Alpha Ασφαλιστικές Πρακτορεύσεις	100,23%
Ελυζέ Ασφαλιστικής Πρακτορεύσεως	6,70%
Marsh ΕΠΕ Μεσίτες Ασφαλίσεων	17,40%
Π. & Ρ. Δάβαρη Ασφαλιστικό Πρακτορείο	28,63%
Eurobrokers Μεσίτες Ασφαλίσεων	33,00%
British Providence Μεσίτες Ασφαλίσεων	6,41%
Fidelity Ασφαλειών	29,89%
Δ. Σαραντόπουλος ΑΕ Πρακτορεύσεων	19,07%

Οι ανωτέρω 13 εταιρίες είχαν το 2005 κέρδη 29.351,9 χιλ. ευρώ, άρα τα κέρδη τους αυξήθηκαν το 2006 κατά 22,45%. Επίσης το 2005 είχαν κύκλο εργασιών 69.993,2 χιλ. ευρώ, άρα οι πωλήσεις τους αυξήθηκαν το 2006 κατά 23,29%. Λαμβάνοντας υπόψιν το γεγονός ότι οι πωλήσεις των 138 εταιριών ως συνόλου αυξήθηκαν κατά 19,33%, προκύπτει ότι οι πωλήσεις των 13 μεγαλύτερων εταιριών αυξήθηκαν περισσότερο από ότι των υπολοίπων.

Τουλάχιστον για το 2006 οι μεγάλοι του κλάδου μεγάλωσαν ταχύτερα από ότι οι μικρότεροι (πάντοτε κατά μέσον όρο). Συνολικά, βάσει του δείγματος, ο κλάδος δείχνει να έχει καταγράψει βελτίωση μεγεθών το 2006 (αύξηση πωλήσεων, κερδών και ιδίων κεφαλαίων, σαφώς επάνω από τον πληθωρισμό – μείωση λόγου κόστους πωλήσεων προς πωλήσεις).

1.4 ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΑΚΤΟΡΑ ⁸

Η βιωσιμότητα της επιχείρησης του ασφαλιστικού πράκτορα εξαρτάται οπωσδήποτε από τη θέση του ασφαλιστή - αλλά και του ιδίου - στην αγορά, καθώς και από τους ασφαλιστικούς κλάδους, που πρακτορεύει και την ασφαλιστική κίνηση της περιφέρειας, όπου ασκεί τα καθήκοντα του.

Η θέση του ασφαλιστή στην αγορά αποτελεί ένα οικονομικό λόγο, ενώ η άσκηση ορισμένων κλάδων αφορά μία νομική και οικονομική αιτία. Νομική γιατί σημαίνει ότι ο ασφαλιστής είναι σε θέση να συνάπτει ασφαλιστικές συμβάσεις ορισμένων ειδών, οικονομική επειδή έχει την έννοια ότι από την άσκηση των κλάδων αυτών αντλεί τα οικονομικά μέσα για τη βιωσιμότητα της επιχείρησής του.

Τι σημαίνει όμως βιωσιμότητα της επιχείρησης; Αυτή έχει την έννοια γενικά ότι τα έσοδα από τις προμήθειες της είναι μεγαλύτερα των γενικών εξόδων. Αντίθετα, η οικονομική βιωσιμότητα του ασφαλιστικού πράκτορα σημαίνει, ότι τα γενικά έξοδα του μαζί με τα ασφαλίσματα που καταβάλλει στους ασφαλισμένους υπολείπονται των προμηθειών του.

Ένας παράγοντας που θα κάνει βιώσιμη την πρακτοριακή επιχείρηση είναι η θέση του ασφαλιστή στην ασφαλιστική αγορά. Η θέση αυτή μπορεί να προέρχεται από άσκηση των ασφαλιστικών εργασιών στην έδρα του ασφαλιστή, ο οποίος απέκτησε τη φήμη ότι διακανονίζει και πληρώνει τα ασφαλίσματα γρήγορα και χωρίς στρεψοδικίες.

Η θέση του ασφαλιστή στην αγορά μπορεί να είναι ποσοτική και ποιοτική. Ποσοτική μπορεί να είναι, όταν π.χ. ο ασφαλιστής είναι μεταξύ των λίγων επιχειρήσεων ή είναι η πρώτη από αυτές ως προς τον αριθμό των συναπτόμενων ασφαλίσεων. Ποιοτική μπορεί να είναι η θέση της επιχείρησης στην αγορά, όταν αυτή διαλέγει, αναλαμβάνει μεγάλους κινδύνους και εκτελεί τις υποχρεώσεις της γρήγορα και στο ακέραιο.

Ακόμη η βιωσιμότητα της επιχείρησης του ασφαλιστικού πράκτορα εξαρτάται και από τον ίδιο. Αναρωτιέται κανείς σε τι θα ωφελοούσε η φήμη του ασφαλιστή, όταν ο ασφαλιστικός πράκτορας είναι αμελής ως προς την είσπραξη των ασφαλίσεων και γενικά ως προς τη βοήθεια που πρέπει να παρέχει στους λήπτες της ασφάλισης κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των ασφαλιστικών συμβάσεων. Αντίθετα, ένας καλός ασφαλιστικός πράκτορας μπορεί να αναπτύξει σε μεγάλο βαθμό τις ασφαλιστικές εργασίες, όταν ο ασφαλιστής έχει μικρή σχετικά φήμη.

---

⁸Πηγή: Κιάντου Α. Βασιλείου, “Ο Ασφαλιστικός Πράκτορας”, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2002

Μάλιστα θα μπορούσαμε να πούμε, ότι η θέση του ασφαλιστή στην αγορά εξαρτάται και από τη θέση του ασφαλιστικού πράκτορα. Αυτό έχει μεγαλύτερη σημασία, όταν ο επιμελής ασφαλιστικός πράκτορας έχει στην δικαιοδοσία του μεγάλες περιοχές της επικράτειας, όπως π.χ. συμβαίνει, όταν ο πράκτορας έχει σαν τομέα δράσης του ολόκληρη τη βόρεια Ελλάδα. Πέρα από αυτό, η καλή θέση στην αγορά του ασφαλιστικού πράκτορα θα του αποφέρει μεγάλα ποσά, τα οποία σημαίνουν βέβαια μεγάλη βιωσιμότητα της πρακτοριακής επιχείρησής του.

Ακόμη, όσο περισσότεροι είναι οι ασφαλιστικοί κλάδοι που ασκεί ο ασφαλιστικός πράκτορας, τόσο μεγαλύτερη είναι η βιωσιμότητα της επιχείρησής του. Κατ' εξαίρεση η βιωσιμότητα της επιχειρήσεως μπορεί να εξαρτιέται από ένα κλάδο, όταν αυτός έχει μεγάλη πρακτική αξία, όπως π.χ. η ειδίκευση της ασφαλιστικής και πρακτοριακής επιχείρησής στον κλάδο της ασφαλίσεως της αστικής ευθύνης από αυτοκινητιστικά ατυχήματα, η οποία στην Ελλάδα έχει πάρει μεγάλη έκταση.

1.5 ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Όταν άρχισε να εφαρμόζεται για πρώτη φορά ο εσωτερικός έλεγχος στις επιχειρήσεις είχε διαφορετική μορφή από αυτή που έχει σήμερα. Αρχικά, ο εσωτερικός ελεγκτής ήταν υπεύθυνος μόνο για την επίβλεψη του έργου της διοίκησης ενώ δεν είχε συμβουλευτικές αρμοδιότητες. Αργότερα, οι διοικήσεις των επιχειρήσεων άσκησαν πιέσεις ώστε να μεταβληθεί η προαναφερθείσα κατάσταση και να περιληφθούν στα καθήκοντα των εσωτερικών ελεγκτών και η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών. Αυτό θα μπορούσε κανείς να πει ότι είχε σαν απώτερο στόχο τον περιορισμό του ελέγχου της διοίκησης καθώς και τη σύναψη στενότερων σχέσεων μεταξύ διοίκησης και εσωτερικών ελεγκτών.

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (Institute of Internal Auditors) ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική, εγγυητική και συμβουλευτική δραστηριότητα, ειδικά σχεδιασμένη ώστε να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες της ελεγχόμενης επιχείρησης. Επίσης, συμβάλλει στην επίτευξη των αντικειμενικών στόχων της επιχείρησης επιβάλλοντας μια συστηματική και πειθαρχημένη μέθοδο αποτίμησης και βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών της διοίκησης, του ελέγχου και της εταιρικής διακυβέρνησης.

Σύμφωνα με τον Παπαστάθη (2003), ο αντικειμενικός σκοπός του εσωτερικού ελέγχου είναι «... η παροχή εξειδικευμένου και υψηλού επιπέδου υπηρεσιών προς τη διοίκηση, μέσω αξιολόγησης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, η προσφορά βοήθειας στα μέλη του οργανισμού, γενικότερα, ώστε να ασκούν αποτελεσματικά τα καθήκοντά τους, μέσω επιστημονικών αναλύσεων και αξιολογήσεων καθώς και η παροχή σχετικών συμβουλών με το ελάχιστο δυνατό κόστος...». Αναλυτικά οι βασικές λειτουργίες του εσωτερικού ελέγχου, μεταξύ άλλων, είναι: (Παπαστάθης, 2003, Dittenhofer, 2001)

- ◆ Ρύθμιση σχέσεων και συναλλαγών με τρίτα πρόσωπα.
- ◆ Πιστοποίηση τρόπου λειτουργίας επιχείρησης και επαλήθευση αρχικών στόχων.
- ◆ Αποτίμηση απόδοσης της διοίκησης και των τμημάτων που εμπλέκονται με την παραγωγική διαδικασία.
- ◆ Συστηματική παρακολούθηση του επιχειρηματικού κινδύνου.
- ◆ Εξακρίβωση επικερδών και ζημιογόνων λειτουργιών και προσπάθεια μεταβολής αυτών που επιδέχονται βελτίωση.
- ◆ Αξιολόγηση απόδοσης επενδύσεων.
- ◆ Εξακρίβωση λειτουργικού κόστους επιμέρους τμημάτων.
- ◆ Καταπολέμηση ανθρώπινης απάτης, κλοπής ή παραπλάνησης.
- ◆ Εξακρίβωση επαρκούς στελέχωσης των τμημάτων και κατάλληλης αξιοποίησης του προσωπικού.
- ◆ Εξασφάλιση αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων και λογιστικών βιβλίων.
- ◆ Παρακολούθηση παραγωγικής αλυσίδας και διαδικασίας αγορών.
- ◆ Εξασφάλιση καλής εξωτερικής εικόνας της επιχείρησης.
- ◆ Εξέταση, αξιολόγηση διαδικασιών και διεξαγωγή συμπερασμάτων προς την διοίκηση ώστε να διορθωθούν τυχόν αδυναμίες που εντοπίστηκαν.
- ◆ Εξασφάλιση πληρότητας χρηματοοικονομικών και λειτουργικών πληροφοριών και αναφορών.
- ◆ Εξακρίβωση συμμόρφωσης της επιχείρησης προς νόμους, τις συνθήκες, τις πολιτικές, τις διαδικασίες και τα χρηματοοικονομικά όργανα.
- ◆ Εξακρίβωση προσκόλλησης επιχείρησης στον αρχικό της σκοπό.

Μέχρι πρόσφατα οι υπηρεσίες Εσωτερικού Ελέγχου⁹ ασχολούνταν κυρίως με τον οικονομικό έλεγχο και ετοίμαζαν εκθέσεις που απευθύνονταν στον Οικονομικό Διευθυντή. Θεωρούνταν τα μάτια και τα αυτιά της Γενικής Διεύθυνσης και ιδιαίτερα του Οικονομικού Διευθυντή.

Οι υπάλληλοι του Εσωτερικού Ελέγχου αναμένονταν να είναι απλά σε θέση να ελέγχουν αν υπάρχει συμμόρφωση με τα λογιστικά πρότυπα, τα οποία ήταν συνήθως καθορισμένα σε ένα ογκώδες εγχειρίδιο οικονομικών ελέγχων. Στόχος ήταν να διασφαλιστεί ότι στους οικονομικούς λογαριασμούς συμπεριλαμβάνονταν όλες οι πληροφορίες και ότι οι πληροφορίες αυτές ήταν ακριβείς και έδειχναν την αληθινή εικόνα.

Σε περιόδους οικονομικής κρίσης, αρκετές εταιρίες πίστευαν ότι η μόνη υπηρεσία που θα μπορούσε να επιφέρει επιμέρους μείωση του κόστους ήταν η υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου. Αυτό σε αρκετές περιπτώσεις, είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του προσωπικού του Εσωτερικού Ελέγχου, κατάργηση της υπηρεσίας ή ανάθεση της εκτέλεσης των εργασιών της σε τρίτους.

Τα τελευταία χρόνια, η κατάσταση άρχισε σταδιακά να αλλάζει. Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές αναγνώρισαν ότι σε αρκετές περιπτώσεις το πρόβλημα που παρουσιαζόταν δεν ήταν μόνο πρόβλημα μη συμμόρφωσης με τα πρότυπα και τις διαδικασίες, αλλά και αδυναμιών των ίδιων διαδικασιών. Άρχισαν τότε να επικεντρώνονται στο να βελτιώσουν τις επιχειρηματικές διαδικασίες και να κάνουν εισηγήσεις για την μείωση του κόστους, προσπαθώντας με τις εισηγήσεις τους να προσθέτουν αξία στον οργανισμό.

Οι ακόλουθοι τρεις παράγοντες συνέτειναν σημαντικά στην αναγέννηση και αναγνώριση του Εσωτερικού Ελέγχου τα τελευταία χρόνια:

1. η γενική αντίληψη που επικράτησε ότι καμιά επιχείρηση δεν μπορεί να είναι ανταγωνιστική, αν δεν καταφέρει να γίνει πρώτα ανθρωποκεντρική και πελατοκεντρική.
2. η αντίληψη ότι οι εργασίες Εσωτερικού Ελέγχου δεν αναμένονταν να επικεντρώνονται αποκλειστικά και μόνο στον οικονομικό έλεγχο, αλλά και στις επιχειρηματικές δραστηριότητες του οργανισμού.
3. το γεγονός ότι οι Αρχές της Εταιρικής Διακυβέρνησης (Corporate Governance) προϋποθέτουν ότι οι εταιρίες λειτουργούν με αποτελεσματικά συστήματα εσωτερικού ελέγχου (effective internal controls) και ότι γίνεται ορθολογική διαχείριση των κινδύνων.

---

⁹ Πηγή: www.cyta.com

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ¹⁰	ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ¹¹
Επικεντρώνεται σε εσωτερικούς οικονομικούς ελέγχους.	Επικεντρώνεται σε επιχειρηματικούς κινδύνους και σε ευρύ φάσμα εσωτερικών ελέγχων.
Εισηγείται απόλυτο έλεγχο, ανεξαρτήτως κόστους.	Εισηγείται επαρκή έλεγχο των κινδύνων, λαμβάνοντας υπόψη το αντίστοιχο κόστος.
Διενεργεί ελέγχους κατά τοποθεσία τμήμα και λειτουργία.	Διενεργεί ελέγχους σε επιχειρηματικές δραστηριότητες εντός του λειτουργικού πλαισίου.
Στελεχώνεται με λογιστές και έχει σχετικά υψηλό βαθμό εναλλαγής προσωπικού.	Στελεχώνεται από ομάδα ατόμων με διαφορετικές επιστημονικές καταρτίσεις.
Εργάζεται βάσει ελεγκτικού προγράμματος, όπως καθορίζεται από τους εσωτερικούς ελεγκτές.	Εργάζεται βάσει προγράμματος, όπως καθορίζεται από τις ανάγκες των πελατών υπηρεσίας.
Αναφέρεται στα άτομα του οργανισμού ως «ελεγχόμενα».	Αναφέρεται στα άτομα του οργανισμού ως «εσωτερικοί πελάτες» ή «πελάτες».
Θεωρείται ως «υπηρεσία συντόμευσης» η οποία διενεργεί απροειδοποίητες επιδρομές στα τμήματα για εντοπισμό «δραστών».	Θεωρείται ως υπηρεσία με συμβουλευτικό και υποβοηθητικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων των πελατών της.
Ζητά η ανεξαρτησία της υπηρεσίας να απορρέει από τη θέση της στην οργανική δομή.	Προτιμά να παρουσιάζεται ως αντικειμενική, αλλά με ανάμειξη στις δραστηριότητες του οργανισμού.
Ετοιμάζει εκθέσεις με όλα τα λάθη, τις αδυναμίες στα συστήματα εσωτερικού ελέγχου και τη μη συμμόρφωση σε αυτά.	Βοηθά τους πελάτες της να πετύχουν τους στόχους τους με συγκεκριμένες εισηγήσεις.

¹⁰, ¹¹ Πηγή: www.cyta.com

1.6 ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ¹²

Σαν ασφάλιση μπορεί να περιγραφεί ο κοινωνικός μηχανισμός μέσω του οποίου μια μεγάλη ομάδα ατόμων μπορεί να περιορίσει ή και να εξαλείψει την οικονομική ζημία που είναι ενδεχόμενο να επέλθει από ορισμένους μετρήσιμους κινδύνους, που είναι όμοιοι σε όλα τα μέλη της ομάδος. Συνεπώς ασφάλιση είναι μια μέθοδος αντιμετώπισης κινδύνων. Με τον όρο *κίνδυνος* νοείται το ενδεχόμενο να πραγματοποιηθεί ένα ζημιογόνο γεγονός, το οποίο είναι πιθανό να συμβεί αλλά αδύνατον να προβλεφθεί εκ των προτέρων, δηλαδή ο κίνδυνος συνδέεται με τις αρχές της πιθανότητας και της αβεβαιότητας και μπορεί να προκαλέσει οικονομική ζημία.

Το αποτέλεσμα είναι το κόστος που κανονικά θα επιβάρυνε ένα άτομο, να κατανέμεται κατά ισομερή τρόπο, σε όλα τα άτομα μιας μεγάλης ομάδας που είναι εκτεθειμένα στον ίδιο κίνδυνο. Πιο τυπικά η ασφάλιση μπορεί να ορισθεί εάν ένα σύστημα κατά το οποίο ο ασφαλιστής, έναντι μιας συνήθως εκ των προτέρων οριζόμενης εισφοράς, υπόσχεται να αποζημιώσει τον ασφαλιζόμενο, ή να του προσφέρει υπηρεσίες, στην περίπτωση που ορισμένα τυχαία περιστατικά έχουν σαν αποτέλεσμα την επέλευση ζημιών κατά τη διάρκεια μιας ορισμένης περιόδου.

Η ασφάλιση με διάφορες μορφές αποτελεί ένα μέτρο της οικονομικής, κοινωνικής και ηθικής ανάπτυξης των λαών. Μέσα στα πλαίσια της σημερινής οικονομικής διάρθρωσης, ο άνθρωπος για να εξασφαλίσει τα αγαθά του και να αποκαταστήσει τις βλάβες ή ζημιές που ενδέχεται να υποστεί και να μειώσει τις συνέπειες, ασφαλίζεται διαμέσου είτε της ιδιωτικής είτε της δημόσιας ασφαλιστικής πρωτοβουλίας ή και των δυο μορφών μαζί.

Οι ασφαλιστικές εταιρίες τα τελευταία χρόνια παρουσιάζουν πολύ μεγάλη δραστηριότητα και εξειδίκευση, ώστε σήμερα να αποτελούν και να προσφέρουν ιδιάζουσα αυτοτελή υπηρεσία που απαιτεί και συνδυάζει πολλές γνώσεις, θεωρία, πρακτική, εμπειρία, εξειδίκευση και άλλες παραμέτρους.

Την ασφάλιση διακρίνουμε στις παρακάτω δυο κατηγορίες :

Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει την ασφάλιση που επιβάλλει το κράτος στους πολίτες του. Αυτή ασκείται από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και καλείται κοινωνική ασφάλιση και ασφαλίζει κυρίως τη ζωή. Η δεύτερη κατηγορία είναι οι οργανωμένες και εξειδικευμένες ασφαλιστικές ιδιωτικές επιχειρήσεις, καθώς και τα ασφαλιστικά πρακτορεία των οποίων η λειτουργία ρυθμίζεται νομικά κυρίως από τον εμπορικό νόμο.

---

¹²Πηγή: Ελληνικό Ινστιτούτο Ασφαλιστικών Σπουδών, Εκπαιδευτικές Σημειώσεις, Αθήνα 2004

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

2.1 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να εξετασθεί και να καταγραφεί η ελληνική πραγματικότητα όσον αφορά τον εσωτερικό έλεγχο στα ασφαλιστικά πρακτορεία.

Αρχικός στόχος είναι να διαπιστωθεί εάν τα ασφαλιστικά πρακτορεία διατηρούν τμήμα εσωτερικού ελέγχου ή αν συνεργάζονται με κάποιον εξωτερικό ελεγκτή. Στη συνέχεια να εξετασθούν συμπεράσματα όσον αφορά τη συνεργασία του εσωτερικού με τον ορκωτό ελεγκτή, τη συμβολή που έχει η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου, την απόδοση της επιχείρησης και τέλος τις αρμοδιότητες που έχει ο εσωτερικός ελεγκτής.

Θα πρέπει σε αυτό το σημείο να αναφέρουμε πως τα αποτελέσματα της έρευνάς μας για τα ασφαλιστικά πρακτορεία τα οποία αποτελούν παραρτήματα μεγάλων γνωστών ασφαλιστικών επιχειρήσεων εισηγμένων στο χρηματιστήριο, αναλύονται στο πέμπτο κεφάλαιο της έρευνας. Πρόκειται για ασφαλιστικά πρακτορεία, τα οποία επιβλέπονται από τις επιχειρήσεις όχι μόνο όσον αφορά την οργανωτική τους δομή αλλά και την πορεία αυτών καθώς επίσης και όλες τις λειτουργίες τους και εργασίες τους.

Πρωτεύον στόχος ήταν ο εντοπισμός όσο το δυνατόν περισσότερων ασφαλιστικών πρακτορείων σε όλη την Ελλάδα, για να μπορούν να διεξαχθούν αντικειμενικά συμπεράσματα, τα οποία θα ανταποκρίνονται στην ελληνική πραγματικότητα. Έτσι, βρέθηκαν 90 πρακτορεία καλύπτοντας όλες τις περιοχές της Ελλάδος, με τα οποία είχαμε μια πρώτη τηλεφωνική επαφή ενημερώνοντας τους για την έρευνα. Δυστυχώς όμως δεν υπήρξε προσωπική επαφή με τους ερωτώμενους κατά τη διαδικασία συλλογής των δεδομένων, δεν στάθηκε δυνατό να ελεγχθεί τόσο η καταλληλότητα του ερωτώμενου όσο και η αφιέρωση του απαιτούμενου χρόνου. Ωστόσο, η σοβαρότητα και η υπευθυνότητα των ατόμων που απάντησαν θεωρείται δεδομένη εξαιτίας του γεγονότος ότι τα ερωτηματολόγια στάλθηκαν σε αναγνωρισμένες εταιρίες ασφαλιστικών πρακτορεύσεων και απευθύνονταν προς τους οικονομικούς διευθυντές.

Από τα 90 ερωτηματολόγια που στάλθηκαν στα ασφαλιστικά πρακτορεία, επεστράφησαν τα 42, ποσοστό συμμετοχής γύρω στο 49%. Στη διαμόρφωση του ποσοστού αυτού συνέβαλαν δύο παράγοντες: πρώτον η άγνοια για τον εσωτερικό έλεγχο από έναν μεγάλο αριθμό ασφαλιστικών πρακτορείων και δεύτερον, η χρονική διάρκεια της έρευνας. Το ερωτηματολόγιο¹³ στάλθηκε την καλοκαιρινή περίοδο και ο χρόνος ανταπόκρισης ορίστηκε στον ένα μήνα από τη λήψη του.

Οι ερωτήσεις που περιέχει το ερωτηματολόγιο, είναι επιλεγμένες με σκοπό να μελετηθεί όσο το δυνατόν καλύτερα γίνεται το υπάρχον σύστημα εσωτερικού ελέγχου στο κάθε πρακτορείο, ανάλογα με το αν το ασφαλιστικό πρακτορείο είχε δικό του τμήμα εσωτερικού ελέγχου ή αν χρησιμοποιούσε εξωτερικό συνεργάτη. Έτσι, το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει ερωτήσεις που καλύπτουν την κατάσταση που επικρατεί στην οργάνωση του εσωτερικού ελέγχου της επιχείρησης, τις εργασίες του εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζει η επιχείρηση, την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου και τέλος τις λειτουργίες που περικλείονται στις αρμοδιότητες του εσωτερικού ελεγκτή.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας, τα οποία αποδίδονται όχι μόνο περιγραφικά αλλά και με γραφήματα για την ευκολότερη κατανόησή τους.

2.2 ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ¹⁴

Πεδίο ανάπτυξης ενός τμήματος εσωτερικού ελέγχου θεωρητικά είναι όλες οι εταιρείες και οι οργανισμοί. Πρακτικά ο εσωτερικός έλεγχος συναντάται ιδίως σε μεγάλες και πολυμετοχικές εταιρείες όπου τα πρόσωπα της διοίκησης συνήθως δεν ταυτίζονται με τους ιδιοκτήτες-μετόχους. Στην Ελλάδα αρκετές εταιρείες ανέπτυξαν οικειοθελώς τον εσωτερικό έλεγχο προσαρμοζόμενες στα διεθνή πρότυπα.

Η διοίκηση μιας εταιρείας προκειμένου να προστατεύει όσο το δυνατόν καλύτερα τα συμφέροντα τα δικά της και της εταιρείας είναι υπεύθυνη για τη θέσπιση ενός τμήματος εσωτερικού ελέγχου. Το αρμόδιο όργανο για την αξιολόγηση της λειτουργίας του προαναφερθέντος τμήματος είναι ο εσωτερικός έλεγχος ο οποίος λειτουργεί για λογαριασμό της διοίκησης.

¹³ Βλέπε υπόδειγμα ερωτηματολογίου στο παράρτημα

¹⁴ www.lawnet.gr

Ο εσωτερικός ελεγκτής είναι επιφορτισμένος να ελέγχει όλες τις οργανικές μονάδες της εταιρείας (όχι όμως και την ανώτατη διοίκηση της εταιρείας για λογαριασμό της οποίας δρα).

Το εύλογο ερώτημα που γεννάται για κάθε μέλος της ανώτατης διοίκησης είναι «... και τότε ποιος ελέγχει αν ο εσωτερικός ελεγκτής κάνει καλά τη δουλειά του;».

Τα διεθνή πρότυπα για την επαγγελματική εξάσκηση του εσωτερικού ελέγχου καλύπτουν το ερώτημα αυτό προβλέποντας ότι ο διοικητικά υπεύθυνος του εσωτερικού ελέγχου πρέπει να εγκαθιδρύει και να διατηρεί ένα πρόγραμμα ποιοτικού ελέγχου προκειμένου να αξιολογεί τις λειτουργίες του τμήματός του.

Ο σκοπός του προγράμματος αυτού είναι να παρέχει μια εύλογη διαβεβαίωση ότι οι εργασίες του τμήματος εσωτερικού ελέγχου συμμορφώνονται με τα διεθνή πρότυπα για την επαγγελματική εξάσκηση του εσωτερικού ελέγχου, το καταστατικό λειτουργίας του τμήματος καθώς και με τυχόν άλλα εφαρμοστέα πρότυπα. Η συμμόρφωση με τα πρότυπα είναι κάτι περισσότερο από απλή εφαρμογή τους. Περικλείει την επίδοση του τμήματος εσωτερικού ελέγχου σε υψηλά επίπεδα αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας. Ο ποιοτικός έλεγχος είναι ουσιώδης για την αξιολόγηση της επίδοσης του τμήματος εσωτερικού ελέγχου και περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

- * Εποπτεία, επίβλεψη, διεύθυνση και παρακολούθηση της λειτουργίας του τμήματος.

- * Εσωτερικές αξιολογήσεις (από ελεγκτές που δεν συμμετείχαν στον συγκεκριμένο έλεγχο).

- * Εξωτερικές αξιολογήσεις.

Όπως αντιλαμβάνεται κάποιος, τόσο το πρώτο όσο και το δεύτερο στοιχείο του ποιοτικού ελέγχου αποτελούν εσωτερικούς μηχανισμούς του τμήματος εσωτερικού ελέγχου που να μεν συμβάλλουν στην αρτιότερη λειτουργία του, δεν εξασφαλίζουν όμως την αντικειμενική αξιολόγηση της απόδοσής του.

Στην επίλυση της αδυναμίας αυτής συμβάλλουν οι εξωτερικές αξιολογήσεις οι οποίες διενεργούνται από ειδήμονες, που είναι ανεξάρτητοι από την εταιρεία (δεν αποτελούνται από πρόσωπα της διοίκησης ή από εργαζομένους) και οι οποίοι δεν έχουν άμεσα ή έμμεσα σύγκρουση ενδιαφέροντος (conflict of interest) με την εταιρεία. Μια ανεξάρτητη ελεγκτική εταιρεία με υψηλά επίπεδα διασφάλισης της επαγγελματικής ανεξαρτησίας των στελεχών της από τις ελεγχόμενες μονάδες και με πιστοποιημένα στελέχη τόσο ως προς τον εσωτερικό έλεγχο (certified internal auditors) όσο και ως προς τον εξωτερικό έλεγχο (certified public accountants και ορκωτούς ελεγκτές-λογιστές) παρέχει την απαραίτητη αξιοπιστία για τη διενέργεια ποιοτικών αξιολογήσεων των τμημάτων εσωτερικού ελέγχου.

Για να χαρακτηριστεί ένα τμήμα εσωτερικού ελέγχου ως αποτελεσματικό θα πρέπει να πληρεί ορισμένα κριτήρια¹⁵ που αν συνενωθούν μπορούν να εγγυηθούν την επιτυχία του τμήματος εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζει μια επιχείρηση:

Ανεξαρτησία (Independence): Η ανεξαρτησία είναι πρωταρχικό στοιχείο στη διενέργεια του εσωτερικού ελέγχου, αν και ο εσωτερικός ελεγκτής δε δύναται να είναι τόσο ανεξάρτητος όσο ένας εξωτερικός ελεγκτής. Επιπλέον, το τμήμα του εσωτερικού ελέγχου δε θα πρέπει να βρίσκεται κάτω από την ίδια διεύθυνση με κανένα άλλο τμήμα της επιχείρησης.

Υπευθυνότητα (Authoritativeness) : Η υπευθυνότητα δηλώνει ικανότητα οργάνωσης και αποτελεσματικότητα στην επίλυση λειτουργικών προβλημάτων. Για να καταστεί αυτό δυνατό απαιτείται να προηγηθεί διαχωρισμός μεταξύ του οργάνου ελέγχου και διενέργειας του ελέγχου.

Αποδοτικότητα (Efficiency) : Η δημιουργία ενός τμήματος εσωτερικού ελέγχου αποσκοπεί στη παραγωγή άμεσου ή έμμεσου κέρδους για την επιχείρηση. Για το λόγο αυτό η εταιρία θα πρέπει να επικεντρωθεί στη βελτίωση της διοίκησης και αποφυγής σφαλμάτων.

Ωστόσο, αυτό που παρουσιάζει μεγάλη δυσκολία είναι η μέτρηση της αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου. Η αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου διασφαλίζεται όταν εξακριβώνεται πιστή προσκόλληση στους στόχους και τους αντικειμενικούς του σκοπούς, ενώ η αποτίμησή τους συμβάλλει στον έλεγχο της εργασίας του εσωτερικού ελεγκτή.

Η δημιουργία και διατήρηση ξεχωριστού τμήματος εσωτερικού ελέγχου αποτελεί μια πρόκληση για αρκετές επιχειρήσεις. Ο τρόπος με τον οποίο θα πρέπει να αναδιοργανωθούν και αναδομηθούν οι εσωτερικές λειτουργίες και διαδικασίες της επιχείρησης κρύβει πολλές δυσκολίες, αφού τόσο οι εργαζόμενοι όσο και η διοίκηση έχουν συνηθίσει να εργάζονται με έναν συγκεκριμένο ρυθμό, ο οποίος ενδέχεται να μεταβληθεί ριζικά μετά τη δημιουργία του τμήματος εσωτερικού ελέγχου.

Η αποστολή ενός τέτοιου τμήματος θα πρέπει να καλύπτει και τους εξής στόχους¹⁶ :

- ♦ Συνεχής επισκόπηση και αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.
- ♦ Προσδιορισμός του βαθμού συμμόρφωσης με τους κανόνες λειτουργίας της επιχείρησης και εντοπισμός των παραβάσεων.
- ♦ Περιοδική επιβεβαίωση της καλής και επαρκούς φύλαξης των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.

¹⁵ Πηγή : Dittenhofer M. (2001) : Internal Auditing Effectiveness: An Expansion of Present Methods

¹⁶ Πηγή: Παναγιωτίδης Π. Χρήστος, “Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου”, Εκδόσεις Αντ. Ν Σάκκουλα, Αθήνα 1995

- ♦ Αξιολόγηση της εγκυρότητας των παραγομένων από την επιχείρηση στοιχείων και πληροφοριών (τόσο των οικονομικών όσο και των άλλων δεδομένων).
- ♦ Διαμόρφωση εισηγήσεων προς τη διοίκηση αναφορικά με τις κρινόμενες ως απαραίτητες ή επιθυμητές βελτιώσεις στα συστήματα.

Η οργάνωση και η στελέχωση του τμήματος εσωτερικού ελέγχου εξαρτάται κυρίως από τη διοίκηση της εταιρίας αλλά και από τον αρμόδιο του τμήματος εσωτερικού ελέγχου. Η εσωτερική οργάνωση και η διοίκηση του τμήματος είναι αρμοδιότητα του διευθυντή ελέγχου που είναι υπεύθυνος για τη σύνταξη του κανονισμού λειτουργίας, την κατάρτιση και υποβολή του ετήσιου προγράμματος δράσης προς τη διοίκηση και τον συντονισμό υλοποίησής του.

Η δημιουργία τμήματος εσωτερικού ελέγχου εξαρτάται¹⁷:

Από το **μέγεθος της οικονομικής μονάδας**, που είναι και ο βασικότερος παράγοντας. Μεγάλες επιχειρήσεις καθιστούν επιτακτική την ύπαρξη τμήματος εσωτερικού ελέγχου μάλιστα με δυναμική παρουσία, για την αντιμετώπιση των σύγχρονων καθημερινών προβλημάτων.

Από το **αντικείμενο εκμετάλλευσης**, το αν είναι βιομηχανία και εμπορία συγχρόνως, το αν είναι εταιρία παροχής υπηρεσιών, καθώς επίσης, από τις ιδιαιτερότητες του φορέα και τους επιχειρηματικούς κινδύνους που αντιμετωπίζει.

Από τη **διασπορά των δραστηριοτήτων**. Μια επιχείρηση που έχει θυγατρικές ή υποκαταστήματα σε διάφορα μέρη, είτε εντός, είτε εκτός Ελλάδος, απαιτεί τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου και μάλιστα με αυξημένο αριθμό ελεγκτών.

Από την **οργανωτική υποδομή**, όσο πιο μεγάλη έλλειψη οργανωτικής υποδομής έχει ένας οργανισμός, τόσο περισσότερο αναγκαίος είναι ο Εσωτερικός Έλεγχος.

Το αν η επιχείρηση είναι **εισηγμένη ή πρόκειται να εισαχθεί στο Χρηματιστήριο**, όπου η δημιουργία εσωτερικού ελέγχου είναι υποχρεωτική. Οι εισηγμένες εταιρίες απαιτούν περισσότερους ελεγκτές, λόγω των επιπρόσθετων εργασιών που επιβάλλει η επιτροπή κεφαλαιαγοράς στο τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου.

Από το **επίπεδο εκπαίδευσης των εργαζομένων**. Εκπαιδευμένο προσωπικό σε συνδυασμό με την οργανωτική υποδομή και όχι μόνο, είναι ένα μέτρο που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, ως παράμετρος για τον αριθμό στελέχωσης του τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

---

¹⁷Πηγή: Παπαστάθης Στυλ. Παντελής, “Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) στις Επιχειρήσεις – Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του”, Α’ τόμος, Αθήνα 2003, Χορηγός ΟΠΑΠ

2.3 ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ¹⁸

Υπεύθυνος

Ο υπεύθυνος για την τήρηση του Κανονισμού Εσωτερικής Λειτουργίας είναι ο επικεφαλής του Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου

Το Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου διορίζεται από το Δ.Σ της Εταιρίας και αναφέρεται αποκλειστικά σε αυτό. Το Δ.Σ της Εταιρίας οφείλει να παρέχει σε όλα τα μέλη του Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου όλα τα απαραίτητα μέσα για τη διευκόλυνση της άσκησης αποτελεσματικού ελέγχου. Η σύνθεση του τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου είναι αυτή που αντικειμενικά απαιτείται ώστε να είναι αποτελεσματική η άσκηση του έργου του.

Δραστηριότητες του Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου

- Έλεγχος τήρησης του κανονισμού Δεοντολογίας της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς .
- Έλεγχος τήρησης των δεσμεύσεων που περιέχονται στα ενημερωτικά φυλλάδια και στα επιχειρηματικά σχέδια της Εταιρίας.
- Έλεγχος της νομιμότητας των αμοιβών και παροχών των μελών του Δ.Σ.
- Έλεγχος των σχέσεων και συναλλαγών της εταιρίας με τις συνδεδεμένες με αυτήν επιχειρήσεις.
- Έλεγχος Εσόδων – Εξόδων και Αποτελεσματικότητας.
- Έλεγχοι Οικονομικής Φύσης (Στοιχεία Ενεργητικού, Παθητικού, Καθαρή Περιουσία κλπ).
- Έλεγχος στις διαδικασίες του Marketing και των Πωλήσεων .
- Έλεγχος στις διαδικασίες επιλογής, αξιολόγησης, αμοιβές προσωπικού.
- Έλεγχος στον Οικονομικό Σχεδιασμό και στους διάφορους προϋπολογισμούς.
- Έλεγχος του Τμήματος Μηχανογράφησης και στο Δίκτυο υπολογιστών (Διαδικασίες, ασφάλεια συστημάτων).
- Έλεγχος στις συνεργασίες με άλλες εταιρείες.

---

¹⁸ Πηγή: www.AScompany.gr

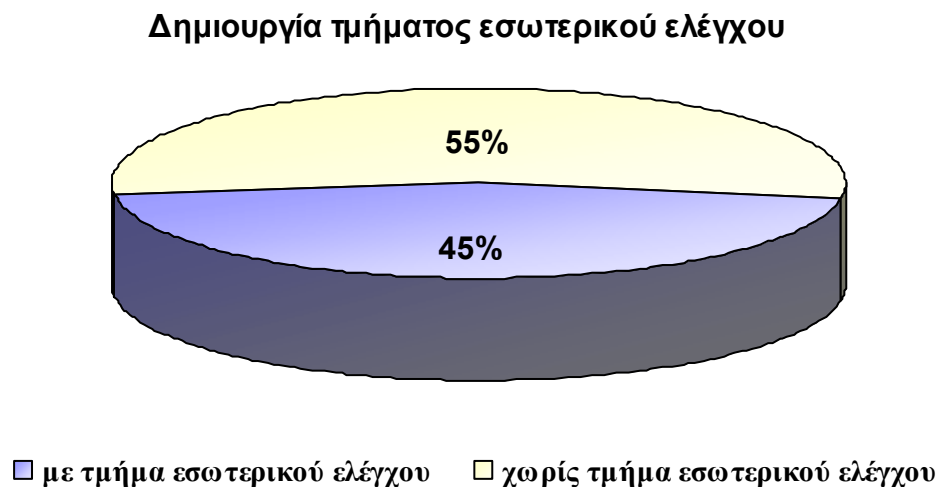
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Το ελάχιστο περιεχόμενο του περιλαμβάνει: (Άρθρο 6 Ν.3016/2002)	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ Έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες: (Άρθρο 8 Ν.3016/2002)
Τη διάρθρωση των υπηρεσιών της εταιρίας και τη σχέση αυτών μεταξύ τους και με τη διοίκηση. (Υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου, εξυπηρέτησης μετόχων και εταιρικών ανακοινώσεων).	Παρακολουθεί την εφαρμογή και τη συνεχή τήρηση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας και του καταστατικού της εταιρίας, καθώς και της εν γένει νομοθεσίας που αφορά την εταιρία .
Τον προσδιορισμό των αρμοδιοτήτων των εκτελεστικών και μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.	Αναφέρει στο Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρίας περιπτώσεις σύγκρουσης των ιδιωτικών συμφερόντων των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή των διευθυντικών στελεχών της εταιρίας με τα συμφέροντα της εταιρίας.
Τις διαδικασίες πρόσληψης των διευθυντικών στελεχών της εταιρίας και στη συνέχεια αξιολόγηση της απόδοσης τους.	Οι εσωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να ενημερώνουν εγγράφως μια φορά το τρίμηνο το Διοικητικό Συμβούλιο για το διενεργούμενο από αυτούς έλεγχο και να παρίσταται κατά τις γενικές συνελεύσεις των μετόχων.
Τις διαδικασίες παρακολούθησης των συναλλαγών των μελών του Δ.Σ., των διευθυντικών στελεχών και των προσώπων, που, εξαιτίας της σχέσης τους με την εταιρία, κατέχουν εσωτερική πληροφόρηση σε κινητές αξίες της εταιρίας ή συνδεδεμένων επιχειρήσεων (άρθρο 42 έ , παρ. 5 Κ. Ν. 2190/20).	Οι εσωτερικοί ελεγκτές παρέχουν, μετά από έγκριση του Δ.Σ. της εταιρίας, οποιαδήποτε πληροφορία ζητηθεί εγγράφως από Εποπτικές Αρχές, συνεργάζονται με αυτές και διευκολύνουν με κάθε δυνατό τρόπο το έργο παρακολούθησης, ελέγχου και εποπτείας που αυτές ασκούν.
Τις διαδικασίες προαναγγελίας και δημόσιας γνωστοποίησης σημαντικών συναλλαγών και άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων των μελών του Δ.Σ. ή τρίτων.	

2.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ

Σύμφωνα με την έρευνά μας σε αντίθεση με τις μεγάλες επιχειρήσεις, κάθε κλάδου, όσον αφορά τα ασφαλιστικά πρακτορεία, το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει, είναι, ότι ενώ σχεδόν όλοι γνωρίζουν την συμβολή του εσωτερικού ελέγχου τόσο για την σωστή λειτουργία μιας επιχείρησης, όσο και για την ανάπτυξη αυτής, ελάχιστα είναι τα πρακτορεία (κυρίως παραρτήματα μεγάλων ασφαλιστικών εταιριών) που έχουν δημιουργήσει τμήμα εσωτερικού ελέγχου με εξειδικευμένο προσωπικό κι αυτό γιατί βασική προϋπόθεση για τη λειτουργία τμήματος εσωτερικού ελέγχου είναι το μέγεθος της οικονομικής μονάδας καθώς επίσης και η διασπορά δραστηριοτήτων και επιπλέον η οργανωτική υποδομή. Οπότε είναι λογικό μικρά ασφαλιστικά πρακτορεία να μην έχουν δημιουργήσει τμήμα εσωτερικού ελέγχου, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν διενεργείται έλεγχος. Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι κανένα από τα επιλεγμένα ασφαλιστικά πρακτορεία δεν χρησιμοποιεί εξωτερικό συνεργάτη για την εκτέλεση της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου, οπότε τα αποτελέσματα που αναλύονται παρακάτω αφορούν πρακτορεία με δικό τους τμήμα εσωτερικού ελέγχου.

Έτσι από τα 42 πρακτορεία τα οποία αποτελούν το τελικό δείγμα για την έρευνά μας, μόνο τα 19 έχουν δημιουργήσει τμήμα εσωτερικού ελέγχου ποσοστό που αγγίζει μόλις το 45,5%.

Σχήμα 1: ¹⁹

¹⁹ Πηγή : Επιτόπια Έρευνα

Στα υπόλοιπα πρακτορεία ο εσωτερικός έλεγχος όπως απαντήθηκε διενεργείτε από τους ιδιοκτήτες των πρακτορείων, οι οποίοι ελέγχουν τη διοικητική λειτουργία του πρακτορείου και τους συνεργάτες – ασφαλιστικούς συμβούλους για την παραγωγικότητά τους.

Στη συνέχεια ζητήθηκε από τα πρακτορεία να απαντήσουν στις παρακάτω ερωτήσεις οι οποίες αφορούν την αποτελεσματικότητα που έχει η διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου οι οποίες θα αναλυθούν στα επόμενα κεφάλαια.

- Κατά πόσο θεωρείται ότι το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της επιχείρησής σας συμβάλει στη συστηματική αξιολόγηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης του κινδύνου, του ελέγχου και στις εταιρικές διαδικασίες;
- Κατά πόσο το σύστημα εσωτερικού ελέγχου προσθέτει αξία και βελτιώνει της λειτουργίες της επιχείρησής σας;
- Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου συμβάλλει στη διεξαγωγή αξιόπιστων οικονομικών καταστάσεων;
- Ο εσωτερικός ελεγκτής ερευνά την αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών και λειτουργικών πληροφοριών της επιχείρησής σας;
- Ο εσωτερικός ελεγκτής ερευνά τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό, μέτρηση, κατάταξη και αναφορά των χρηματοοικονομικών και λειτουργικών πληροφοριών;
- Ο εσωτερικός ελεγκτής ερευνά αν η επιχείρηση συμμορφώνεται με τις πολιτικές, τα σχέδια, τις διαδικασίες τους νόμους και τους κανονισμούς της επιχείρησής σας;

Επίσης ζητήθηκε να σημειωθούν ποιες από τις παρακάτω δραστηριότητες αφορούν τον έλεγχο που γίνεται από τον εσωτερικό ελεγκτή.

- ♦ Διαχείριση αγορών και προμηθειών
- ♦ Διαχείριση πωλήσεων και πελατών
- ♦ Διαχείριση χρηματικών διαθεσίμων
- ♦ Έλεγχος μισθοδοσίας
- ♦ Έλεγχος χρημ/κών καταστάσεων
- ♦ Έλεγχος τραπεζικών λογαριασμών
- ♦ Έλεγχος χρεογράφων
- ♦ Εντολές αγορών
- ♦ Διαχείριση παγίων στοιχείων
- ♦ Διαχείριση και γνωστοποίηση των ενδοεταιρικών συναλλαγών

- ♦ Διαχείριση και γνωστοποίηση των συναλλαγών με συνδεδεμένα μέρη (συνεργάτες)
- ♦ Προϋπολογισμός
- ♦ Καταχωρήσεις Γενικής Λογιστικής

Τέλος ζητήθηκε να απαντηθούν οι παρακάτω ερωτήσεις που αφορούν στην οργάνωση του ασφαλιστικού πρακτορείου.

- ♦ Υπάρχει οργανόγραμμα στην επιχείρησή σας;
- ♦ Υπάρχει οργανωτικό πλαίσιο περιγραφής καθηκόντων και διαδικασιών;
- ♦ Υπάρχει κάποιος μακροχρόνιος ή βραχυχρόνιος προγραμματισμός δράσης της επιχείρησής ο οποίος ακολουθείται πιστά;
  - ♦ Γίνονται εκθέσεις πορείας της επιχείρησής;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

3.1 ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Η συνεχιζόμενη ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς στην Ελλάδα και η σταδιακή δημιουργία πολυμετοχικών εταιριών καθιστά επιτακτική την ανάγκη αναβάθμισης της αξιοπιστίας της οικονομικής πληροφόρησης.

Η αναγκαιότητα δημιουργίας και καλής λειτουργίας ενός επαρκούς συστήματος εσωτερικού ελέγχου (internal control system) είναι αδιαμφισβήτητη. Ο όρος “εσωτερικός έλεγχος” είναι, δυστυχώς παρεξηγημένος στην Ελλάδα και συχνά ταυτίζεται με την έννοια της εσωτερικής επιθεώρησης (internal audit). Η εσωτερική επιθεώρηση, όμως, δεν συνθέτει παρά ένα μικρό μέρος του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου έχει τρεις επιμέρους διεργασίες²⁰ :

- Την εξασφάλιση της πρέπουσας εξουσιοδότησης (authorization) των συναλλαγών.
- Την εξασφάλιση της πρέπουσας λογιστικής απεικόνισης (accounting) των συναλλαγών.
- Την εξασφάλιση της επαρκούς προστασίας των περιουσιακών στοιχείων (safeguarding) της επιχείρησης.

Σκοπός του Εσωτερικού Ελέγχου (Internal Audit) είναι η παροχή υπηρεσιών στη διοίκηση της επιχείρησης, ώστε να τη βοηθά για την αποφυγή λήψης λανθασμένων αποφάσεων, μέσω της αξιολόγησης του συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

Πέρα όμως από την παροχή υπηρεσιών στην διοίκηση και συμβουλών στα μέλη της επιχείρησης ο Εσωτερικός Έλεγχος εξετάζει και αξιολογεί την ύπαρξη επαρκές συστήματος οργάνωσης, την απόδοση του Management, την τήρηση των κανόνων επαγγελματικής συμπεριφοράς, νομοθεσίας και διαδικασιών, την αποτελεσματικότητα της ασκούμενης εποπτείας από τα στελέχη όλων των βαθμίδων, τον βαθμό συμμόρφωσης των εργαζομένων, την αξιοποίηση των μέσων παραγωγής και γενικότερα αξιολογεί όλες τις δραστηριότητες της επιχείρησης, διαμορφώνει γνώμη για την ποιότητα της εργασιακής απόδοσης και εισηγείται προς τη βελτίωση των αδυναμιών.

Ο αντικειμενικός στόχος ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου, θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι μια σειρά από λειτουργίες, που αποβλέπουν στη σωστή οργάνωση και

²⁰ Πηγή: Παναγιωτίδης Π. Χρήστος, “Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου”, Εκδόσεις Αντ. Ν Σάκκουλα, Αθήνα 1995

διοίκηση της επιχείρησης ώστε να έχει την καλύτερη παραγωγικότητα. Εκτός από εργαλείο της διοίκησης για την υλοποίηση των στρατηγικών στόχων της διασφαλίζει την βιωσιμότητα της μονάδας σε ανταγωνιστικό περιβάλλον, παρέχει τη δυνατότητα αξιοποίησης και σωστής διαχείρισης των διαθέσιμων οικονομικών πόρων και του ανθρώπινου δυναμικού. Επίσης βοηθά έτσι ώστε ο επιχειρηματικός κίνδυνος να διαχειρίζεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Κατανέμει τις αρμοδιότητες και τις υποχρεώσεις, κατά τον πλέον άριστο τρόπο, μεταξύ των τμημάτων και των εργαζομένων καθώς επίσης παρέχει την ευχέρεια ανάπτυξης πρωτοβουλιών. Τέλος, ως σύστημα αποβλέπει στη θέσπιση συγκεκριμένων δικλίδων ασφαλείας ελέγχου, στο ίδιο το σύστημα, προκειμένου να συμβάλλει στον συντονισμό και τη σωστή συνύπαρξη μεταξύ των λειτουργιών.

3.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Βασικές Αρχές και κριτήρια που διέπουν το σύστημα εσωτερικού ελέγχου²¹ θα πρέπει να είναι:

- ♦ Να είναι προσαρμοσμένο στο μέγεθος και τη φύση των εργασιών της επιχείρησης.
- ♦ Να καλύπτει πλήρως όλες τις δραστηριότητες και τις συναλλαγές της επιχείρησης.
- ♦ Να περιλαμβάνει κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη λαθών, παρατυπιών, παραλείψεων και καταχρήσεων.
- ♦ Να διαθέτει επαρκείς μηχανισμούς για τον έγκυρο εντοπισμό, την ανάλυση, τον έλεγχο και τη διαχείριση όλων των κινδύνων που υπάρχουν στις δραστηριότητες της επιχείρησης.
- ♦ Να υποστηρίζεται από συστήματα πληροφόρησης και επικοινωνίας τα οποία θα πρέπει να εξασφαλίζουν την έγκαιρη ροή και την αξιοπιστία των αναγκαίων πληροφοριών για την άσκηση διοίκησης και ελέγχου.
- ♦ Να είναι κατάλληλα προσαρμοσμένο στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο ώστε να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τις νομοθετικές και διοικητικές διατάξεις που διέπουν τη λειτουργία της επιχείρησης.
- ♦ Να προβλέπει τακτικούς ελέγχους για τη διαπίστωση της εφαρμογής του και διαδικασίες αξιολόγησης της επάρκειας του.

²¹ Πηγή: Διεύθυνση ρυθμίσεως και εποπτείας Τραπεζικών Ιδρυμάτων, Πλαίσιο αξιολόγησης συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, Μάιος 2001

3.3 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ (RISK MANAGEMENT)²²

Ο όρος διαχείριση των κινδύνων ή διοίκηση των κινδύνων (risk management), είναι μια ευρύτατη έννοια. Πρόκειται για τις μεθόδους, τις τεχνικές και τις διαδικασίες αντιμετώπισης των φυσικών ή και οικονομικών κινδύνων που απειλούν ένα άτομο, μια επιχείρηση, ακόμα και μια χώρα. Το σύνολο των ενεργειών που αποφασίζονται και εκτελούνται για την αντιμετώπιση ενός συγκεκριμένου κινδύνου αποτελεί ένα πρόγραμμα διαχείρισης του κινδύνου.

Ολοένα και περισσότεροι επιχειρηματικοί παράγοντες συμφωνούν ότι η γενική αξιολόγηση των κινδύνων που διατρέχει μια επιχείρηση είναι σημαντική για την επιτυχία ή ακόμα και την επιβίωσή της. Κυρίαρχο πρόβλημα παραμένει η δυσκολία μέτρησής τους, ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που αλλάζουν μορφή και οι αλλαγές τους αυτές πρέπει να εντοπιστούν προτού μετρηθούν.

Επιπλέον, οι κίνδυνοι δεν μπορούν να αξιολογηθούν πλήρως, επειδή αρκετοί είναι τυχαίοι, ενώ άλλοι αποτρέπονται ή μετριάζονται από τις δραστηριότητες του Εσωτερικού Ελέγχου (Ε.Ε.). Άλλωστε, δεν υπάρχει κάποια φυσική διαδικασία έγκαιρης μέτρησης του κινδύνου στο πλαίσιο λειτουργίας της επιχείρησης, όπως υπάρχει αντίστοιχα για τη μέτρηση των πωλήσεων, την αναγκαιότητα αγοράς ενός παγίου στοιχείου ή τη χρησιμότητα μιας δαπάνης. Αυτό σημαίνει ότι η ανάπτυξη ενός συστήματος μέτρησης κινδύνων είναι πιο σύνθετη διαδικασία από εκείνη της μέτρησης κάποιου στοιχείου ελέγχου της παραγωγικής της διαδικασίας. Μάλιστα, η αυξανόμενη σημασία της έννοιας του κινδύνου σε μια επιχείρηση απαιτεί ένα περιεκτικό και συνεπές σύστημα επιχειρησιακής μέτρησής του, υποκείμενο μάλιστα σε κατάλληλο έλεγχο ως προς τη διαχείρισή του.

Για να μπορέσει κανείς να χαρακτηρίσει μια επιχείρηση και τους κινδύνους που αυτή διατρέχει δεν έχει παρά να ανατρέξει στους δηλωμένους μακροπρόθεσμους στόχους και την ακολουθούμενη στρατηγική της, κυρίως δε στην επιχειρηματική οργάνωση που έχει επιλέξει για να επιτύχει τους επιθυμητούς αυτούς στόχους. Οι Επιχειρηματικοί Κίνδυνοι (Ε.Κ.) καθορίζονται ως οι «Απειλές» που συναντά η επιχείρηση στην επίτευξη των μεθοδικά επιλεγμένων στόχων της. Οι απειλές αυτές δύναται να έχουν πολλαπλές επιπτώσεις στη λειτουργία της, κάτι που ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά και τη Χρηματοοικονομική της επίδοση. Επιπλέον, είναι φυσικό η εμφάνιση των Ε.Κ. να περιλαμβάνει πραγματικά γεγονότα στο πλαίσιο λειτουργίας της επιχείρησης συχνά με ανεπιθύμητες συνέπειες που έχουν εμφανιστεί ή ενδέχεται να προκύψουν στο μέλλον.

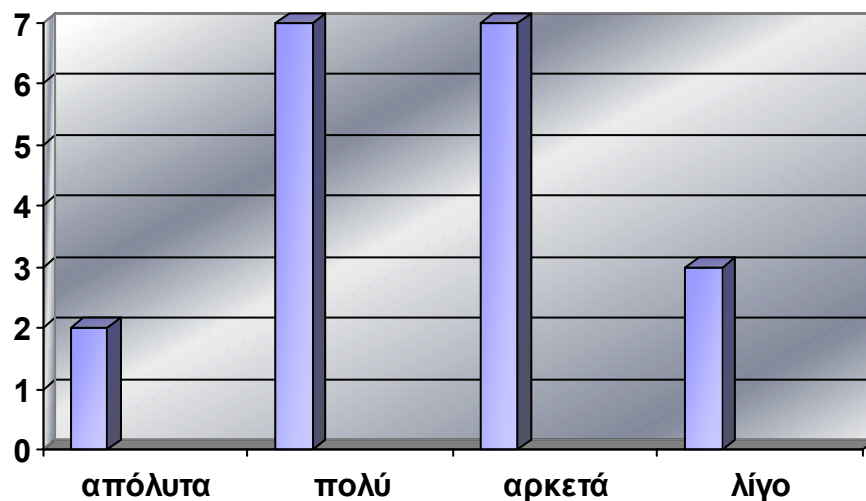
---

²² Πηγή: www.morax.gr

Σε αρκετές μάλιστα περιπτώσεις παρουσιάζεται δυσκολία ή ακόμη και αδυναμία ερμηνείας τους από τα στελέχη των επιχειρήσεων. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε διάφορους ενδογενείς παράγοντες, όπως για παράδειγμα: τον κακό προσδιορισμό του γεγονότος, τη λανθασμένη αξιολόγηση του κινδύνου, τις ελλειπείς πηγές πληροφόρησης, την υποβαθμισμένη επιχειρηματική στρατηγική και την ατελή εφαρμογή της, ή απλά σε κάποιο ατυχές συμβάν. Πρακτικά αυτό που παρατηρείται είναι ότι η κάθε αιτία κινδύνου έχει συνήθως και διαφορετικές μελλοντικές επιπτώσεις για την επιχείρηση τόσο ως προς την ποιότητα όσο και τη σημαντικότητα των ενδεχόμενων απωλειών.

Όπως παρατηρούμε στο επόμενο σχήμα το σύστημα εσωτερικού ελέγχου συμβάλλει στη συστηματική αξιολόγηση και αύξηση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης του κινδύνου, του ελέγχου και των εταιρικών διαδικασιών όπου ο μέσος όρος των πρακτορείων απάντησε 'πολύ' έως 'αρκετά' με την ίδια συχνότητα.

Σχήμα 2²³: Κατά πόσο θεωρείται ότι το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της επιχείρησής σας συμβάλλει στη συστηματική αξιολόγηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης του κινδύνου, του ελέγχου και τις εταιρικές διαδικασίες;

²³ Πηγή: Επιτόπια Έρευνα

3.3.1 Είδη κινδύνων²⁴

Ο καθορισμός των επιχειρησιακών στόχων και στρατηγικών μιας επιχείρησης αποτελεί στοιχείο πέρα από το πεδίο διαχείρισης των Ε.Κ. Εντούτοις, η αξιολόγηση όλων των ενδεχόμενων σοβαρών κινδύνων, έμφυτων στις στρατηγικές και επιχειρησιακές διαδικασίες, αποτελεί μέρος της αρμοδιότητας του εσωτερικού ελέγχου και ζήτημα ουσίας για τη συνεπή αξιολόγηση του πλαισίου οργάνωσης κάθε επιχείρησης.

Στην ανάπτυξη ενός περιεκτικού καταλόγου, οι Ε.Κ. μπορούν να ταξινομηθούν με τον ακόλουθο τρόπο:

- **Εξωτερικοί Κίνδυνοι Περιβάλλοντος:** κίνδυνοι-απειλές που προέρχονται από εξωτερικούς παράγοντες της επιχείρησης τις αλλαγές στις προτιμήσεις των πελατών, τον ανταγωνισμό, το πολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον, την ισχύουσα Νομοθεσία και τη διαθεσιμότητα κεφαλαίων και εργασίας.
- **Κίνδυνοι Επιχειρησιακών Απωλειών:** κίνδυνοι-απειλές που προέρχονται από τις ατελέσφορες ή τις ανεπαρκείς επιχειρησιακές διαδικασίες για την παραγωγή αγαθών/ υπηρεσιών, τη δυσκολία εξεύρεσης χρηματοδότησης, το λανθασμένο μάρκετινγκ, καθώς και τις απώλειες στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένης και της φήμης της.
- **Κίνδυνοι Πληροφόρησης:** κίνδυνοι-απειλές που προέρχονται από τη χαμηλής ποιότητας πληροφόρηση για τη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων ή τη διαρροή τους στον ανταγωνισμό (π.χ.: ο κίνδυνος παραπληροφόρησης ή ελλιπούς πληροφόρησης, ο κίνδυνος χρησιμοποίησης λανθασμένων στοιχείων της αγοράς, απρόσεκτη ή προκατειλημμένη αξιολόγηση των στοιχείων του περιβάλλοντος, βιομηχανική κατασκοπία, κ.λπ.).

Ο κίνδυνος πληροφόρησης επικαλύπτεται μερικώς από τους εξωτερικούς κινδύνους περιβάλλοντος, επειδή μπορεί να αναφέρεται σε στοιχεία του εξωτερικού περιβάλλοντος της επιχείρησης. Ο κίνδυνος πληροφόρησης αναφέρεται επίσης και στην περίπτωση μετάδοσης λανθασμένων ή παραπλανητικών πληροφοριών στο εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης. Η κατηγορία των εξωτερικών κινδύνων περιβάλλοντος περιλαμβάνει παράγοντες που επηρεάζουν την επιχείρηση και βρίσκονται συνήθως εκτός του μέσου διοικητικού της ελέγχου. Τα καταστροφικά φυσικά γεγονότα δεν είναι ελέγξιμα από τη Διοίκηση της επιχείρησης, όμως αυτή μπορεί να περιορίσει την επιχειρηματική έκθεση των αποτελεσμάτων τους. Ομοίως, η Διοίκηση της επιχείρησης μπορεί να επηρεάσει - μέχρι ενός ορισμένου

---

²⁴ Πηγή: www.morax.gr

βαθμού- την αλλαγή του «Εξωτερικού» της περιβάλλοντος, μέσω της έρευνας και της ανάπτυξης μιας νέας τεχνολογίας σε τομείς ενδιαφέροντος της, στρέφοντας ακολούθως την αγορά προς τη νέα αυτή κατεύθυνση. Συνήθως όμως οι παράγοντες αυτοί είναι περιορισμοί στους οποίους η επιχείρηση πρέπει να ανταποκριθεί. Η έγκαιρη πληροφόρηση για συντελούμενη «Περιβαλλοντική Αλλαγή» είναι σημαντική δεδομένου ότι η επιχείρηση έχει ποικίλες εναλλακτικές επιλογές (πιθανότατα και επιλογές χαμηλότερου κόστους) εάν έχει περισσότερο χρόνο να αντιδράσει, παρά αν κληθεί εσπευσμένως να δώσει άμεση απάντηση.

Πέρα όμως από τους προαναφερόμενους κινδύνους οι επιχειρήσεις εκτίθενται και σε διάφορους χρηματοοικονομικούς κινδύνους. Οι κίνδυνοι αυτοί είναι οι παρακάτω²⁵:

Πιστωτικός κίνδυνος

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος όπου το αντισυμβαλλόμενο μέρος αδυνατεί να εξοφλήσει πλήρως τα ποσά που οφείλει στην Εταιρία.

Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς αφορά στην πιθανότητα απωλειών λόγω μεταβολής στο επίπεδο ή στην μεταβλητότητα των τιμών αγοράς. Τα ασφαλιστικά πρακτορεία λόγω της φύσης του αντικειμένου τους δεν εκτίθενται σε τέτοιου είδους κίνδυνο.

Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας είναι ο κίνδυνος που προκύπτει όταν η λήξη των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων δε συμπίπτουν. Ο κίνδυνος ρευστότητας αναφέρεται επίσης στην ενδεχόμενη αδυναμία κάθε εταιρίας να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της που σχετίζονται με χρηματοοικονομικά μέσα ή συναλλαγές.

Κίνδυνος επιτοκίου

Ο κίνδυνος επιτοκίου αναφέρεται στα τοκοφόρα στοιχεία Ενεργητικού και Παθητικού τα οποία είτε λήγουν είτε επανατιμολογούνται σε διαφορετικούς χρόνους, για διαφορετικά ποσά με κυμαινόμενο επιτόκιο.

Η πολιτική με την οποία η κάθε εταιρία διαχειρίζεται τον κάθε κίνδυνο εστιάζεται στην αβεβαιότητα των χρηματοοικονομικών αγορών και έχει στόχο την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων τους στην χρηματοοικονομική κατάσταση και την ταμειακή ροή της εταιρίας.

---

²⁵ Βλέπε παράρτημα Ανάλυση Οικονομικών Καταστάσεων ΛΑΪΚΗΣ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ ΕΠΕ

3.3.2 Εσωτερικός Έλεγχος και Διαχείριση των Επιχειρηματικών Κινδύνων²⁶

Οι Επιχειρηματικοί Κίνδυνοι υπάρχουν σε όλα τα στάδια λειτουργίας μιας επιχείρησης και για τον λόγο αυτό κρίνεται σκόπιμο να ρυθμίζονται χωριστά αλλά και στο σύνολό τους. Η Διαχείριση των Επιχειρηματικών Κινδύνων (Δ.Ε.Κ.) αποτελεί μια διαδικασία που επηρεάζεται τόσο από τη διοίκηση της επιχείρησης όσο και από το προσωπικό της και περιλαμβάνει τη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου. Εφαρμόζεται με σκοπό να παρέχει τη διαβεβαίωση σχετικά με την επίτευξη των στόχων της επιχείρησης στις ακόλουθες κατηγορίες:

- Αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των διαδικασιών.
- Αξιοπιστία των Οικονομικών Εκθέσεων.
- Η συμμόρφωση με την κείμενη Νομοθεσία και τους κανονισμούς.

Η Διαχείριση Επιχειρηματικών Κινδύνων παρέχει τις πληροφορίες για τον κίνδυνο στα διοικητικά όργανα της επιχείρησης, για τους σημαντικότερους κινδύνους που εντοπίζονται κατά τη λειτουργία της, το ποσοστό ρύθμισής τους, λαμβάνοντας υπόψη καθορισμένα μέτρα απόδοσης. Η Διοίκηση της επιχείρησης είναι αρμόδια για το σχέδιο και τη λειτουργία της Διαχείριση Επιχειρηματικών Κινδύνων, ενώ το προσωπικό οφείλει να συμμετέχει στην επιτυχή εκτέλεση της διαχείρισης. Η προτεινόμενη προσέγγιση βασίζεται σε επτά κύρια συστατικά που αναφέρονται στο περιβάλλον της επιχείρησης, την αναγνώριση των γεγονότων κινδύνου, τον υπολογισμό και την αντιμετώπιση του κινδύνου, τις δραστηριότητες του τμήματος του εσωτερικού ελέγχου της επιχείρησης, τη διαχείριση της πληροφορίας και τη λειτουργία ελέγχου της επιχείρησης που συντονίζει όλα τα παραπάνω συνθετικά μέρη. Τα συστατικά που αναλύονται παρακάτω είναι αλληλένδετα και όλα πρέπει να είναι παρόντα για την αποτελεσματική Διαχείριση Επιχειρηματικών Κινδύνων:

1. Το Επιχειρηματικό Περιβάλλον:

Η Διοίκηση της επιχείρησης θέτει τους ετήσιους στόχους της και αποφασίζει τις στρατηγικές που θα ακολουθήσει για να επιτευχθούν τα επιχειρηματικά της σχέδια. αυτές οι επιλογές περιλαμβάνουν το περιβάλλον της Διαχείριση Επιχειρηματικών Κινδύνων και παρέχουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο τα υπόλοιπα δομικά στοιχεία λειτουργούν. Το περιβάλλον περιλαμβάνει επίσης την «Πολιτική» Διαχείρισης Κινδύνων και καθορίζει τον τρόπο ενσωμάτωσης των πιθανών αναπροσαρμογών στο πλαίσιο της επιχειρηματικής της

---

²⁶ Πηγή: www.morax.gr

λειτουργίας. Τα στελέχη της επιχείρησης επιλέγουν εναλλακτικά σενάρια μείωσης των συνθηκών κινδύνου, χρησιμοποιώντας κατάλληλες στρατηγικές ελέγχου, που στοχεύουν στην αποτελεσματική και με ενιαίο τρόπο εφαρμογής της Διαχείρισης Επιχειρηματικών Κινδύνων. Η στάση κάθε επιχειρηματικής οντότητας απέναντι στους κινδύνους ασκεί ουσιαστική επίδραση στο σύνολο της εταιρικής της δραστηριότητας. Το στοιχείο αυτό καθιστά αναγκαία την εφαρμογή στρατηγικών περιορισμού του κινδύνου σε ένα αποδεκτό για τη λειτουργία της επιχείρησης επίπεδο.

2. Αναγνώριση των Γεγονότων Κινδύνου:

Λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους της επιχείρησης, τη στρατηγική και τα σχέδιά της, μαζί με την εκτίμηση των εξωτερικών και εσωτερικών της παραγόντων, η Διαχείριση Επιχειρηματικών Κινδύνων απαιτεί την αναγνώριση όλων τους σημαντικών καταστάσεων (ή γεγονότων) που θα μπορούσαν να επιδράσουν αρνητικά στην επίτευξη των στόχων της επιχειρηματικής οντότητας. Το κρίσιμο αυτό βήμα απαιτεί τη βαθιά γνώση της επιχείρησης γενικά και την παρακολούθηση του διαμορφούμενου μελλοντικού της περιβάλλοντος, κυρίως δε του τρόπου σύνδεσης των διαφορετικών μορφών της επιχειρηματικής της τεχνογνωσίας. Το συγκεκριμένο βήμα αναγνώρισης είναι σημαντικό για τη συνολική εκτίμηση των καταστάσεων κινδύνου στο πλαίσιο της επιχειρηματικής δράσης, επειδή τα δυνητικά συμβάντα που δεν προσδιορίζονται κατά τον σχεδιασμό της Διαχείρισης Επιχειρηματικών Κινδύνων δεν εξετάζονται κατά τον προγραμματισμό των δράσεων και κατά συνέπεια μπορεί να οδηγήσουν σε άγνωστες και ενδεχομένως ανεξέλεγκτες καταστάσεις.

3. Υπολογισμός του Κινδύνου:

Ο Κίνδυνος αξιολογείται χαρακτηριστικά λαμβάνοντας υπόψη τις δύο κύριες διαστάσεις του:

- i. Την πιθανότητα εμφάνισης ενός δυσμενούς για τη λειτουργία της επιχείρησης γεγονότος
- ii. Τον αντίκτυπο που θα έχει το γεγονός αυτό στην παραγωγική και οικονομική λειτουργία της επιχείρησης και πιθανόν στην ακολουθούμενη στρατηγική σε περίπτωση εμφάνισής του. Μερικοί κίνδυνοι είναι διακριτοί (π.χ. επιβολή προστίμου σε περίπτωση παράβασης των κανόνων του θεσμικού πλαισίου που διέπει το καθεστώς λειτουργίας της επιχείρησης), ενώ άλλοι είναι συνεχείς με μια σειρά πιθανών αποτελεσμάτων να συνδέονται με ένα γεγονός, κάθε ένα από αυτά με μια πιθανότητα εμφάνισης. Τα μέτρα αντιμετώπισης του κινδύνου μπορεί να είναι επίσης διακριτά ή συνεχή ως προς την εφαρμογή τους, ενώ τα

μέτρα του πιθανού αντίκτυπου μπορεί να κινούνται προς την κατεύθυνση της διακοπής της λειτουργίας της επιχειρηματικής μονάδας, της ύπαρξης οικονομικών ή φυσικών απωλειών, καθώς και της εξασθένησης των στόχων της επιχειρηματικής μονάδας.

Η αξιολόγηση των Επιχειρηματικών Κινδύνων στο σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης απαιτεί συνδυασμό ποιοτικών και ποσοτικών μεθοδολογιών. Η ποσοτική αξιολόγηση του Επιχειρηματικού Κινδύνου είναι δυνατή όταν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία. Οι ποιοτικές μεθοδολογίες αξιολόγησης μπορούν να χρησιμοποιηθούν εκεί που η πιθανότητα εμφάνισης και ο αντίκτυπος του κινδύνου είναι χαμηλοί ή λόγω απουσίας ποσοτικών στοιχείων. Οι ποιοτικές αξιολογήσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τα γεγονότα υψηλού αντίκτυπου που απαιτούν αυξημένο επίπεδο εμπειρίας για την πλήρη αξιολόγησή τους.

4. Αντιμετώπιση του Κινδύνου:

Κάθε επιχειρηματική οντότητα οφείλει να αξιολογεί περιοδικά την ανταλλαγή -κυρίως οικονομικής φύσης- που αναπτύσσεται ανάμεσα στο επίπεδο του αναλαμβανόμενου κινδύνου και την απαιτούμενη επένδυση που πρέπει να αναλάβει η επιχείρηση για την αποφυγή του. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί για κάθε σημαντικό κίνδυνο που διατρέχει η επιχείρηση στο σύνολο της λειτουργίας της. Η ανάληψη βέβαια ενός τέτοιου κόστους από την επιχείρηση δεν σημαίνει απαραίτητα ότι ξεφεύγει από τις οικονομικές δυνατότητές της. Ένας ορθολογικός σχεδιασμός που εντοπίζει τις καταστάσεις κινδύνου στο σύνολό τους, δημιουργεί συνέργειες μεταξύ των προτεινόμενων λύσεων και επιτυγχάνει σε αρκετές περιπτώσεις σχετικά μικρή οικονομική απαίτηση. Ανάλογα βέβαια και με την ανταλλαγή αυτή, η επιχείρηση μπορεί να ανταποκριθεί στον κίνδυνο με την αποδοχή, την αποφυγή, ή τον μετριασμό του. Ο μετριασμός περιλαμβάνει τον καταμερισμό, τη μεταφορά, ή τη μείωση του κινδύνου (συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων του εσωτερικού ελέγχου) σε σχέση με το κόστος ανάληψής του, λαμβάνοντας υπόψη και τον αντίκτυπο της έλευσής του. Σε κάθε περίπτωση η επιλογή που γίνεται από την επιχείρηση για την παραπάνω «Ανταλλαγή» αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου επιχειρηματικού σχεδιασμού. Η απόκριση αυτή εντούτοις αναθεωρείται εκ των υστέρων για πιθανή βελτίωση του συστήματος Διαχείρισης Επιχειρηματικών Κινδύνων.

5. Δραστηριότητες του Εσωτερικού Ελέγχου:

Οι δραστηριότητες του Εσωτερικού Ελέγχου είναι οι πολιτικές της επιχείρησης που σκοπό έχουν να παρέχουν διαβεβαίωση ότι εφαρμόζονται στον μέγιστο δυνατό βαθμό οι επιλεγμένες διαδικασίες μετριασμού των Επιχειρηματικών Κινδύνων. Ο έλεγχος λαμβάνει

χώρα συνήθως στο σύνολο των λειτουργιών της επιχειρηματικής οντότητας και περιλαμβάνει μεταξύ των άλλων τις πάσης φύσεως εγκρίσεις, τις εξουσιοδοτήσεις, τις ακυρώσεις, τις παρατηρήσεις των παραγωγικών συντελεστών, τις αναπροσαρμογές στην απόδοση της επιχείρησης, τη φυσική ασφάλεια των στοιχείων του ενεργητικού, καθώς και τον διαχωρισμό των εργασιακών καθηκόντων.

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές συνοψίζουν τις δραστηριότητες του ελέγχου, υποβάλλοντας εκθέσεις ελέγχου στη διοίκηση, ενώ η Διαχείριση Επιχειρηματικών Κινδύνων επεκτείνεται περιοδικά στην ανταπόκριση όλων των κινδύνων.

6. Πληροφόρηση και Επικοινωνία:

Η αναγνώριση των γεγονότων κινδύνου, ο υπολογισμός, η αντιμετώπιση και οι δραστηριότητες ελέγχου των Επιχειρηματικών Κινδύνων μπορούν να παρέχουν την απαραίτητη πληροφόρηση κινδύνου σε όλα τα επίπεδα της επιχείρησης. Όπως κάθε πληροφορία έτσι και αυτή που αναφέρεται στα γεγονότα Επιχειρηματικών Κινδύνων πρέπει να μεταβιβάζεται με τον κατάλληλο τρόπο, στον κατάλληλο χρόνο, ώστε να επιτρέπει στα εμπλεκόμενα μέρη, να πραγματοποιήσουν τις ανάλογες ενέργειες.

Λόγω της σύνθετης και λεπτής φύσης των πληροφοριών αυτών, η επικοινωνία μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερα στοιχεία από την απλή και μόνο αναφορά τους.

Μέρος ενός αποτελεσματικού περιβάλλοντος επικοινωνίας σε σχέση με τη Διαχείριση Επιχειρηματικών Κινδύνων, είναι η αναγνώριση από μέρους των υπαλλήλων ότι η Διαχείριση των Κινδύνων συμβάλλει ενεργά στη βελτίωση της εταιρικής επικοινωνίας και βοηθάει αποτελεσματικά στη βελτίωση του εργασιακού περιβάλλοντος.

7. Συντονισμένη Λειτουργία Εσωτερικού Ελέγχου, και απόδοση της Διαχείριση Επιχειρηματικών Κινδύνων :

Με τη συνδρομή του τμήματος Ε.Ε., η επιχείρηση ελέγχει και συντονίζει την αποτελεσματικότητα της Διαχείριση Επιχειρηματικών Κινδύνων, και των συστατικών μερών μέσω της καθημερινών δραστηριοτήτων ελέγχου.

Οι έλεγχοι αυτοί καταγράφουν τη συνηθισμένη διαχείριση, τις δραστηριότητες της διεξαγωγής των συναλλαγών και όλα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της συνολικής λειτουργίας της επιχείρησης.

Με τον τρόπο αυτό παρακολουθείται ο προγραμματισμός των καθημερινών δραστηριοτήτων της επιχείρησης και το σύνολο της επιχειρηματικής δράσης, ενώ διευκολύνεται η επόμενη αξιολόγηση της απόδοσης.

Επίσης, ανεξάρτητα από το πόσο μεθοδικά αξιολογούνται οι Κίνδυνοι για τα μεμονωμένα γεγονότα, δεν πρέπει να παραλείπεται το γεγονός ότι πολλά από τα γεγονότα αυτά τείνουν να εμφανίζονται από κοινού, κάτι που αυξάνει την πολυπλοκότητα της αντιμετώπισης του συστήματος Διαχείριση Επιχειρηματικών Κινδύνων. Αυτό οδηγεί στην απαίτηση να εξετάζονται από κοινού οι πιθανότητες ταυτόχρονης εμφάνισης των δύο ή περισσότερων επιβλαβών γεγονότων.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω παρατηρούμε ότι οι επιλογές της κάθε επιχειρηματικής μονάδας αναφορικά με τις ακολουθούμενες στρατηγικές δράσης της, οφείλουν να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη και τη διαχείριση των Επιχειρηματικών Κινδύνων. Αποτελεί με άλλα λόγια στοιχείο υγιούς εταιρικής κουλτούρας το κατά πόσο είναι πρόθυμη η επιχείρηση να αναλάβει την επένδυση για τη μείωση και ενδεχομένως την ελαχιστοποίηση των κινδύνων, στην προσπάθειά της να επιτευχθούν οι επιχειρηματικοί στόχοι της. Μια τέτοια στάση επιχειρηματικής αντιμετώπισης μπορεί να είναι μέρος του «περιβάλλοντος» της Διαχείριση Επιχειρηματικών Κινδύνων, και προτρέπει με τρόπο μεθοδικό την αλληλένδετη σχέση της επιχείρησης με θέματα προσεκτικού προσδιορισμού, συνεπούς αξιολόγησης, αποτελεσματικού ελέγχου και συνεχούς επιτήρησης των κινδύνων αυτών.

Με δεδομένη τη στάση αυτή, γίνεται αντιληπτό ότι η προσπάθεια διαχείρισης των Επιχειρηματικών Κινδύνων ισοδυναμεί με προσπάθεια αναβάθμισης της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων / υπηρεσιών της επιχείρησης, με θετικό αντίκτυπο στο εξωτερικό της περιβάλλον, στους πελάτες της αλλά και στην ίδια ως τελικό αποδέκτη.

Το τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου έρχεται να προσδώσει καίριες υπηρεσίες, που συνίστανται στο γεγονός ότι μπορεί να παρέχει ανατροφοδότηση στη διοίκηση, όταν τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος της επιχείρησης παραβιάζονται από αλλαγές στο εξωτερικό της περιβάλλον ή τις λανθασμένες επιχειρησιακές επιλογές της.

3.4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ²⁷

Βασικός στόχος της ανάλυσης των οικονομικών καταστάσεων είναι η διευκόλυνση της λήψης αποφάσεων οι οποίες αφορούν την αποτελεσματική κατανομή των οικονομικών πόρων που χρησιμοποιούνται από την επιχείρηση. Τέτοια παραδείγματα αποτελούν η χορήγηση πιστώσεων, η επιλογή επενδύσεων, η αμοιβή στελεχών και εργαζομένων.

²⁷ Πηγή : Πρωτοψάλτης Γ. Νικόλαος, (2004) “Πρώτη Υιοθέτηση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης”, Εκδόσεις Α. Σταμούλης

Η λεπτομερής γνώση χρηματοοικονομικής λογιστικής αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για έναν αναλυτή, γιατί η γνώση αυτή θα του επιτρέψει να αναγνωρίσει τις ελλείψεις των δημοσιευμένων λογιστικών καταστάσεων, να αναζητήσει πληροφορίες και να προσαρμόσει τα λογιστικά μεγέθη προκειμένου να ανταπεξέλθει στους σκοπούς της ανάλυσής του.

3.4.1 Σκοπός των Οικονομικών Καταστάσεων

Σύμφωνα με το πρώτο πρότυπο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, οι οικονομικές καταστάσεις είναι μία δομημένη οικονομική παρουσίαση της οικονομικής θέσης μιας επιχείρησης και των συναλλαγών που έχουν αναληφθεί από αυτή. Η επιδίωξη των οικονομικών καταστάσεων είναι να παρέχουν πληροφορίες οι οποίες είναι σχετικές με την οικονομική θέση, την απόδοση και τις ταμιακές ροές της επιχείρησης, που είναι χρήσιμες σε μια ευρεία ομάδα χρηστών προκειμένου με την αξιοποίησή τους να λαμβάνουν οικονομικές αποφάσεις. Οι οικονομικές καταστάσεις δείχνουν επίσης τα αποτελέσματα της διαχείρισης των οικονομικών πόρων που έχουν διατεθεί στη Διοίκηση.

Για να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός, οι οικονομικές καταστάσεις πρέπει να παρέχουν πληροφορίες σχετικές με τα ακόλουθα στοιχεία μιας επιχείρησης:

- (α) τα περιουσιακά στοιχεία,
- (β) τις υποχρεώσεις,
- (γ) τα ίδια κεφάλαια,
- (δ) τα έσοδα και τα έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των κερδών και ζημιών και,
- (ε) τις ταμιακές ροές.

Αυτές οι πληροφορίες, παράλληλα με άλλες πληροφορίες στο Προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων, βοηθούν τους χρήστες να προεκτιμήσουν τις μελλοντικές ταμιακές ροές της επιχείρησης και ειδικότερα το χρόνο και τη βεβαιότητα της δημιουργίας Ταμιακών διαθεσίμων και Ταμιακών ισοδύναμων.

3.4.2 Στοιχεία που Συνθέτουν τις Οικονομικές Καταστάσεις κατά τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Οι πληροφορίες οι οποίες αναφέρθηκαν παραπάνω περιλαμβάνονται στα ακόλουθα συνθετικά στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων:

(α) ισολογισμό. Ο ισολογισμός, η κατάσταση της οικονομικής θέσης της επιχείρησης, παρέχει πληροφορίες για τους οικονομικούς πόρους μιας επιχείρησης και τις απαιτήσεις/δικαιώματα επ' αυτών, από τους πιστωτές ή τους ιδιοκτήτες, σε μια συγκεκριμένη στιγμή.

(β) κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης (Income statement) παρέχει πληροφορίες για την εκτίμηση της οικονομικής απόδοσης ή επίδοσης μιας επιχείρησης μέσα σε μια χρονική περίοδο (έσοδα-έξοδα). Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης θα πρέπει να παρουσιάζει τη μέτρηση της επίδοσης της μονάδας, αν και θα έπρεπε να δίνεται ταυτόχρονα και η μέτρηση της διατήρησης των κεφαλαίων της.

(γ) κατάσταση που να παρουσιάζει:

- (i) είτε όλες τις μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων, είτε
- (ii) τις μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων, εκτός από εκείνες που προκύπτουν από συναλλαγές με τους μετόχους και από διανομές στους μετόχους.

(δ) Πίνακας διάθεσης κερδών. Ο πίνακας διάθεσης κερδών ή αποτελεσμάτων (statement of retained earnings) αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των καταστάσεων και δημοσιεύεται υποχρεωτικά και αυτός. Στην περίπτωση της ανώνυμου εταιρίας αυτός αρχίζει με το υπόλοιπο του λογαριασμού «Υπόλοιπον εις νέον» στην αρχή της περιόδου. Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο αρχίζει με τα αποτελέσματα της παρούσας χρήσης και μετά προσθέτει σε αυτά το υπόλοιπο του λογαριασμού «Υπόλοιπον εις νέον». Στη συνέχεια προστίθενται τα αποτελέσματα της παρούσας χρήσης, φορολογικές διαφορές προηγούμενων χρήσεων και ότι αποθεματικά έχει αποφασιστεί να μοιραστούν σε αυτή τη χρήση. Από το σύνολο αυτό αφαιρείται ο φόρος εισοδήματος της τρέχουσας χρήσης και στη συνέχεια εμφανίζεται ο τρόπος που διατίθεται το υπόλοιπο.

(ε) κατάσταση Ταμιακών ροών. Οι ταμειακές ροές δεν είναι τα καθαρά έσοδα της επιχείρησης και αυτό γιατί, στα καθαρά έσοδα μιας επιχείρησης περιλαμβάνονται και οι αποσβέσεις που, αν και υπολογίζονται σαν τέτοια (δηλαδή έσοδα) στην πραγματικότητα ποτέ δεν μπαίνουν στο ταμείο, όπως επίσης δεν είναι οι πωλήσεις μιας χρονικής περιόδου, γιατί συνήθως οι πωλήσεις δεν δημιουργούν άμεσα έσοδα.

Καθρεπτίζουν την ροή των οικονομικών πόρων (ή του κεφαλαίου κίνησης) σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, της οποίας η διάρκεια εξαρτάται από το μέγεθος της επιχείρησης, για μια μικρή επιχείρηση συνήθως είναι μηνιαία, ή τρίμηνη, και ταυτόχρονα απαντούν σε συγκεκριμένες ερωτήσεις που έχουν να κάνουν με τις οικονομικές δυνατότητες της επιχείρησης, όπως «από που έρχονται τα χρήματα» ή «που πάνε», αποτελώντας έτσι στοιχείο ελέγχου της φερεγγυότητας της και της δυνατότητας της να ικανοποιεί ή όχι τις υποχρεώσεις της.

(στ) λογιστικές αρχές και επεξηγηματικές σημειώσεις. Οι τρεις βασικές λογιστικές καταστάσεις ισολογισμός, αποτελέσματα χρήσης και πίνακας κερδών είναι συνήθως αρκετά συμπυκνωμένες και περιληπτικές για να διαφωτίσουν τον αναγνώστη. Για το λόγο αυτό οι δημοσιευμένες λογιστικές καταστάσεις περιλαμβάνουν και το προσάρτημα (Notes to the Financial Statements) στο οποίο περιέχονται περισσότερες λεπτομέρειες για ορισμένα μεγέθη που εμφανίζονται στις βασικές λογιστικές καταστάσεις, καθώς και επεξηγήσεις οι οποίες θα συμβάλλουν στην πληρέστερη κατανόηση και καλύτερη ερμηνεία των βασικών καταστάσεων.

(ζ) Έκθεση ελεγκτών. Ένα σπουδαίο τμήμα των λογιστικών καταστάσεων αποτελεί η έκθεση των ελεγκτών (auditors report) ή ορκωτών λογιστών η οποία αναφέρεται σε όλες τις προαναφερθείσες καταστάσεις συνήθως, σε μια τυποποιημένη μορφή. Το περιεχόμενο της, όμως, προσδιορίζει την ποιότητα των λογιστικών καταστάσεων και επομένως και την αξιοπιστία που αυτές μπορούν να έχουν για τους χρήστες, δεδομένης της πιθανής σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ αυτών που είναι πίσω από αυτές και αυτών που θα τις χρησιμοποιήσουν. Η γενική ορθότητα των λογιστικών καταστάσεων, όσον αφορά την παρουσίαση της οικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων της εν λόγω επιχείρησης αναφέρεται σαφώς στην έκθεση των ορκωτών λογιστών. Η έκθεση των ορκωτών λογιστών, μπορεί να εμφανιστεί σε πέντε βασικές μορφές: θετική, θετική αλλά με κάποιες εξαιρέσεις που αναφέρονται, αρνητική, αδυναμία έκφρασης γνώμης και η έκθεση μερικής κάλυψης, η οποία αναφέρεται σε συγκεκριμένο μέγεθος των λογιστικών καταστάσεων. Για τις επιχειρήσεις τις οποίες δεν είναι υποχρεωτικός ο έλεγχος από ορκωτούς λογιστές, η έκθεση των (απλών) ελεγκτών λογιστών δεν δημοσιεύεται στις εφημερίδες μαζί με τις λογιστικές καταστάσεις αλλά απλώς υποβάλλεται στην εποπτεύουσα αρχή, τη νομαρχία της έδρας της επιχείρησης.

Πέρα από τις οικονομικές καταστάσεις, οι επιχειρήσεις προτρέπονται να παρουσιάζουν, μια χρηματοοικονομική επισκόπηση από τη διοίκησή τους, που να περιγράφει και να επεξηγεί τα κύρια χαρακτηριστικά της χρηματοοικονομικής απόδοσης και της οικονομικής θέσης της επιχείρησης, καθώς και τις κύριες αβεβαιότητες που αντιμετωπίζει. Η έκθεση αυτή μπορεί να περιλαμβάνει μια επισκόπηση:

(α) Των κύριων παραγόντων και επιδράσεων που προσδιορίζουν την απόδοση της επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων των μεταβολών στο περιβάλλον, στο οποίο αυτή δραστηριοποιείται, της ανταπόκρισης της επιχείρησης σε αυτές τις μεταβολές και την

επίδρασή τους, καθώς και της πολιτικής της επιχείρησης για επενδύσεις προς διατήρηση και ενίσχυση της απόδοσης, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής της για τα μερίσματα.

(β) Των πηγών κεφαλαιοδότησης της επιχείρησης και των πολιτικών κεφαλαιακής διάρθρωσης και διαχείρισης των κινδύνων της.

(γ) Της δυναμικής και των πόρων της επιχείρησης, η αξία των οποίων δεν αντανακλάται στον ισολογισμό, σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Πολλές επιχειρήσεις παρουσιάζουν, πέραν από τις οικονομικές καταστάσεις, πρόσθετες καταστάσεις, όπως περιβαλλοντολογικές εκθέσεις και καταστάσεις προστιθέμενης αξίας, ειδικώς σε κλάδους όπου οι περιβαλλοντικοί παράγοντες είναι σημαντικοί και όπου οι εργαζόμενοι θεωρούνται ότι είναι μια σημαντική ομάδα χρηστών. Οι επιχειρήσεις προτρέπονται να παρουσιάζουν τέτοιες πρόσθετες καταστάσεις, αν η διοίκηση πιστεύει ότι θα βοηθήσουν τους χρήστες να πάρουν οικονομικές αποφάσεις.

Ευθύνη για τις Οικονομικές Καταστάσεις

Τόσο ο Κ.Ν. 2190/1920, όσο και τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα και οι αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης αναγνωρίζουν ότι την ευθύνη κατάρτισης και παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης φέρει το Διοικητικό Συμβούλιο ή/και κάποιο άλλο όργανο της διοίκησής της.

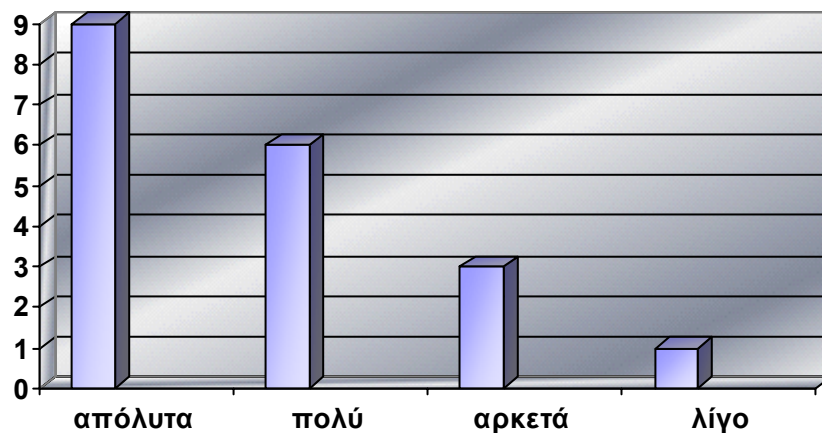
Ο Ρόλος του Ελεγκτή των Οικονομικών Καταστάσεων

Το αντικείμενο ενός ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων είναι η έκφραση γνώμης του ελεγκτή για το αν οι οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί, από όλα τα ουσιώδη θέματα, με βάση ένα πλαίσιο αναφοράς για την κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων.

Παρά το γεγονός ότι η γνώμη του ελεγκτή ενισχύει την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων, ο χρήστης τους δεν πρέπει να υποθέσει ότι η ελεγκτική γνώμη είναι μια επιβεβαίωση και της μελλοντικής βιωσιμότητας της εταιρείας, ή της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας με τις οποίες έχουν αντιμετωπισθεί οι υποθέσεις της εταιρείας από την διοίκησή της.

Το επόμενο γράφημα δείχνει στο κατά πόσο το σύστημα εσωτερικού ελέγχου συμβάλλει στη διεξαγωγή αξιόπιστων οικονομικών καταστάσεων. Έτσι όπως φαίνεται από αυτό οι περισσότεροι πιστεύουν πως το σύστημα εσωτερικού ελέγχου συμβάλλει ‘απόλυτα’ ή ‘πολύ’ στην διεξαγωγή αξιόπιστων οικονομικών καταστάσεων με μεγαλύτερη κλίση προς το ‘απόλυτα’.

Σχήμα 3²⁸: Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου συμβάλλει σε διεξαγωγή αξιόπιστων οικονομικών καταστάσεων;

Ο ρόλος της χρηματοοικονομικής ανάλυσης συνδέεται με αυτόν της κυκλοφορίας των χρηματοοικονομικών πληροφοριών και έρχεται να κάνει αφενός αποτελεσματικότερη τη χρήση τους στη λήψη οικονομικών αποφάσεων, κι αφετέρου οικονομικότερη την παραγωγή και την κυκλοφορία τους.

Το περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων προκύπτει από την εφαρμογή του Εθνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου το οποίο προδιαγράφει τον μηχανισμό της λογιστικής παρακολούθησης των συναλλαγών της επιχείρησης. Συγκεκριμένα, το Ε.Γ.Λ.Σ.²⁹ προδιαγράφει τους υποχρεωτικούς λογαριασμούς τους οποίους πρέπει να τηρεί η επιχείρηση και το εννοιολογικό περιεχόμενο κάθε λογαριασμού. Το Ε.Γ.Λ.Σ. προβλέπει, βέβαια, την περαιτέρω ανάπτυξη των υποχρεωτικών λογαριασμών κατά τρόπο που να εξυπηρετεί τις “εσωτερικές” ανάγκες της επιχείρησης.³⁰

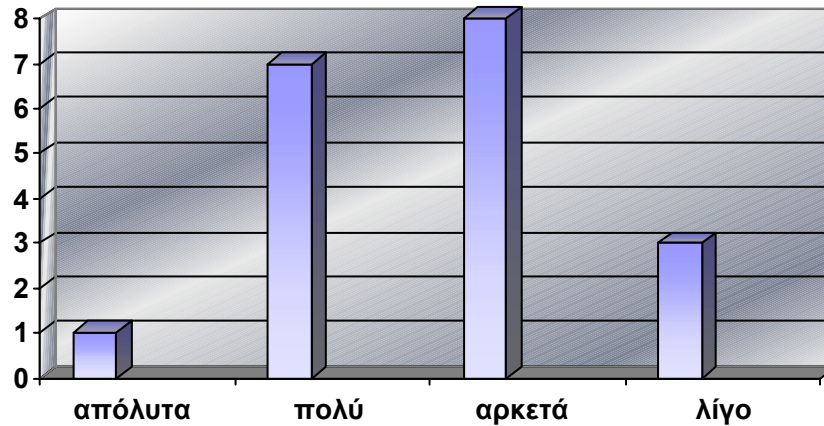
²⁸ Πηγή : Επιτόπια Έρευνα

²⁹ Βλέπε Λογιστικό Σχέδιο Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων στο παράρτημα

³⁰ Πηγή: Παναγιωτίδης Π. Χρήστος , “Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου”, Εκδόσεις Αντ. Ν Σάκκουλα, Αθήνα 1995

Σχήμα 4³¹: Κατά πόσο το σύστημα εσωτερικού ελέγχου προσθέτει αξία και βελτιώνει τις λειτουργίες της επιχείρησής σας;

Όπως παρατηρούμε στο τελευταίο γράφημα τα περισσότερα ασφαλιστικά πρακτορεία πιστεύουν πως το σύστημα εσωτερικού ελέγχου προσθέτει αξία και βελτιώνει τις λειτουργίες της επιχείρησης. Το οποίο σημαίνει ότι ο μέσος όρος των πρακτορείων απάντησε ‘πολύ’ έως ‘αρκετά’ με μεγαλύτερη κλίση προς το αρκετά. Έτσι επιβεβαιώνεται η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου³² και κατ’ επέκταση του τμήματος εσωτερικού ελέγχου η οποία είναι επιφορτισμένη με τον συνεχή έλεγχο και αξιολόγηση όλων των συστημάτων οργάνωσης και λειτουργίας της μονάδας (συμπεριλαμβανομένου και του λογιστικού συστήματος) και η οποία λειτουργία εντάσσεται στο ευρύτερο MIS (Management Information System) της μονάδας. Τα «συστήματα πληροφοριών διοίκησης» ή M.I.S. με τα οποία είναι εφοδιασμένα τα ηλεκτρονικά συγκροτήματα, παρέχουν εξαιρετικές υπηρεσίες ελέγχου και διαχείρισης στα ανώτερα στελέχη των μεγάλων και μεσαίων επιχειρήσεων και θα επηρεάζουν κατά τα προσεχή χρόνια τις αντιλήψεις για το ρόλο των στελεχών και των «τεχνικών της διοίκησης».³³ Συγκεκριμένα κατά τον λειτουργικό έλεγχο επιδιώκεται να αξιολογηθεί κατά πόσο μια λειτουργία, συνολική ή αποσπασματική και όχι απαραίτητα χρηματοοικονομικής φύσεως, εκτελείται σύμφωνα με κάποια δεοντολογικά ή επιστημονικά κριτήρια και αρχές συγκεκριμένου κλάδου, αλλά και σύμφωνα με τις γενικότερες επιχειρησιακές και διοικητικές αρχές (κανονισμούς, εγχειρίδια διαδικασιών, ελέγχους πληροφόρησης, κ.λ.π.).

³¹ Πηγή : Επιτόπια Έρευνα

³² Πηγή: Κάντζου Κων, “Ελεγκτική Θεωρία και Πρακτική”, Εκδόσεις Α. Σταμούλης, 1995

³³ Πηγή: Μπαλή Θεοχάρη, "Σύγχρονη Ελεγκτική – Εσωτερικός Έλεγχος", Εκδόσεις Α. Σταμούλης, 1998

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

4.1 Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ

Στο κεφάλαιο αυτό εκτός από την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας μας όσον αφορά το έργο του εσωτερικού ελεγκτή στα ασφαλιστικά πρακτορεία, αναφέρονται και οι βασικές λειτουργίες αυτού, σύμφωνα με την ελληνική βιβλιογραφία.

Ο Εσωτερικός Ελεγκτής δεν είναι τίποτα άλλο παρά ο σύμβουλος της επιχείρησης που προγραμματίζει, σχεδιάζει και εκτελεί ελέγχους. Δεν κρίνει την ορθότητα των αποφάσεων της διοίκησης αλλά "ελέγχει" αν υλοποιούνται σωστά οι αποφάσεις αυτές. Σήμερα ο Εσωτερικός Ελεγκτής παρουσιάζεται ως "σύμβουλος" της επιχείρησης, που παρέχει συμβουλές σε όλα τα θέματα της διοίκησης, και όχι απλά ως ένα ελεγκτικό όργανο.

Σε αυτό το σημείο ας δούμε ποια είναι οι πορεία των εσωτερικών ελεγκτών από τα πρώτα χρόνια που έκαναν την εμφάνισή τους μέχρι σήμερα. Η ιστορική εξέλιξη ³⁴της οργανώσεως και λειτουργίας του ελεγκτικού επαγγέλματος στην Ελλάδα διακρίνεται στις εξής τρεις χρονικές περιόδους:

α) Στην περίοδο μέχρι την έναρξη λειτουργίας του Σώματος Ορκωτών Λογιστών το 1957, κατά την οποία ο έλεγχος στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των ανώνυμων εταιρειών ήταν εντελώς τυπικός, λόγω ανυπαρξίας οργανωμένου ελεγκτικού επαγγέλματος.

β) Στην περίοδο λειτουργίας του Σώματος Ορκωτών Λογιστών από το έτος 1957 έως το έτος 1992, κατά την οποία οργανώθηκε και λειτούργησε ελεγκτικό επάγγελμα στην Ελλάδα, με την μορφή υποχρεωτικής ενώσεως προσώπων (επαγγελματιών Ελεγκτών) σε ένα Νομικό Πρόσωπο, που τα μέλη του ασκούν δημόσιο λειτούργημα και έχουν κατοχυρωμένη την ελευθερία εκφράσεως της επαγγελματικής τους γνώμης. Στους κόλπους του νομικού αυτού προσώπου εκπαιδεύτηκαν και δημιουργήθηκαν επαγγελματίες ελεγκτές υψηλού επιπέδου, που διενεργούσαν ουσιαστικό έλεγχο στις οικονομικές καταστάσεις των υπαγόμενων στον έλεγχό τους εταιρειών.

γ) Στην περίοδο από το έτος 1993 και μετά, δηλαδή από της καταργήσεως της μορφής οργανώσεως του Σώματος Ορκωτών Λογιστών και δημιουργίας ελεγκτικών εταιρειών.

---

³⁴ Πηγή: www.soel.gr

4.2 ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ³⁵

Το 1985 με απόφαση 1457/7.6.85 του Πρωτοδικείου Αθηνών, ιδρύεται το " ελληνικό ινστιτούτο εσωτερικών ελεγκτών " (Ε.Ι.Ε.Ε.), που είναι και το αρμόδιο συλλογικό όργανο που εκφράζει τον Εσωτερικό Έλεγχο στην Ελλάδα το οποίο αποτελείται από επταμελές διοικητικό συμβούλιο.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος άρχισε να γίνεται γνωστός, με την διοργάνωση των δυο ευρωπαϊκών συνεδρίων στη Ελλάδα, το 1994 και 1997, καθώς και με τη σύνδεση του ελληνικού ινστιτούτου με το αντίστοιχο ινστιτούτο της Αμερικής (Ι.Ι.Α.) Με την απόφαση 2438 η Τράπεζα της Ελλάδος, κάνει λόγω για επιτροπή ελέγχου και ανεξαρτησία της επιθεώρησης. Παράλληλα η επιτροπή κεφαλαιαγοράς, με την εγκύκλιο αριθ. 6 επισημαίνει προς τις Ε.Λ.Δ.Ε, ότι οφείλουν να διαθέτουν υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου. Επίσης, δυο αποφάσεις της επιτροπής κεφαλαιαγοράς για την εταιρική διακυβέρνηση, υποχρεώνει τις εταιρείες που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο να έχουν τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου.

4.3 ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ³⁶

- Συντάσσουν προγράμματα ελέγχων, αναθεωρούν τα παλιά μετά από ελέγχους, τα οποία και υποβάλλουν στον διευθυντή του τμήματος για έγκριση.
- Διεξάγουν ελέγχους οικονομικούς, λειτουργικούς, διοικητικούς, τεχνικούς, παραγωγής και γενικά ελέγχουν όλες τις λειτουργίες, σύμφωνα με τα προγράμματα ελέγχων, τους κανονισμούς και τις διαδικασίες της εταιρίας.
- Συζητούν τα ευρήματα του ελέγχου με τους ελεγχόμενους, κατά την διάρκεια του ελέγχου και πριν τη σύνταξη της συνοπτικής έκθεσης (εκτός των απορρήτων).
- Συντάσσουν τις εκθέσεις τις οποίες και υποβάλλουν στον προϊστάμενο του τμήματος για συζήτηση και τελική έγκριση.
- Παρακολουθούν την εφαρμογή των αποφάσεων της διοίκησης που προέκυψαν από τη συζήτηση των εκθέσεων του τμήματος.
- Διερευνούν διάφορες θεματικές ενότητες και γνωματεύουν σχετικά, αναφερόμενοι στον διευθυντή Εσωτερικού Ελέγχου.

³⁵, ³⁶ Πηγή: Παπαστάθης Στυλ. Παντελής, "Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) στις Επιχειρήσεις – Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του", Α' τόμος, Αθήνα 2003, Χορηγός ΟΠΑΠ

- Συντάσσουν μηνιαίο απολογισμό δράσης τον οποίο και υποβάλλουν στον προϊστάμενο της υπηρεσίας.
- Κατευθύνουν, συμβουλεύουν και καθοδηγούν τους βοηθούς ελεγκτές και επιβλέπουν την εργασία τους.

4.4 ΠΡΟΣΩΝΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ³⁷

Ανεξαρτησία

Ο Εσωτερικός Έλεγχος είναι ανεξάρτητος από τη διεύθυνση του ελεγχόμενου και δεν έχει οποιαδήποτε άμεση υπευθυνότητα για, ή εξουσία πάνω, στις δραστηριότητες που αποτελούν αντικείμενο ελέγχου. Οι υπηρεσίες που εκτελούνται από τους ελεγκτές είναι συμβουλευτικής φύσεως και με κανένα τρόπο δεν απαλλάσσουν τη διεύθυνση από τις δικές της ευθύνες.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος θα έχει καθαρά συμβουλευτικό ρόλο στον καθορισμό των μεθόδων και συστημάτων ελέγχου τα οποία θα ενσωματώνονται σε οποιοδήποτε νέο σύστημα. Για να διασφαλίζεται ότι η ανεξαρτησία του Εσωτερικού Ελέγχου δεν επηρεάζεται δυσμενώς, οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν θα πρέπει να αναπτύσσουν και / ή να εγκαθιστούν συστήματα και διαδικασίες ούτε να αναμειγνύονται σε οποιαδήποτε δραστηριότητα την οποία ενδεχομένως θα απαιτηθεί να εξετάσουν.

Ακεραιότητα

Η ακεραιότητα των Εσωτερικών Ελεγκτών καλλιεργεί την εμπιστοσύνη και έτσι παρέχει τη βάση για αξιοπιστία στην κρίση τους. Στα πλαίσια αυτά ο εσωτερικός ελεγκτής:

1. θα εκτελεί την εργασία του με τιμιότητα, ζήλο, και υπευθυνότητα.
2. δεν θα λαμβάνει εν γνώση του μέρος σε οποιαδήποτε παράνομη δραστηριότητα, ή θα εμπλέκεται σε δραστηριότητες οι οποίες είναι δυσφημιστικές για την Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου.
3. θα σέβεται και θα συνεισφέρει στους έννομους και ηθικούς στόχους του ελεγχόμενου και της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου.

---

³⁷ Πηγή: Παπαστάθης Στυλ. Παντελής, “Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) στις Επιχειρήσεις – Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του”, Α’ τόμος, Αθήνα 2003, Χορηγός ΟΠΑΠ

Αντικειμενικότητα και Αμεροληψία

Οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να παρουσιάζουν το ψηλότερο δυνατό επίπεδο επαγγελματικής αντικειμενικότητας στη συλλογή, αξιολόγηση, και διοχέτευση πληροφοριών σε σχέση με τη δραστηριότητα ή διαδικασία που εξετάζεται. Οι εσωτερικοί ελεγκτές διενεργούν μια ισοζυγισμένη αξιολόγηση των σχετικών περιστάσεων και δεν επηρεάζονται ανάρμοστα από δικά τους συμφέροντα ή συμφέροντα άλλων στη διαμόρφωση των απόψεων τους. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια ο εσωτερικός ελεγκτής:

1. δεν συμμετέχει σε οποιαδήποτε δραστηριότητα ή σχέση η οποία μπορεί να επηρεάσει ή μπορεί να θεωρηθεί ότι επηρεάζει την αμερόληπτη κρίση του. Η συμμετοχή αυτή περιλαμβάνει εκείνες τις δραστηριότητες ή σχέσεις οι οποίες μπορούν να έρθουν σε σύγκρουση με τα συμφέροντα του ελεγχόμενου.
2. δεν αποδέχεται οτιδήποτε το οποίο μπορεί να επηρεάσει ή μπορεί να θεωρηθεί ότι θα επηρεάσει την επαγγελματική του κρίση.
3. θα γνωστοποιεί όλα τα ουσιώδη γεγονότα τα οποία γνωρίζει και που αν αυτά δεν γνωστοποιηθούν μπορεί να αλλοιώσουν την αναφορά των δραστηριοτήτων που εξετάζονται.

Εμπιστευτικότητα

Οι εσωτερικοί ελεγκτές σέβονται την αξία και την ιδιοκτησία των πληροφοριών που λαμβάνουν και δεν γνωστοποιούν οποιαδήποτε πληροφορία χωρίς κατάλληλη εξουσιοδότηση εκτός και αν υπάρχει νομική ή επαγγελματική υποχρέωση να το πράξουν. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια ο εσωτερικός ελεγκτής:

1. θα χρησιμοποιεί και θα προστατεύει με σύνεση τις πληροφορίες που λαμβάνει μέσα στα πλαίσια των καθηκόντων του.
2. δεν θα χρησιμοποιεί τις πληροφορίες για οποιοδήποτε προσωπικό όφελος ή με οποιοδήποτε τρόπο ο οποίος θα μπορούσε να είναι αντίθετος με το νόμο ή να είναι επιζήμιος στους ηθικούς στόχους της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου.

Ικανότητα

Οι εσωτερικοί ελεγκτές εφαρμόζουν την απαιτούμενη γνώση, προσόντα και εμπειρία κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια ο εσωτερικός ελεγκτής:

1. θα εμπλέκεται μόνο σε εκείνες τις υπηρεσίες για τις οποίες κατέχει την απαραίτητη γνώση, προσόντα και εμπειρία.
2. θα εκτελεί υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με τα Πρότυπα για Επαγγελματική Άσκηση του Εσωτερικού Ελέγχου (Standards for the Professional Practice of Internal Auditing) και το Εγχειρίδιο Εσωτερικού Ελέγχου (Internal Audit Manual).
3. θα βελτιώνει συνεχώς τον επαγγελματισμό, την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα της εργασίας του.

4.5 ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ³⁸

Ο Εσωτερικός Ελεγκτής δεν ασκεί εξουσία επί των ελεγχόμενων, δεν υποκαθιστά τους επιτελείς των ελεγχόμενων τμημάτων, δίνοντας εντολές σε αυτούς, δεν προσπαθεί να επιβληθεί για να κυριαρχήσει, αντιθέτως, αποσκοπεί να ελέγχει τις λειτουργίες το κατά πόσο αυτές εφαρμόζονται αποτελεσματικά, να προτείνει λύσεις όπου διαπιστώνονται αδυναμίες, παρέχοντας κατά αυτό τον τρόπο στους ελεγχόμενους πολύτιμες υπηρεσίες, προκειμένου να γίνουν περισσότερο παραγωγικοί στο έργο τους.

Ένα καλό εργασιακό κλίμα μεταξύ ελεγκτών και ελεγχόμενων είναι απαραίτητο για την επίτευξη των στόχων που και για τα δυο μέρη είναι κοινοί, ιδιαίτερα για τους ελεγκτές, που λόγω της φύσης του αντικειμένου "έλεγχος", δεν γίνονται εύκολα αποδεκτοί. Η αρμονική συνύπαρξη των δυο μερών και ιδιαίτερα η αποδοχή των ελεγκτών απαιτεί την κατανόηση από τους ελεγχόμενους καθώς και διαφορετική αντίληψη για τον εσωτερικό έλεγχο.

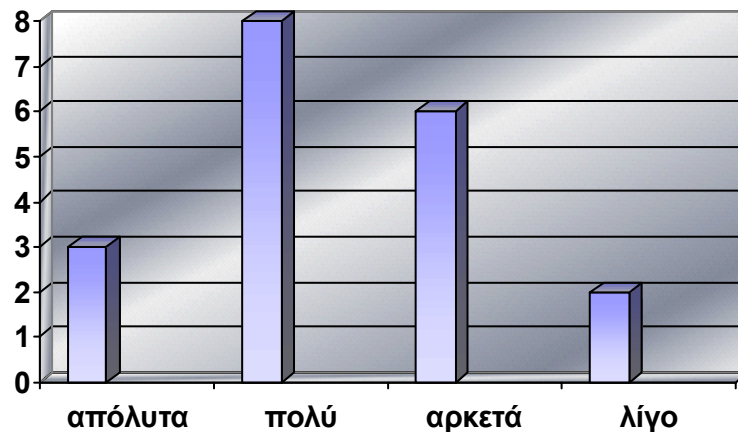
Η αποδοχή του εσωτερικού ελέγχου εκτός του ότι απαιτεί άγνοια επαγγελματική συμπεριφορά των ελεγκτών, προϋποθέτει και την αλλαγή στάσης των ελεγχόμενων και ιδιαίτερα των επικεφαλής αυτών, γεγονός που σημαίνει αποδοχή του εσωτερικού ελέγχου. Επίσης στην πολιτική εκπαίδευσης του προσωπικού θα πρέπει να εντάσσεται και η

³⁸ Πηγή: Παπαστάθης Στυλ. Παντελής, "Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) στις Επιχειρήσεις – Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του", Α' τόμος, Αθήνα 2003, Χορηγός ΟΠΑΠ

επιμόρφωση για εσωτερικό έλεγχο, τουλάχιστον σε επίπεδο στελεχών, όπου με την ανάλογη μόρφωση, πολιτική και στήριξη του εσωτερικού ελέγχου από τη διοίκηση να δημιουργηθεί ανάλογη ελεγκτική κουλτούρα, προκειμένου ο έλεγχος να γίνει αποδεκτός και αναγκαίος από τους ελεγχόμενους, αποφεύγοντας τις συνηθισμένες τριβές.

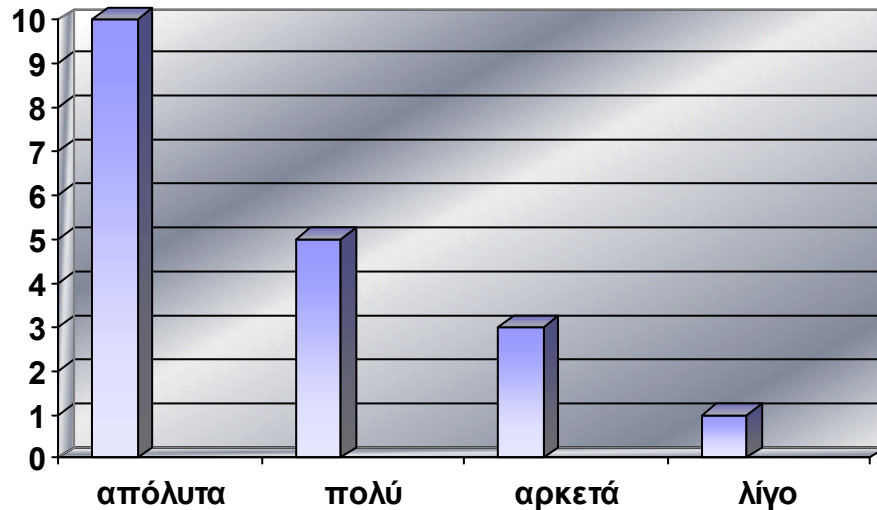
Έπειτα από την θεωρητική προσέγγιση του περιεχομένου αυτού του κεφαλαίου, παρακάτω παρουσιάζονται με γραφήματα τα αποτελέσματα της έρευνάς μας. Έτσι όπως φαίνεται και από τα σχήματα 5 και 6 οι περισσότεροι απάντησαν πως ο εσωτερικός ελεγκτής συμβάλλει στη διεξαγωγή αξιόπιστων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ερευνώντας τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό, μέτρηση, κατάταξη και αναφορά των χρηματοοικονομικών και λειτουργικών πληροφοριών πράγμα που οδηγεί στο συμπέρασμα πως οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις αποτελούν αρμοδιότητα και του εσωτερικού ελεγκτή για τα ασφαλιστικά πρακτορεία.

Σχήμα 5³⁹ : Ο εσωτερικός ελεγκτής ερευνά την αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών και λειτουργικών πληροφοριών της επιχείρησής σας;

³⁹ Πηγή : Επιτόπια Έρευνα

Σχήμα 6⁴⁰: Ο εσωτερικός ελεγκτής ερευνά τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό, μέτρηση, κατάταξη και αναφορά των χρηματοοικονομικών και λειτουργικών πληροφοριών;

4.6 ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ⁴¹

Μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου, υπάρχουν διαφορές και ομοιότητες. Ο Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) είναι οργανωμένος μέσα στην επιχείρηση ως μία από τις λειτουργίες της και διενεργείται από υπαλλήλους της. Αντιθέτως οι εξωτερικοί ελεγκτές δεν έχουν καμιά υπαλληλική σχέση με τον φορέα που ελέγχουν, μισθώνουν τις υπηρεσίες τους και ενεργούν με εντολή και για λογαριασμό των μετόχων, στους οποίους και δίνουν αναφορά.

Ως κύριο μέλημα του εσωτερικού ελέγχου είναι να ελέγχει δειγματοληπτικά την εφαρμογή των διαδικασιών καθώς και την αξιολόγηση αυτών για την εύρυθμη λειτουργία του οργανισμού. Αντίθετα, αντικειμενικός σκοπός του εξωτερικού ελέγχου είναι η έκφραση γνώμης επί των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, των στοιχείων του ισολογισμού, καθώς

^{40, 41} Πηγή: Παπαστάθης Στυλ. Παντελής, “Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) στις Επιχειρήσεις – Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του”, Α’ τόμος, Αθήνα 2003, Χορηγός ΟΠΑΠ

και των αποτελεσμάτων χρήσης και κατά πόσο αυτά έχουν καταρτισθεί σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι διαρκείς σύμβουλοι της διοίκησης και των ελεγχόμενων. Έχουν καλή γνώση του περιβάλλοντος που ελέγχουν, καθώς επίσης είναι περισσότερο εξοικειωμένοι με τις λειτουργίες της επιχείρησης και τους συναδέλφους. Επιπλέον, έχουν μεγαλύτερη ευχέρεια χρόνου, αυτό σημαίνει ότι είναι σε θέση να εμβαθύνουν περισσότερο τον έλεγχο εν αντιθέσει με τους εξωτερικούς ελεγκτές. Οι εσωτερικοί ελεγκτές ενεργούν για λογαριασμό της ανώτατης διοίκησης και είναι ανεξάρτητοι από αυτό που ελέγχουν. Οι ευθύνες τους είναι διοικητικές εν αντιθέσει προς τους εξωτερικούς ελεγκτές, των οποίων οι ευθύνες είναι νομικές για πλημμελή εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Τόσο οι εσωτερικοί ελεγκτές, όσο και εξωτερικοί είναι και οι δύο απαραίτητοι έχοντας το δικό τους ξεχωριστό ρόλο. Η εργασία των εσωτερικών ελεγκτών δεν μπορεί να αντικατασταθεί από την εργασία των εξωτερικών ελεγκτών, οι οποίοι χρησιμοποιούν τα αποτελέσματα των εσωτερικών ελεγκτών για συμπλήρωμα της δικής τους εργασίας.

Μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών πέρα των διαφορών, υπάρχουν και ομοιότητες, όπως και οι δύο ασχολούνται με τον έλεγχο, χρησιμοποιούν τις ίδιες ελεγκτικές διαδικασίες και τεχνικές. Επίσης και οι δύο είναι σύμβουλοι.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος θα πρέπει να τηρεί στάση βοήθειας, συναίνεσης, και συνεργασίας απέναντι στους εξωτερικούς ελεγκτές, διότι η συνεισφορά του Εσωτερικού Ελέγχου συμβάλλει στη μείωση του κόστους των εξωτερικών ελέγχων. Μια καλά οργανωμένη διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου δικαιολογεί πλήρως ένα περιορισμό των εργασιών του εξωτερικού ελέγχου, κάτι τέτοιο πρέπει να εκτιμάται και να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη από τη διοίκηση και πριν από κάθε συνεργασία με τους εξωτερικούς ελεγκτές, καθώς και με συμβούλους θα πρέπει να προηγείται συζήτηση με τον διευθυντή του Εσωτερικού Ελέγχου.

Βασική αρχή είναι ότι ο διευθυντής Εσωτερικού Ελέγχου πρέπει να συντονίζει τις προσπάθειες των εξωτερικών ελεγκτών και των εξωτερικών συμβούλων για αποφυγή των διπλών προσπαθειών που συνεπάγεται περιορισμό των δαπανών. Θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι η εργασία των εσωτερικών ελεγκτών δεν αναπαράγεται από τους εξωτερικούς ελεγκτές και τους συμβούλους, επιβαρυνόμενο με επιπλέον κόστος.

Ποιες είναι οι πηγές⁴² χρηματοοικονομικών και άλλων σχετικών πληροφοριών για έναν ελεγκτή, φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

Χρηματοοικονομικές πληροφορίες από :

- α. Ετήσιες λογιστικές καταστάσεις
- β. Ενδιάμεσες λογιστικές καταστάσεις
- γ. Καταστάσεις που υποβάλλονται στο χρηματιστήριο
- δ. Ανακοινώσεις
- ε. Προϋπολογισμός
- στ. Χρηματιστηριακά στοιχεία
- ζ. Εκθέσεις αναλυτών
- η. Φορολογικούς καταλόγους

Οικονομικά στατιστικά στοιχεία :

- α. Επίσημα στατιστικά στοιχεία διαφόρων κρατικών και διεθνών οργανισμών
- β. Στατιστικά ιδιωτικών φορέων

Μη αριθμητικά χρηματοοικονομικά στοιχεία από :

- α. Εφημερίδες
- β. Επαγγελματικά περιοδικά
- γ. Διαφημιστικές καμπάνιες
- δ. Δικαστικές αποφάσεις
- ε. Αιτήματα και διαμαρτυρίες προσωπικού
- στ. Νομοσχέδια και νόμους
- ζ. Εκθέσεις προϊόντων
- η. Τράπεζες
- θ. Προσωπικές επαφές

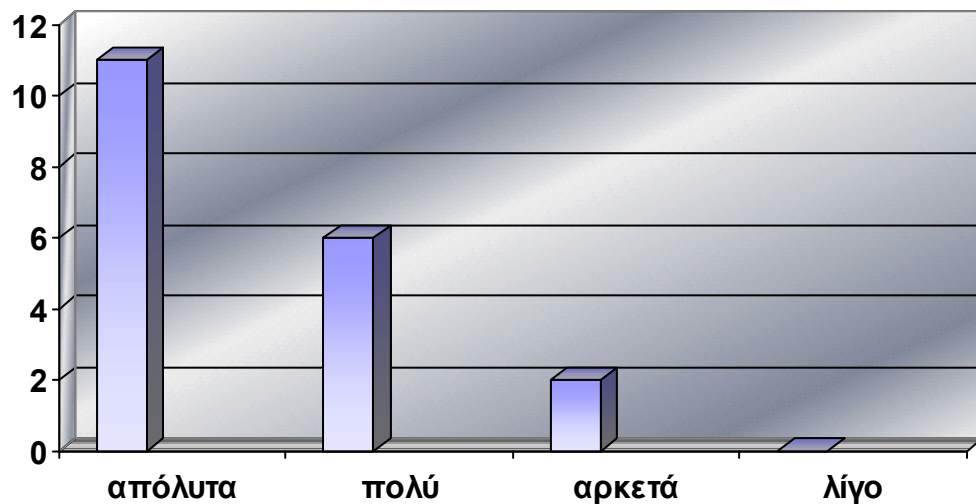
Η σημαντικότερη μέχρι σήμερα πηγή χρηματοοικονομικών πληροφοριών παραμένει το λογιστικό σύστημα της επιχείρησης, στηριζόμενο στις αρχές της λογιστικής ιστορικού κόστους. Προσφερόμενες με τη μορφή των καθιερωμένων λογιστικών καταστάσεων και για εξωτερική βασικά χρήση, οι πληροφορίες αυτές αποτελούν τα σπουδαιότερα αριθμητικά στοιχεία από όλη τη μεγάλη "γκάμα" πληροφοριών που είναι στη διάθεση του χρηματοοικονομικού ελεγκτή και αναλυτή.

---

⁴² Πηγή: Κάντζου Κων, "Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων", Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 2002

Επίσης, ως αρμοδιότητα του ελεγκτή προκύπτει από το σχήμα 7, η παρακολούθηση εάν η επιχείρηση συμμορφώνεται με τις πολιτικές, τα σχέδια, τις διαδικασίες, τους νόμους και τους κανονισμούς.

Σχήμα 7 ⁴³: Ο εσωτερικός ελεγκτής ερευνά αν η επιχείρηση συμμορφώνεται με τις πολιτικές, τα σχέδια, τις διαδικασίες, τους νόμους και τους κανονισμούς της επιχείρησής σας;

4.7 ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΩΝ ⁴⁴

Οι ασφαλιστικές εταιρίες εποπτεύονται από την Ελληνική Νομοθεσία, η οποία μετά τη προσαρμογή της με την αντίστοιχη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει αλλάξει προσανατολισμό. Έτσι ενώ παλαιότερα η έμφαση δινόταν στην προέγκριση τιμολογίων και όρων, τώρα δίδεται στην εξασφάλιση της φερεγγυότητας της εταιρίας και στη διασφάλιση όρων υγιούς ανταγωνισμού.

Πέρα από την νομοθεσία, οι ασφαλιστικές εταιρίες ελέγχονται και από την Εποπτική Αρχή, που είναι η Διεύθυνση Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων και Αναλογιστικής του Υπουργείου Ανάπτυξης (Τομέας Εμπορίου). Η Εποπτική Αρχή ελέγχει όλα τα υποβαλλόμενα

⁴³ Πηγή: Επιτόπια Έρευνα

⁴⁴ Πηγή: Νεκτάριος Μιλτιάδης, (1998) “Εισαγωγή στην Ιδιωτική Ασφάλιση”, Εκδόσεις Financial Forum

από τις ασφαλιστικές εταιρίες στοιχεία στην ετήσια αναφορά τους (στατιστικά στοιχεία, κάλυψη τεχνικών αποθεμάτων και περιθωρίου φερεγγυότητας κ.λπ.) και νομιμοποιείται να ασκεί τόσο προληπτικό, όσο και κατασταλτικό έλεγχο, που μπορεί να φθάσει μέχρι και στην ανάκληση της άδειας λειτουργίας μιας ασφαλιστικής εταιρίας.

Θα ήταν αδιανόητο μια τόσο σημαντική δραστηριότητα να ασκείται χωρίς κρατική μέριμνα και εποπτεία για την διασφάλιση των συμφερόντων των ασφαλισμένων – δικαιούχων και ασφαλιστικών πρακτόρων καθώς και για την ομαλή λειτουργία της οικονομίας.

Οι βασικοί λόγοι που υπαγορεύουν την κρατική εποπτεία είναι:

- η διατήρηση της φερεγγυότητας της ασφαλιστικής εταιρίας
- η ανεπαρκής γνώση των καταναλωτών
- η ανάγκη για λογικά ασφάλιστρα
- η ανάγκη διασφάλισης της εύρεσης ασφαλιστικής κάλυψης.

Περιοχές της ασφαλιστικής δραστηριότητας που εποπτεύονται

Η εποπτεία επικεντρώνεται στις εξής περιοχές:

Χορήγηση άδειας λειτουργίας

Η ασφαλιστική επιχείρηση λαμβάνει κατ' αρχήν άδεια σύστασης ως ασφαλιστική εταιρία, που σημαίνει ότι πρέπει να εγκριθεί το καταστατικό της και να καταβληθεί το μετοχικό κεφάλαιο. Στη συνέχεια πρέπει να λάβει άδεια λειτουργίας. Απαιτείται υψηλός βαθμός εντιμότητας, επαγγελματικής επάρκειας και οικονομικής ισχύος.

Χρηματοοικονομική εποπτεία

Όπως προαναφέρθηκε, με τη νέα νομοθεσία ο χαρακτήρας της Εποπτείας μεταβάλλεται, και από τον προέλεγχο γενικών όρων και τιμολογίων, που ήταν το κύριο αντικείμενο της, τώρα η έμφαση δίδεται στην χρηματοοικονομική εποπτεία των ασφαλιστικών εταιριών.

Προστασία καταναλωτή

Η ασφαλιστική νομοθεσία προσπαθεί να δημιουργήσει συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού και προστασίας του καταναλωτή, απαγορεύοντας αντιδεοντολογικές πρακτικές, όπως:

- την ψευδή ή απατηλή διαφήμιση
- την μεταφορά συμβολαίων από μία εταιρία σε άλλη, ερήμην της θέλησής του ασφαλισμένου

- την διακριτική μεταχείριση ασφαλισμένων κ.λπ.

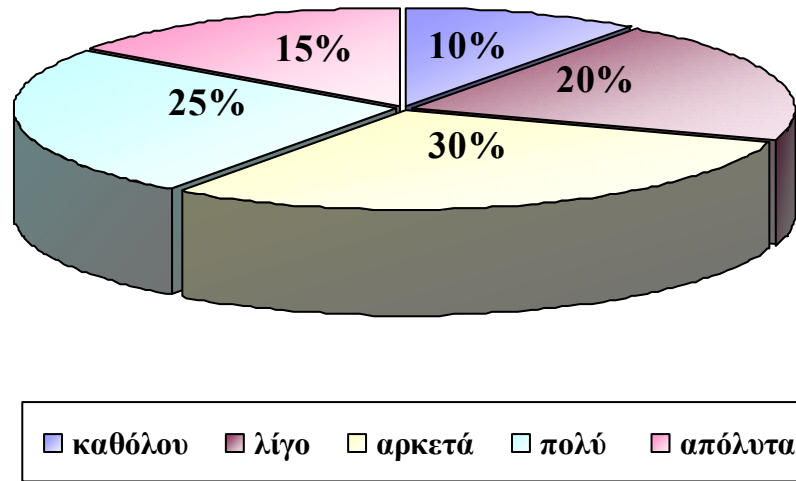
Η εποπτική αρχή έχει την εξουσία να σταματήσει ασφαλιστικές επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν τέτοιες πρακτικές και να τους επιβάλλει πρόστιμα ή ακόμα – σε σοβαρές περιπτώσεις – προσωρινή ή οριστική ανάκληση άδειας λειτουργίας.

Στην έρευνα που έγινε, τέθηκε η ερώτηση αν και κατά πόσο το έργο των εσωτερικών ελεγκτών συμβάλλει στο έργο των εξωτερικών ελεγκτών. Σύμφωνα με την ελληνική βιβλιογραφία⁴⁵ τη σχέση μεταξύ Εσωτερικών και Εξωτερικών Ελεγκτών θα μπορούσε να την χαρακτηρίσει κανείς ως μια σχέση αμοιβαίας ανάγκης για επικοινωνία, αφού ο εσωτερικός έλεγχος έχει σημαντικό ρόλο στο έργο του Εξωτερικού Ελεγκτή, το οποίο είναι επέκταση του πρώτου. Πέραν του γεγονότος ότι και οι δυο ενασχολούνται με τον έλεγχο, χρησιμοποιούν τις ίδιες μεθόδους και τακτικές ελέγχου, δεν μπορεί ο ένας να αντικατασταθεί από τον άλλον.

Μεταξύ όμως του Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελεγκτή δεν υπάρχουν μόνο ομοιότητες αλλά και διαφορές, οι οποίες αφορούν τον αντικειμενικό σκοπό των εργασιών του καθενός. Ο Εσωτερικός Ελεγκτής ελέγχει όπως έχει προαναφερθεί, την εφαρμογή των εργασιών καθώς και την αξιολόγηση αυτών για τη σωστή λειτουργία του οργανισμού. Αντίθετα ο Εξωτερικός Ελεγκτής ελέγχει τις οικονομικές καταστάσεις, τους ισολογισμούς, και κατά πόσο αυτές είναι σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα και αρχές. Οι εξωτερικοί Ελεγκτές δεν έχουν καμιά υπαλληλική σχέση με τον φορέα που ελέγχουν, μισθώνουν τις υπηρεσίες τους και ενεργούν με εντολή και για λογαριασμό των μετόχων, στους οποίους και δίνουν αναφορά. Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές ενεργούν για λογαριασμό της ανώτατης διοίκησης και είναι ανεξάρτητοι από αυτό που ελέγχουν. Οι ευθύνες του Εσωτερικού Ελεγκτή είναι διοικητικές σε αντίθεση με αυτές του Εξωτερικού, οι οποίες είναι νομικές. Τέλος ο Εσωτερικός Ελεγκτής είναι κομμάτι της ίδιας της επιχείρησης, μια λειτουργία αυτής ενώ αντίθετα ο Εξωτερικός δεν είναι τμήμα αυτής αλλά ενεργούν για λογαριασμό των μετόχων.

Τα αποτελέσματα από την ερώτηση της έρευνας, αν και κατά πόσο πιστεύουν οι εκπρόσωποι των ερωτηθέντων ασφαλιστικών πρακτορείων, ότι το έργο των εσωτερικών ελεγκτών συμβάλλει στο έργο των εξωτερικών ελεγκτών εμφανίζονται στο σχήμα 8 :

⁴⁵ Πηγή : Παπαστάθης Στυλ. Παντελής , “Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) στις Επιχειρήσεις – Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του”, Α' τόμος, Αθήνα 2003, Χορηγός ΟΠΑΠ

Σχήμα 8⁴⁶: Συμβολή εσωτερικού ελέγχου στο έργο των ορκωτών ελεγκτών

Έτσι, το 10% των ασφαλιστικών πρακτορείων θεωρεί ότι η χρήση του εσωτερικού ελέγχου δεν συμβάλει καθόλου στο έργο των ορκωτών ελεγκτών, το 20% ισχυρίζεται ότι έχει λιγότερη συμβολή, το μεγαλύτερο ποσοστό των πρακτορείων, το οποίο ανέρχεται στο 30% εξέφρασε την άποψη ότι ο εσωτερικός έλεγχος έχει αρκετά μεγάλη συμβολή, το 25% ότι έχει πολύ και το 15% πιστεύει ότι ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει απόλυτα στο έργο των ορκωτών ελεγκτών-λογιστών. Οι παραπάνω απαντήσεις των πρακτορείων χαρακτηρίζονται από ανομοιογένεια και πιθανόν η πιο σωστή επεξήγηση της συγκεκριμένης παρατήρησης είναι ο τρόπος οργάνωσης του κάθε τμήματος καθώς επίσης και οι γνώσεις και η πρακτική εμπειρία του εσωτερικού ελεγκτή που απασχολεί το πρακτορείο.

Στο ερωτηματολόγιο καταγράφηκαν ορισμένες λειτουργίες που περιλαμβάνονται στα καθήκοντα του εσωτερικού ελεγκτή. Κατόπιν ζητήθηκε από τα ασφαλιστικά πρακτορεία να σημειώσουν όσες πίστευαν ότι σχετίζονται με το έργο των εσωτερικών ελεγκτών του πρακτορείου τους. Από τα αποτελέσματα βρέθηκε ότι για τα περισσότερα πρακτορεία ο εσωτερικός ελεγκτής έχει ως βασικές δραστηριότητες τις παρακάτω:

- Διαχείριση πωλήσεων και πελατών
- Έλεγχος μισθοδοσίας
- Έλεγχος χρηματοοικονομικών καταστάσεων
- Έλεγχος τραπεζικών λογαριασμών

⁴⁶ Πηγή : Επιτόπια Έρευνα

- Διαχείριση χρηματικών διαθεσίμων
- Διαχείριση και γνωστοποίηση συναλλαγών με συνδεδεμένα μέρη
- Διαχείριση και γνωστοποίηση των ενδοεταιρικών συναλλαγών

Οι προαναφερθείσες λειτουργίες απαντήθηκαν σε ποσοστό 65% από τους ερωτηθέντες και για το λόγο αυτό συμπεραίνει κανείς ότι αποτελούν την κύρια ενασχόληση των εσωτερικών ελεγκτών. Ωστόσο, ορισμένες από τις δραστηριότητες απαντήθηκαν σε ποσοστό 35% έως 60% και μπορούν να θεωρηθούν επίσης αρκετά σημαντικές, αλλά όχι στον ίδιο βαθμό με τις παραπάνω. Αυτές είναι οι εξής:

- Προϋπολογισμός
- Καταχωρήσεις γενικής λογιστικής
- Διαχείριση παγίων
- Εντολές αγορών
- Έλεγχος χρεογράφων
- Διαχείριση αγορών και προμηθειών

Παρακάτω θα εξετασθεί ποιος είναι ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου προς τη διοίκηση. Συγκεκριμένα, διερευνήθηκε αν ο εσωτερικός ελεγκτής παρέχει αναλυτικές πληροφορίες για τους ελέγχους που διενεργεί καθώς και αν προτείνει λύσεις και παρέχει συμβουλές πάνω σε θέματα που επιδέχονται διόρθωση ή βελτίωση.

Η παροχή αναλυτικών πληροφοριών για τους ελέγχους περιλαμβάνει αναφορές από τον έλεγχο διαφόρων λειτουργιών του πρακτορείου, τη συμμόρφωση του ως προς τη νομοθεσία και τους κανονισμούς, την αποτροπή απώλειας κρατικής περιουσίας και τη διασφάλιση τη τιμότητα και του σεβασμού προς την κρατική περιουσία. (Xiangdong, 1997).

Με τις συστάσεις προς τη διοίκηση του πρακτορείου ο εσωτερικός ελεγκτής προσπαθεί να προτρέψει τα κατάλληλα άτομα να δράσουν ώστε να διορθωθεί μια κατάσταση. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο εσωτερικός ελεγκτής μπορεί να είναι σε θέση να προσδιορίσει τόσο την αιτία όσο και τη λύση, εξαιτίας της προσωπικής του ειδίκευσης στα συγκεκριμένα θέματα. Σε άλλες περιπτώσεις, ο εσωτερικός ελεγκτής μπορεί να έχει τη δυνατότητα να προσδιορίσει την αιτία αλλά όχι και τη λύση. Όταν συμβαίνει αυτό είναι καλύτερα ο εσωτερικός ελεγκτής να απευθυνθεί σε μέλος της διοίκησης και να αναφέρει την ύπαρξη προβλήματος ώστε αυτό να προσπαθήσει να βρει τη λύση ή να αναθέσει το έργο επίλυσης σε

άλλο αρμόδιο άτομο. Επίσης, υπάρχει και η ακραία περίπτωση όπου ο εσωτερικός ελεγκτής μπορεί απλά να διαγνώσει ότι υπάρχει προβληματική περιοχή χωρίς όμως να μπορεί να εντοπίσει την αιτία που προκάλεσε το πρόβλημα. (Churchill, 1966).

Από την άλλη πλευρά ο συμβουλευτικός ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών έγκειται στην παροχή επαρκών, έγκαιρων, ακριβών και χρήσιμων πληροφοριών προς τη διοίκηση, ώστε να συμβάλλουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, στη βελτίωση της διοίκησης παραγωγής και στην αποφυγή σημαντικών σφαλμάτων.(Xiangdong, 1997)

Πίνακας 1

	Συχνότητα	Ποσοστό
Παρέχει αναλυτικές πληροφορίες για τους ελέγχους	14	73,7
Προτείνει λύσεις	9	47,5
Παίζει συμβουλευτικό ρόλο	5	32,5

Όπως φαίνεται και από τον παραπάνω πίνακα το 73,7% των εσωτερικών ελεγκτών παρέχει αναλυτικές πληροφορίες για τους διενεργούμενους ελέγχους, το 47,5% προτείνει λύσεις σε προβλήματα που αποκαλύπτονται μέσω του ελέγχου και τέλος το 32,5% συμβουλεύει την επιχείρηση για διοικητικά και λειτουργικά θέματα.

Συνεπώς διαπιστώνεται ότι για τα περισσότερα ασφαλιστικά πρακτορεία ο εσωτερικός ελεγκτής δεν αποτελεί απλά ένα όργανο ελέγχου της σωστής λειτουργίας και μέτρησης της αποδοτικότητάς της, αλλά, εφόσον έχει την αρμοδιότητα να συμβουλεύει και να προτείνει λύσεις θεωρείται ταυτόχρονα ένας συνεργάτης ή ένα άτυπο μέλος της διοίκησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

5.1 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ⁴⁷

Ένα σωστά οργανωμένο τμήμα εσωτερικού ελέγχου, σημαίνει άριστη χρήση του ανθρώπινου δυναμικού της αλλά και των παραγωγικών της πόρων, είναι ο καθορισμός σχέσεων μεταξύ δραστηριοτήτων που πρέπει να εκτελούν, προσωπικού για να τις εκτελέσει και υλικών παραγόντων που χρειάζονται. Κατά τη διάρκεια της οργάνωσης, ουσιαστικά, βάζουμε σε εφαρμογή τον προγραμματισμό μας, ρυθμίζουμε το πότε θα αρχίσει η διαδικασία που ορίσαμε, πώς, πού και φυσικά από ποιους. Για το συντονισμό των διαθέσιμων φυσικών πόρων ο manager ή ηγετικό στέλεχος σχεδιάζει μια τυπική δομή σχέσεων καθηκόντων και εξουσίας, η οποία θα στηρίξει την αποτελεσματική και ικανοποιητική επίτευξη των στόχων.

Τα κυριότερα πράγματα, για τα οποία ενδιαφέρεται η οργάνωση, είναι η διαίρεση ή καταμερισμός της εργασίας που πρέπει να γίνει, ο καθορισμός της ομαδοποίησης της εργασίας, η διαμόρφωση βαθμίδων εξουσίας και η εξίσωση εξουσίας κι ευθύνης. Πιο ειδικά, με την οργάνωση σχηματίζεται μια σειρά λειτουργικών μονάδων ή τμημάτων που το καθένα είναι υπεύθυνο για μια ιδιαίτερη φάση μιας λειτουργίας και περιορίζονται σχέσεις εξουσίας μεταξύ τους (ανθρώπων και ομάδων ή τμημάτων) που περιλαμβάνουν ακόμα όρια ευθύνης και υπευθυνότητας, αγωγούς επικοινωνίας, κι όρια λήψης αποφάσεων. Κατά την πορεία ανάπτυξης ολόκληρης της δομής του οργανισμού πρέπει να δίνεται προσοχή και σε τέτοια θέματα όπως είναι ο βαθμός αποκέντρωσης που πρέπει να υπάρχει, τα όρια άσκησης εποπτείας, το εύρος ελέγχου, η μεταβίβαση εξουσίας κι η αλυσίδα μεταβίβασης εντολών

Θα πρέπει να γίνει πλήρης εκμετάλλευση των δυνατοτήτων μας, ώστε να καταφέρει η εταιρία να είναι ανταγωνιστική, να έχει υψηλή παραγωγικότητα και ταυτόχρονα χαμηλό κόστος. Η οργάνωση λοιπόν, είναι το μέσο για να υλοποιήσουμε το συγκεκριμένο στόχο που καθορίσαμε, κατά τη διάρκεια του προγραμματισμού.

---

⁴⁷ Πηγή: Τσακλαγκάνος Άγγελος, (2002) “Θέματα Οικονομικής των Επιχειρήσεων”, Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη

5.2 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΥΤΗΣ

Σκοπός της οργάνωσης⁴⁸ είναι η επίτευξη των στρατηγικών και αντικειμενικών στόχων. Βασική λοιπόν προϋπόθεση για να λειτουργήσει αποτελεσματικά ένας φορέας-επιχείρηση εξαρτάται κατά κύριο λόγο από τη σωστή οργανωτική υποδομή του.

Όταν αναφερόμαστε στην οργάνωση, εννοούμε τη διαδικασία καθορισμού της δομής-οργανόγραμμα, των μεθόδων, των τεχνικών και των αναγκαίων μέσων, υλικών, πόρων και προσωπικού και στον επιλεγόμενο τρόπο συντονισμού και δράσης αυτών, προκειμένου να παραχθεί ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα.

Έτσι, ο όρος "Οργάνωση" περιλαμβάνει:

α. Το οργανόγραμμα της μονάδας, δηλαδή τη σχεδίαση της δομής. Το οργανόγραμμα είναι η ραχοκοκαλιά, η βάση του φορέα όπου επάνω σε αυτό κτίζεται όλο το οργανωτικό οικοδόμημα-πλαίσιο.

Το που πρέπει να υπάγεται ιεραρχικά ο Εσωτερικός Έλεγχος, εξαρτάται από την οργανωτική υποδομή και το μέγεθος της επιχείρησης, την αντίληψη που έχουν οι διοικούντες για τον έλεγχο καθώς επίσης, αν η εταιρεία είναι εισηγμένη ή όχι στο χρηματιστήριο αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.). Αν στην εταιρία προβλέπονται θέσεις επιπέδου διευθύνσεων ή γενικών διευθύνσεων-κλάδων, για την κάλυψη των αναγκών, ανάλογη θέση, επιπέδου διεύθυνσης ή γενικής διεύθυνσης θα πρέπει να προβλέπεται και για τον Εσωτερικό Έλεγχο. Κάτι τέτοιο επιβάλλεται για την ομαλή και αποτελεσματική λειτουργία του Εσωτερικού Ελέγχου. Όσο πιο ψηλά στην ιεραρχία βρίσκεται ο Εσωτερικός Έλεγχος, τόσο μεγαλύτερη οντότητα και κύρος έχει. Η ένταξή του στα ανώτερα ιεραρχικά επίπεδα του παρέχει τη δυνατότητα να προσφέρει υπηρεσίες υψηλού επιπέδου, να γίνεται περισσότερο αποδεκτός ως συμβουλευτικό όργανο ενώ παράλληλα του παρέχεται μεγαλύτερη υποστήριξη από τη διοίκηση.

Η οργάνωση, γενικότερα και στελέχωση του τμήματος εξαρτάται κατά κύριο λόγο από τη διοίκηση της εταιρίας και εν μέρει από τον αρμόδιο αυτού. Αντίθετα την εσωτερική οργάνωση και την διοίκηση του τμήματος έχει ο διευθυντής ελέγχου. Για τις εισηγμένες και μη στο χρηματιστήριο εταιρίες όσο αφορά στο οργανόγραμμά τους ισχύουν τα παρακάτω :

---

⁴⁸ Πηγή : Παπαστάθης Στυλ. Παντελής , “Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) στις Επιχειρήσεις – Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του”, Α' τόμος, Αθήνα 2003, Χορηγός ΟΠΑΠ

Για μη Εισηγμένες Εταιρίες στο Χρηματιστήριο

Μια καλή θέση του Εσωτερικού Ελέγχου στο οργανόγραμμα, προκειμένου να είναι αποτελεσματικός, είναι να ανήκει απευθείας στον διευθύνοντα σύμβουλο, ο οποίος είναι εξουσιοδοτημένος από το διοικητικό συμβούλιο να έχει την ευθύνη διοίκησης για την καλή πορεία του φορέα. Δεν αποκλείεται ο Εσωτερικός Έλεγχος να υπάγεται σε ελεγκτική επιτροπή, αρκεί το σχήμα αυτό να είναι σωστά δομημένο και να διασφαλίζει τη λήψη γρήγορων και αποτελεσματικών αποφάσεων.

Για τις Εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Εταιρίες

Ανάλογα του μεγέθους του οργανισμού εξαρτάται και η σύσταση ορισμένων εποπτικών οργάνων, είτε αυτά επιβάλλονται από διάφορες νομοθετικές διατάξεις της πολιτείας, είτε επιβάλλονται από την ανάγκη για την εύρυθμη λειτουργία της ίδιας μονάδας. Τη θέσπιση ενός τέτοιου εποπτικού οργάνου " επιτροπή ελέγχου ", επιβάλλει η επιτροπή κεφαλαιαγοράς με την απόφαση 5/204/14.11.2000 και το νόμο 3016 Φ.Ε.Κ 110 Α717.5.2202 σε όλες τις εταιρίες που πρόκειται να εισαχθούν στο χρηματιστήριο ή που ήδη είναι εισηγμένες. Επίσης, η τράπεζα της Ελλάδος με τη διοικητική πράξη 2438/6.8.98 εισάγει την επιτροπή ελέγχου σε πιστωτικά ιδρύματα που το ενεργητικό τους υπερβαίνει σήμερα τα 880.410.858 €.

β. Την ανάπτυξη των διαδικασιών και εντολών.

Οι διαδικασίες είναι ένα αρκετά σημαντικό μέρος του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και η έλλειψη αυτών, σημαίνει έλλειψη βασικής οργανωτικής υποδομής πράγμα που δυσκολεύει στη λειτουργία της επιχείρησης.

Η "διαδικασία" ως όρος, είναι τα διαδοχικά στάδια που ακολουθούνται σε μία εργασία, προκειμένου να παραχθεί ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα με το ελάχιστο κόστος. Συνεπώς είναι ένας οδηγός σε κάθε εργαζόμενο, προκειμένου να διεκπεραιώνει τις εργασίες του σύμφωνα με τις εντολές της διοίκησης και να τον απαλλάσσει πολλές φορές και από τις ευθύνες. Σε αυτές βασίζεται ο εσωτερικός ελεγκτής για να διαπιστώσει κατά πόσο όλες οι εργασίες που εκτελούνται συμπλέουν με τις διαδικασίες οι οποίες και εκφράζουν τις εντολές της διοίκησης.

Σε πολλές επιχειρήσεις παρατηρείται το φαινόμενο να λειτουργεί διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου, δίχως να υπάρχουν αποτυπωμένες σε εγχειρίδια οι διαδικασίες, με συνέπεια να μην είναι σε θέση το τμήμα να λειτουργήσει με αποτελεσματικότητα.

Σ' αυτές τις περιπτώσεις, πριν τον έλεγχο, ο ελεγκτής συζητά με τον ελεγχόμενο και καταγράφει τη ροή των εργασιών με σύντομο τρόπο, δηλαδή τις αποτυπώνει με ένα διάγραμμα ροής (flow chart), βάσει του οποίου θα σχεδιασθεί και το πρόγραμμα ελέγχου.

Οι εντολές όπως και οι διαδικασίες είναι και αυτές ένα μέρος του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Είναι αποφάσεις της διοίκησης που εκδίδονται κάθε φορά με σκοπό την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης και συνήθως έχουν μικρό χρονικό ορίζοντα, ακόμη και μιας εφαρμογής. Ανανεώνονται, κατά καιρούς ή και καταργούνται, έχουν ημερομηνία λήξης. Οι εντολές, εμπεριέχουν και ένα μέρος διαδικασίας, προκειμένου να εφαρμοσθούν. Αν είναι μακράς διάρκειας, ενσωματώνονται στο ίδιο εγχειρίδιο και αντικείμενο ανάλογο αυτών των διαδικασιών που αφορά το θέμα. Η έκτακτη παροχή ενός βοηθήματος στους εργαζομένους είναι μία εντολή, ενώ ο τρόπος που θα δοθεί αφορά το διαδικαστικό μέρος.

γ. Τις αρμοδιότητες των τμημάτων και την περιγραφή των θέσεων εργασίας

Το τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου θα πρέπει να έχει την ανάλογη περιγραφή των καθηκόντων για τα στελέχη του, σε όλα τα επίπεδα. Η αποτύπωση των καθηκόντων είναι μια σύντομη περιγραφή των εργασιών του κάθε στελέχους, ανάλογα του επιπέδου, η οποία ως σύνολο αποτυπώνει και τις αρμοδιότητες του τμήματος. Πρέπει να υπάρχει σαφής διαχωρισμός καθηκόντων και ευθυνών, σε όλα τα επίπεδα της πυραμίδας. Κάθε συναλλαγή, γεγονός της επιχειρηματικής δραστηριότητας θα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις υπάρχουσες πολιτικές και διαδικασίες και τις κατευθύνσεις της διοίκησης. Έτσι ως καθήκοντα του διευθυντή του τμήματος ορίζονται ο προγραμματισμός, η οργάνωση, η στελέχωση, ο συντονισμός του τμήματος καθώς επίσης και η παρακίνηση των μελών αυτού, η καθοδήγηση, ο έλεγχος της λειτουργίας του και τέλος το να συμβουλεύει την διοίκηση. Τα καθήκοντα των ελεγκτών έχουν αναλυθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο.

δ. Τον προσδιορισμό των αναγκών και του τρόπου κάλυψης των απαιτήσεων σε προσωπικό, υλικά, μέσα και υπηρεσίες.

ε. Κάθε τεχνική μεθοδολογία που αποσκοπεί στην υλοποίηση των επιδιωχθέντων στόχων σε επίπεδο των επιμέρους τμημάτων-λειτουργιών και γενικά του φορέα.

5.3 ΜΕΘΟΔΟΙ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ⁴⁹

5.3.1 Ελεγκτικά Σύμβολα

Η χρήση των **ελεγκτικών συμβόλων**⁵⁰ είναι ένα από τα κύρια μελήματα του τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου, αφού διευκολύνουν την εκτέλεση της εργασίας των εσωτερικών ελεγκτών. Είναι ένας τύπος επαγγελματικής γλώσσας ο οποίος βοηθά στην τυποποίηση της εργασίας και στην επικοινωνία, για την καλύτερη οργάνωση των τμημάτων και τη συνεργασία.

Το μεγαλύτερο μέρος των συμβόλων είναι σχεδόν κοινά σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες, όπου οι επιχειρήσεις έχουν οργανωμένα τμήματα Εσωτερικού Ελέγχου και τηρούν τα ελεγκτικά πρότυπα, πράγμα που συμβάλλει στην επικοινωνία των εσωτερικών ελεγκτών σε διεθνή επίπεδα, μάλιστα όταν μιλούν και διαφορετική γλώσσα.

Τα σύμβολα αυτά, π.χ. η χρήση των μικρών σφραγίδων βοηθούν τον εσωτερικό ελεγκτή, ανά πάσα στιγμή από ποιο τμήμα-πηγή πήρε τα στοιχεία και ποια ημερομηνία, σημαίνοντας τη σφραγίδα επί των φύλλων εργασίας. Η χρήση των κωδικοποιημένων συμβόλων συμβάλλει στην επιβεβαίωση ότι έγιναν μία σειρά από αριθμητικές πράξεις, υπολογισμούς, συγκρίσεις στοιχείων και αναλύσεις, απαραίτητα για τη σύνταξη της έκθεσης. Επίσης, στο κάθε σύμβολο μπορεί να γίνεται και μια σύντομη και ακριβή περιγραφή της διαδικασίας.

5.3.2 Διαγράμματα Ροής (flowcharts)⁵¹

Το διάγραμμα ροής είναι μια γραφική παράσταση η οποία απεικονίζει γραφικά (με τη χρήση συμβόλων) τα στάδια ροής μιας διεργασίας με λογική σειρά, με σκοπό να εντοπισθούν σημεία αδυναμίας στην άσκηση εσωτερικού ελέγχου επί της συγκεκριμένης εργασίας.

Για να παραστήσουμε ένα διάγραμμα ροής, ως ελεγκτές, θα πρέπει να έχουμε καλή γνώση της οργάνωσης, γνώση και χρήση των ελεγκτικών συμβόλων, καθώς και όλων των δραστηριοτήτων και των διαδικασιών της επιχείρησης. Θα πρέπει, πρώτα να προσδιορίσουμε τη συγκεκριμένη διεργασία σε όλα τα βήματα, ύστερα να προσδιορίσουμε και να διαχωρίσουμε τα τμήματα, με κάθετες γραμμές, καθώς επίσης να ορίσουμε με σαφήνεια τις εισροές και εκροές των δραστηριοτήτων που ενέχονται, σύμφωνα με τη λογική ροή των εργασιών, ποιοι είναι οι αποδέκτες των εισροών - εκροών, πως γίνεται η συνδεσμολογία αυτών, χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα διαγραμματικά σύμβολα.

⁴⁹ Πηγή : Παπαστάθης Στυλ. Παντελής , “Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) στις Επιχειρήσεις – Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του”, Α' τόμος, Αθήνα 2003, Χορηγός ΟΠΑΠ

⁵⁰ Βλέπε υπόδειγμα Ελεγκτικών συμβόλων στο παράρτημα.

⁵¹ Βλέπε υπόδειγμα Διαγράμματος ροής στο παράρτημα

5.3.3 Ερωτηματολόγια⁵²

Το ερωτηματολόγιο αποτελεί με τη σειρά του μια μέθοδο μελέτης εσωτερικού ελέγχου, το οποίο μέσω των ερωτήσεων του αποκαλύπτει την ύπαρξη και αποτελεσματική λειτουργία εσωτερικού ελέγχου ή προβλημάτων. Στην ελεγκτική βιβλιογραφία αναφέρεται και μια απλούστερη μορφή ερωτηματολογίου ως κατάλογος σημείων (checklist).

Τα ερωτηματολόγια διαφέρουν ως προς το περιεχόμενο τους ανάλογα με τον κλάδο στον οποίο ανήκει η επιχείρηση.

5.3.4 Γραπτή Περιγραφή

Η μέθοδος της γραπτής περιγραφής δεν είναι τίποτε άλλο από μια γραπτή περιγραφή τόσο των φάσεων μιας λειτουργίας όσο και των ατόμων που υπεισέρχονται σε κάθε φάση με τα αντίστοιχα καθήκοντά τους. Πλεονέκτημα αυτής της μεθόδου είναι ότι εξυπηρετεί καλύτερα τις μικρότερες επιχειρήσεις στις οποίες έχει δυνατότητα προσαρμογής καθώς και το πλεονέκτημα ότι καλύπτει περισσότερες λεπτομέρειες της υπό μελέτη λειτουργίας.

5.3.5 Δοκιμές (tests)

Με την μέθοδο των tests-δοκιμών ο εξωτερικός ελεγκτής επιβεβαιώνει την εκτέλεση των διαφόρων λειτουργιών της μονάδας κατά τον εμφανιζόμενο τρόπο και μετά προχωρά στην αξιολόγησή του όποιου εσωτερικού τους ελέγχου.

5.4 ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Φ.Ε.)⁵³

Με τον όρο «φύλλα εργασίας» (Φ.Ε.) εννοούμε το αποδεικτικό εκείνο υλικό, τα αποδεικτικά στοιχεία που συγκεντρώνονται πριν και κατά τη διάρκεια της ελεγκτικής διαδικασίας, προκειμένου να επαληθευτούν και να τεκμηριωθούν τα συμπεράσματα του ελέγχου.

Τα φύλλα εργασίας συνήθως είναι γραπτά κείμενα με τα ανάλογα στοιχεία και αναλύσεις, σχόλια και υπολογισμούς των θεμάτων. Είναι είδος εγγράφων, παραστατικών, πρακτικών, αποφάσεων, δημοσιεύσεων και κάθε είδος εγγράφου που αποτελεί αποδεικτικό στοιχείο στη φυσική του μορφή και αποτελεί τη βάση θεμελίωσης του ελέγχου.

⁵² Βλέπε υπόδειγμα Ερωτηματολογίου στο παράρτημα

⁵³ Πηγή : Παπαστάθης Στυλ. Παντελής , “Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) στις Επιχειρήσεις – Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του”, Α' τόμος, Αθήνα 2003, Χορηγός ΟΠΑΠ

Τα φύλλα εργασίας, συνήθως, συντάσσονται στο τμήμα που διενεργείται ο Έλεγχος. Κατά την σύνταξη των φύλλων εργασίας καταγράφουμε κάθε λεπτομέρεια και επεξήγηση που θα αποτελέσει, έστω και το παραμικρό, πειστήριο.

Τα φύλλα εργασίας μετά τη σύνταξη του πορίσματος δεν καταστρέφονται, επισυνάπτονται στην έκθεση (αναλυτική και συνοπτική) που παραμένει στο αρχείο. Φυλάσσονται, για τυχόν διευκρινήσεις, κατά τη συζήτηση της έκθεσης καθώς και για τη σύγκριση στοιχείων, όταν κατά καιρούς, επαναληφθεί ο ίδιος έλεγχος, όπως για παράδειγμα φύλλα που αναφέρονται σε οικονομικά μεγέθη, όγκο πωλήσεων, πάγια κ.λ.π, τα οποία αφορούν παρελθούσες περιόδους και δεν μεταβάλλονται. Ακόμη φυλάσσονται για τυχόν, μετά από καιρό αμφισβήτηση του πορίσματος και πιθανώς επίρριψη ευθύνης.

Σκοπός των φύλλων εργασίας

Μέσα από τα φύλλα εργασίας (Φ.Ε.) εξυπηρετούνται οι στόχοι του εσωτερικού ελέγχου, ενδεικτικά αναφέρονται οι παρακάτω:

- α. Αποτελούν την οργάνωση και το συντονισμό της ελεγκτικής εργασίας και κατ' επέκταση απεικονίζουν την οργάνωση και τη λειτουργία του τμήματος.
- β. Αποτελούν την αφετηρία συγκέντρωσης του υλικού και διερεύνησης του Ελεγχόμενου θέματος. Τη βάση τεκμηρίων όπου βασίζεται ο ελεγκτής να διαμορφώσει γνώμη και να συντάξει την έκθεση-πόρισμα.
- γ. Καθοδηγεί τον ελεγκτή κατά τη διάρκεια της εργασίας του και κατά τη σύνταξη της έκθεσης, ώστε να είναι περισσότερο αποτελεσματικός.
- δ. Βοηθούν στην άριστη κατανομή της εργασίας όταν στο ίδιο αντικείμενο εμπλέκονται περισσότεροι του ενός ελεγκτή.
- ε. Επίσης, αποτελούν τη βάση αξιολόγησης του ελεγκτή από την οποία θα κριθεί και η εξέλιξη του. Αποτελούν το τεκμήριο και τον καθρέπτη της επαγγελματικής του ικανότητας που κανείς δεν μπορεί να το αμφισβητήσει σε αντικειμενικές κρίσεις.
- στ. Παράλληλά, τα φύλλα εργασίας, είναι το υλικό που μπορεί να χρησιμοποιήσει η διοίκηση, για να πείσει σε περιπτώσεις αποκάλυψης κλοπών, καταχρήσεων, ατασθαλιών, κ.λ.π., προκειμένου να αποδοθούν ευθύνες ή και δικαιοσύνη.

Χαρακτηριστικά των Φύλλων Εργασίας

Τα φύλλα εργασίας (Φ.Ε.) ανεξάρτητα του αντικειμένου που εξετάζεται και από αυτόν που διενεργεί τον έλεγχο, που τα συντάσσει, μεταξύ τους έχουν κοινά χαρακτηριστικά, ως τέτοια μπορούν να αναφερθούν:

- α. Η επικεφαλίδα του θέματος.
- β. Η σελιδοποίηση.
- γ. Να είναι καθαρογραμμένα, ευανάγνωστα, ολοκληρωμένα και να έχουν ομοιογένεια μεταξύ τους.
- δ. Διακρίνονται για τη σαφήνεια και την ακρίβεια του περιεχομένου.
- ε. Είναι οργανωμένα και συσχετιζόμενα μεταξύ τους .
- στ. Συνδέονται άμεσα με την αναλυτική έκθεση.
- ζ. Να είναι σφραγισμένα με τα αντίστοιχα σφραγιδάκια.
- η. Το κάθε φύλλο εργασίας αριθμείται στο άνω δεξιό μέρος, για να είναι εύκολη η ανεύρεση και η χρήση του.
- θ. Έχουν κοινά ελεγκτικά σύμβολα.

5.5 ΦΑΚΕΛΟΙ ΕΛΕΓΧΟΥ⁵⁴

5.5.1 Προσωρινός φάκελος ελέγχου (Π.Φ.)

Στον προσωρινό φάκελο ελέγχου συγκεντρώνονται όλα τα φύλλα εργασίας-στοιχεία που αφορούν τους ελέγχους που διενεργούνται κατά τη διάρκεια του έτους όπου στο τέλος κλείνει. Ενδεικτικά, ένας προσωρινός φάκελος περιλαμβάνει:

- Π.Φ.1 Το ετήσιο πρόγραμμα ελέγχου, όπου αναφέρονται τα αντικείμενα, οι επιμέρους έλεγχοι που θα εκτελεσθούν, και γενικά το πρόγραμμα δράσης του τμήματος.
- Π.Φ.2 Τον προϋπολογισμό του τμήματος, ο αριθμός των ελεγκτών που θα λάβουν μέρος στην υλοποίηση του προγράμματος δράσης και ο χρόνος απασχόλησης αυτών.
- Π.Φ.3 Τους μηνιαίους, τριμηνιαίους, εξαμηνιαίους και τους ετήσιους απολογισμούς δράσης του τμήματος.
- Π.Φ.4 Τις σημειώσεις συσκέψεων με τους επικεφαλείς των άλλων τμημάτων και τα θέματα που συζητήθηκαν.

⁵⁴ Πηγή : Παπαστάθης Στυλ. Παντελής , “Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) στις Επιχειρήσεις – Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του”, Α’ τόμος, Αθήνα 2003, Χορηγός ΟΠΑΠ

Π.Φ.5 Τη γενική και ειδική αναφορά στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου (Σ.Ε.Ε.) σχετικά με τις αδυναμίες του.

Π.Φ.6 Τις σχέσεις μεταξύ των τμημάτων και των εργαζομένων σε όλα τα επίπεδα συνεργασίας.

5.5.2 Μόνιμος φάκελος ελέγχου (Μ.Φ.)

Η δημιουργία μόνιμου φακέλου (Μ.Φ.) είναι μια από τις σημαντικές και σοβαρές εργασίες της υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου. Είναι η πηγή από την οποία ο ελεγκτής θα αντλεί συνεχώς σημαντικά στοιχεία και πληροφορίες εξοικονομώντας σημαντικό χρόνο κατά την εκτέλεση της εργασίας του. Επίσης, είναι η πηγή από την οποία θα πληροφορείται σημαντικά στοιχεία που αφορούν το φορέα που εργάζεται και τις σχέσεις αυτού με άλλους φορείς.

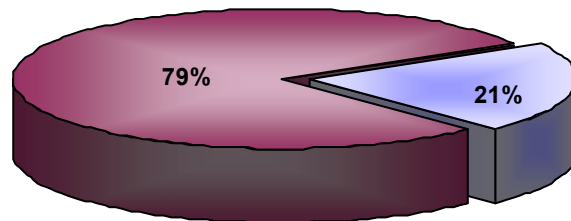
Ο μόνιμος φάκελος περιέχει, συνήθως, στοιχεία που παραμένουν αμετάβλητα για μεγάλη περίοδο ετών και δεν απαιτείται συγκέντρωση αυτών σε καθημερινή βάση. Απαιτείται όμως η ενημέρωση του σε κάθε αλλαγή των στοιχείων αυτών. Επίσης, με τη διαφοροποίηση των στοιχείων, ανάλογη ενημέρωση γίνεται, από την έναρξη λειτουργίας του τμήματος εσωτερικού ελέγχου. Ένας Μ.Φ θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- Μ.Φ.1 Αντίγραφο του καταστατικού του φορέα και σχετικές αποφάσεις και διατάξεις που διέπουν αυτόν.
- Μ.Φ.2 Βραχυχρόνια και μακροχρόνια προγράμματα δράσης του φορέα. Αποκλίσεις αυτών – σχολιασμοί.
- Μ.Φ.3 Το οργανόγραμμα της εταιρίας, οι αρμοδιότητες και οι σχέσεις μεταξύ των στελεχών, ως επίσης αποφάσεις και διαγράμματα παραγωγικής λειτουργίας.
- Μ.Φ.4 Εγχειρίδια διαδικασιών και εντολών.
- Μ.Φ.5 Νομικά έγγραφα, Φ.Ε.Κ., και μια σειρά εγγράφων απαραίτητα για τον Εσωτερικό Έλεγχο.
- Μ.Φ.6 Αντίγραφα φορολογικών δηλώσεων, αναλύσεις μόνιμων οικονομικών καταστάσεων, δημοσιευμένοι ισολογισμοί και περιοδικές αναλύσεις αποτελεσμάτων εκμετάλλευσης.
- Μ.Φ.7 Αναφορές σχετικά με το χαρτοφυλάκιο, όρους έκδοσης μετοχών, ομολογιών όροι σύμβασης ανάληψης δανείων και αποπληρωμής αυτών. Δημοσιεύσεις – άρθρα του τύπου που αναφέρονται στην επιχείρηση – πελάτη – προμηθευτή.
- Μ.Φ.8 Συμβόλαια συνεργασίας με προμηθευτές και πελάτες, ως ειδικές συμφωνίες συνεργασίας, που η συχνότητα των ελέγχων είναι αυξημένη.

- Μ.Φ.9 Εξουσιοδοτήσεις με δικαίωμα υπογραφών προς τρίτους. Υπόδειγμα υπογραφών στελεχών.
- Μ.Φ.10 Λογιστικό σχέδιο και περιγραφή του, καθώς και σχέδιο μηχανογραφικών εφαρμογών.
- Μ.Φ.11 Αποφάσεις διοικητικού συμβουλίου, γενικών συνελεύσεων, προγράμματα δράσης, πολιτικές και αποφάσεις στρατηγικών στόχων.
- Μ.Φ.12 Βραχυχρόνιο – μακροχρόνιο πρόγραμμα δράσης της υπηρεσίας του Εσωτερικού Ελέγχου.

Στην ερώτηση που τέθηκε στα ασφαλιστικά πρακτορεία "εάν υπάρχει οργανόγραμμα στην επιχείρησή σας", η απάντηση όπως φαίνεται και από το σχήμα 9, ήταν θετική σε ένα ελάχιστο ποσοστό που μόλις αγγίζει το 21%, ενώ το 79% δεν έχει κάποιο οργανόγραμμα στην επιχείρησή του. Το γεγονός αυτό ίσως να οφείλεται στο ότι όταν αναφερόμαστε σε ασφαλιστικά πρακτορεία στην Ελλάδα, ως επί των πλείστων είναι "μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις" μη οργανωμένες σωστά.

Σχήμα 9⁵⁵ :

■ Ασφαλιστικά πρακτορεία με οργανόγραμμα (4) ■ Ασφαλιστικά πρακτορεία χωρίς οργανόγραμμα (15)

Αξίζει όμως να σημειωθεί πως αν και το 79% δεν διαθέτει κάποιο οργανόγραμμα πάνω στο οποίο βασίζεται η λειτουργία της επιχείρησής τους, υπάρχει κάποιο οργανωτικό πλαίσιο περιγραφής καθηκόντων και διαδικασιών σε ποσοστό 80%, το οποίο στα περισσότερα ασφαλιστικά πρακτορεία απαντήθηκε πως γίνεται κάθε έξι μήνες, καθώς επίσης και κάποιος βραχυχρόνιος προγραμματισμός δράσης της επιχείρησης, δηλαδή, επιχειρηματικό πλάνο το οποίο ακολουθείται πιστά. Τέλος απαντήθηκε πως γίνονται εκθέσεις πορείας της επιχείρησης σε ποσοστό 75%. Έτσι, το συμπέρασμα που προκύπτει από την έρευνα, όσο αφορά την οργανωτική δομή των ασφαλιστικών πρακτορείων είναι πως βρίσκεται ακόμα σε πρώιμο

⁵⁵ Πηγή : Επιτόπια Έρευνα

στάδιο το οποίο όμως αναπτύσσεται σταδιακά και όπως φαίνεται σε λίγα χρόνια θα είναι ισάξιο αυτού των μεγάλων επιχειρήσεων.

Στο σημείο αυτό θα αναλύσουμε τα αποτελέσματα της έρευνας όσο αφορά τον εσωτερικό έλεγχο σε ασφαλιστικά πρακτορεία-παραρτήματα μεγάλων ασφαλιστικών εταιριών. Πρόκειται για καθόλου ευκαταφρόνητο ποσοστό γύρω στο 45,5% σύμφωνα με την έρευνά μας, το οποίο έχει δημιουργήσει τμήμα εσωτερικού ελέγχου με καταρτισμένο και εξειδικευμένο προσωπικό, κατάλληλο για την διεργασία του εσωτερικού ελέγχου.

Είναι προφανές πως σε αυτά τα πρακτορεία υπάρχει μεγαλύτερη οργάνωση σε όλους τους τομείς και ισχύουν οι "κανόνες" που ισχύουν για τις μεγάλες εταιρίες. Πολλές είναι οι εταιρίες, ιδιαίτερα στο εξωτερικό, οι οποίες έχουν ειδικά τμήματα Οργάνωσης και Μεθόδων, με σκοπό, την σταδιακή επαναξιολόγηση των διαφόρων διαδικασιών της εταιρίας. Αυτά τα τμήματα τα καταρτίζουν άτομα με μεγάλες δυνατότητες επικοινωνίας και ευελιξίας, που μπορούν άνετα να αντιμετωπίσουν τις κάθε είδους συνθήκες εργασίας.

Παραδειγματικά αναφέρουμε πως σε παράρτημα της ING, με το οποίο συνεργαστήκαμε μας ανέφερε πως ο εσωτερικός έλεγχος γίνεται από μια ομάδα ονομαζόμενη Task Force (Δύναμη Κρούσης) η οποία αποτελείται από τόσα άτομα όσες και οι χώρες στις οποίες έχει έδρα η εταιρία.

Στις ερωτήσεις "κατά πόσο το σύστημα εσωτερικού ελέγχου προσθέτει αξία και βελτιώνει τις λειτουργίες της επιχείρησης;" και "κατά πόσο θεωρείται ότι το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της επιχείρησής σας συμβάλει στη συστηματική αξιολόγηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης του κινδύνου, του ελέγχου και στις εταιρικές διαδικασίες;", ομόφωνα απαντήθηκε πως το σύστημα εσωτερικού ελέγχου βελτιώνει κατά 100% τις λειτουργίες της επιχείρησης και συμβάλλει στο μέγιστο στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαχείριση του κινδύνου, του ελέγχου και στις εταιρικές διαδικασίες.

Θετική ήταν η απάντηση και στις υπόλοιπες ερωτήσεις που αφορούν στην αποτελεσματικότητα που έχει η διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου. Όπως στα "αυτόνομα" ασφαλιστικά πρακτορεία, στα ασφαλιστικά πρακτορεία-παραρτήματα οι λειτουργίες που περιλαμβάνονται στα καθήκοντα του εσωτερικού ελεγκτή είναι οι ίδιες.

Μια διαφορά που εντοπίστηκε μεταξύ των ασφαλιστικών πρακτορείων-παραρτημάτων και των "αυτόνομων" ασφαλιστικών πρακτορείων, είναι πως τα πρώτα έχουν οργανόγραμμα στην επιχείρησή τους, το οποίο καθορίζει τον τομέα δράσης του κάθε τμήματος. Συγκεκριμένα στο ασφαλιστικό πρακτορείο της ING μας ανέφεραν πως το οργανόγραμμα που χρησιμοποιείται ονομάζεται Agency System.

Τέλος όσον αφορά την οργανωτική δομή των πρακτορείων, σε όλα τα ασφαλιστικά πρακτορεία-παραρτήματα υπάρχει οργανωτικό πλαίσιο περιγραφής καθηκόντων και διαδικασιών, όχι μόνο μηνιαίο αλλά, καθημερινό, εβδομαδιαίο, μηνιαίο, τριμηνιαίο και ετήσιο. Το ίδιο ισχύει και για τις εκθέσει πορείας καθώς επίσης και για το προγραμματισμό δράσης της επιχείρησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο : Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

6.1.1 Έννοια και Ορισμός της Εταιρικής Διακυβέρνησης⁵⁶

Η έννοια της Εταιρικής Διακυβέρνησης δεν είναι νέα, αφού εμφανίζεται παράλληλα με τη δημιουργία των πρώτων Public Limited Εταιρειών τον 19ο αιώνα.

Η εταιρική διακυβέρνηση είναι ένα σύστημα αρχών, στη βάσει του οποίου οργανώνεται, λειτουργεί και διοικείται μια εισηγμένη σε χρηματιστήριο ή μη εταιρεία, ώστε να διαφυλάσσονται και ικανοποιούνται τα έννομα συμφέροντα όλων όσοι συνδέονται με αυτή στο πλαίσιο του εταιρικού συμφέροντος. Βασικά συστατικά στοιχεία της εταιρικής διακυβέρνησης αποτελούν η διαχείριση επιχειρηματικών κινδύνων, τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου και ο εσωτερικός έλεγχος, των οποίων οι πρακτικές στην Ελλάδα φαίνεται να χρήζουν σημαντικής βελτίωσης.

Τα τελευταία χρόνια έχει βελτιωθεί αρκετά το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης, τόσο στις ΗΠΑ όσο και σε αρκετές χώρες στην Ευρώπη. Η Ελλάδα έχει κάνει σημαντικά βήματα στη βελτίωση του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης, εντούτοις, πολλές από τις βέλτιστες πρακτικές που ακολουθούνται από επιχειρήσεις και οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό δεν έχουν υιοθετηθεί από τις ελληνικές επιχειρήσεις. Τα σημεία που χρήζουν βελτίωσης, έχουν ως εξής:

- Η στελέχωση-λειτουργία των διοικητικών συμβουλίων, τόσο βάσει ποιοτικών όσο και ποσοτικών κριτηρίων.
- Υποχρεωτική καθιέρωση διαφορετικού προσώπου στην προεδρία του διοικητικού συμβουλίου (πρόεδρος Δ.Σ.) και στην ανώτατη διοίκηση της εταιρείας (διευθύνων σύμβουλος).
- Καθορισμός των αποδοχών βάσει συγκεκριμένων διαδικασιών, ώστε να εξασφαλίζεται η ανεξαρτησία των σχετικών αποφάσεων (π.χ. εντός των πλαισίων των αποφάσεων σχετικής επιτροπής αμοιβών και παροχών).
- Σύσταση χρήσιμων υποεπιτροπών του δ.σ. και στους λοιπούς πλιν των τραπεζών κλάδους, με σκοπό την αποτελεσματικότερη κατανομή αρμοδιοτήτων, την καλύτερη

---

⁵⁶ www.euro2day.gr

παρακολούθησή τους και την αποτελεσματικότερη διαχείριση των κινδύνων της επιχείρησης.

- Καθιέρωση επιτροπής ελέγχου σε όλες τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών επιχειρήσεις και οργανισμούς στα πρότυπα του τραπεζικού κλάδου.

- Βελτίωση της συνεργασίας εσωτερικών-εξωτερικών ελεγκτών.

- Βελτίωση των ελεγκτικών δραστηριοτήτων της επιτροπής κεφαλαιαγοράς.

Έχει ήδη αποδειχθεί ότι μόνον οι εταιρείες που εφαρμόζουν τις αρχές της Εταιρικής Διακυβέρνησης μπορούν να έχουν υγιή και μακρόχρονη επιχειρηματική ανάπτυξη. Με άλλα λόγια, στην αναδυόμενη παγκόσμια αγορά οι εταιρείες κρίνονται και βάσει των μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος, τις σχέσεις των εργαζομένων, τις σχέσεις με την κοινότητα ή με λίγα λόγια κρίνονται για την ευαισθησία και την παρέμβασή τους σε σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα. Αν μία εταιρεία δεν μπορεί να επικοινωνήσει με αυτούς τους όρους, το οποίο σημαίνει ότι αδυνατεί να διαχειριστεί τη φήμη της με αυτές τις προϋποθέσεις, τότε παύει να είναι ανταγωνιστική και άρα προσοδοφόρα. Ο μύθος ότι όλες οι εταιρείες προσφέρουν στην κοινωνία, θυσιάζουν οικονομικά μεγέθη έχει πλέον καταρρεύσει. Όλες οι εταιρείες που βελτιώνουν τις κοινωνικές πρακτικές τους αυξάνουν την κερδοφορία τους. Είναι προφανές ότι η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη σήμερα δεν παραμένει απλώς μέσα στο πλαίσιο των ηθικών και κοινωνικών αξιών που διέπουν μια εταιρεία. Αποτελεί πρακτική της σύγχρονης Εταιρικής Διακυβέρνησης. Είναι ένας εξυπνότερος τρόπος του επιχειρείν.

Έτσι, η εταιρική διακυβέρνηση αφορά ζητήματα όπως:

- Το μέγεθος, τη δομή και τα μέλη του Δ.Σ.
- Ο τρόπος με τον οποίο εκλέγονται και διορίζονται τα διευθύνοντα στελέχη και τα μέλη των επιτροπών
- Τα δικαιώματα και οι αρμοδιότητες των διευθυνόντων στελεχών και της διοίκησης
- Τα δικαιώματα και οι ευθύνες των μετόχων
- Οι πολιτικές και οι διαδικασίες αναφοράς στοιχείων που αναφέρονται σε λογιστικά θέματα του ελεγκτικού μηχανισμού και των χρηματοοικονομικών δεδομένων
- Οι πολιτικές και οι διαδικασίες που αφορούν την αμοιβή των διευθυνόντων στελεχών.

6.1.2 Κύρια χαρακτηριστικά των συστημάτων Εταιρικής Διακυβέρνησης⁵⁷

Τα πρόσφατα εταιρικά σκάνδαλα σε διεθνές επίπεδο (π.χ. Enron) φέρνουν στην επικαιρότητα τον τρόπο με τον οποίο διοικούνται και ελέγχονται οι εισηγμένες σε χρηματιστήρια εταιρείες. Επίσης, εγείρουν σημαντικά ερωτήματα σχετικά με τη δυνατότητα

⁵⁷ www.euro2day.gr

προστασίας των συμφερόντων των μετόχων, ιδιαίτερα των μικρομετόχων, και των πιστωτών. Κάτω από την πίεση της κατάρρευσης πολλών μεγάλων εταιρειών, οι εποπτικές αρχές των κεφαλαιαγορών σχεδόν όλων των χωρών έχουν σχεδιάσει συστήματα αντιμετώπισης και επίλυσης των προβλημάτων που σχετίζονται με την προστασία των συμφερόντων των μετόχων και των πιστωτών των εισηγμένων σε χρηματιστήρια εταιρειών.

Αυτά τα συστήματα, γνωστά ως συστήματα εταιρικής διακυβέρνησης (Corporate Governance), έχουν σαν βασικό στόχο τη διασφάλιση διαφανούς, χρηστής και αποτελεσματικής διοίκησης που μεγιστοποιεί την οικονομική αξία της επιχείρησης, προστατεύοντας ταυτόχρονα τα συμφέροντα όλων των μετόχων και πιστωτών.

Το κέντρο ενδιαφέροντος των σύγχρονων συστημάτων εταιρικής διακυβέρνησης είναι το Διοικητικό Συμβούλιο, η οργάνωσή του, και η εξασφάλιση ανεξαρτησίας του από μεγαλομετόχους και ανώτατα διευθυντικά στελέχη της εταιρείας. Υιοθετώντας τις προτάσεις της Επιτροπής Cadbury της Μεγάλης Βρετανίας που περιλαμβάνονται στον Κώδικα Βέλτιστης Συμπεριφοράς (εφεξής, Κώδικας) που εκδόθηκε τον Δεκέμβριο του 1992, οι περισσότερες χώρες προέβησαν σε θεσμικές μεταρρυθμίσεις που μεταξύ άλλων προβλέπουν :

(i) Διαφορετικά άτομα για τις θέσεις του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου και του Διευθύνοντος Συμβούλου

(ii) Συμμετοχή στα Διοικητικά Συμβούλια των εταιρειών μη εκτελεστικών μελών, δηλαδή συμβούλων που δεν έχουν σχέση εξαρτημένης εργασίας με την εταιρεία. Σε μερικές χώρες, όπως και η Ελλάδα, προβλέπεται και η συμμετοχή ενός αριθμού ανεξαρτήτων συμβούλων, δηλαδή συμβούλων που δεν έχουν στενούς συγγενικούς δεσμούς με τον διευθύνοντα σύμβουλο ή με τους μεγαλομετόχους.

(iii) Θέσπιση επιτροπής Εσωτερικού Ελέγχου που θα απαρτίζεται κατά πλειοψηφία από μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

(iv) Θέσπιση επιτροπής καθορισμού αμοιβών Διευθυντικών Στελεχών που θα απαρτίζεται αποκλειστικά ή κύρια από μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

Η κεντρική ιδέα πίσω από τις παραπάνω προτάσεις / μεταρρυθμίσεις είναι πως όσο ενισχύεται η ανεξαρτησία του Διοικητικού Συμβουλίου έναντι των διευθυντικών στελεχών τόσο θωρακίζεται το Διοικητικό Συμβούλιο στην άσκηση του εποπτικού και ελεγκτικού του ρόλου επί των διευθυντικών στελεχών της επιχείρησης, με αποτέλεσμα τη βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων ή την αντικατάσταση των ανεπαρκών στελεχών.

Συμπερασματικά, στις σύγχρονες επιχειρήσεις τα συμφέροντα των μεγαλομετόχων, μικρομετόχων, διευθυντικών στελεχών και πιστωτών δεν ταυτίζονται πάντοτε. Αντιθέτως, εκδηλώνονται συχνά συγκρούσεις συμφερόντων ανάμεσα στις παραπάνω ομάδες με

αρνητικές συνέπειες στη λειτουργία της επιχείρησης, που σε μερικές περιπτώσεις οδηγούν στην κατάρρευσή της. Τα συστήματα εταιρικής διακυβέρνησης επιδιώκουν να περιορίσουν τα σχετικά προβλήματα αλλά αδυνατούν να τα εξαλείψουν τελείως. Τα τελευταία δέκα χρόνια, υπό την πίεση δυσμενών επιχειρηματικών εξελίξεων στη Βρετανία και σε άλλες χώρες, ξεκίνησε από τη Βρετανία μια πρωτοβουλία μεταρρύθμισης του συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης των Βρετανικών επιχειρήσεων που μεταδόθηκε σύντομα σε πολλές χώρες σε όλες τις Ηπείρους. Τα εμπειρικά ευρήματα ενισχύουν την άποψη πως οι μεταρρυθμίσεις έχουν θετικές επιπτώσεις στη λειτουργία των επιχειρήσεων. Στη χώρα μας οι σχετικές μεταρρυθμίσεις εισήχθησαν με το Νόμο 3016/02. Σαν πρώτη προσπάθεια μεταρρύθμισης του συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης στη χώρα μας, ο Νόμος 3016/02 αποτελεί μια πολύ θετική εξέλιξη που περαιτέρω θωρακίζει το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της κεφαλαιαγοράς.

6.1.3 Ο ρόλος και η σημασία της Εταιρικής Διακυβέρνησης για τους μετόχους⁵⁸

Η σωστή και αποτελεσματική εταιρική διακυβέρνηση λειτουργεί ως ένα σύστημα ελέγχου και διατήρησης των ισορροπιών και λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα των μετόχων, χωρίς να περιορίζει σε μεγάλο βαθμό το ρόλο της Διοίκησης. Τελικά, ο απώτερος σκοπός της εταιρικής διακυβέρνησης είναι η μεγιστοποίηση της οικονομικής δύναμης της εταιρείας προς όφελος των μετόχων της. Ένας μεγάλος αριθμός πανεπιστημιακών μελετών απέδειξε ότι υπάρχει ένας σημαντικός συσχετισμός ανάμεσα στην εταιρική διακυβέρνηση και στην απόδοση μιας εταιρείας. Ειδικότερα, αποδείχθηκε ότι οι εταιρείες που χρησιμοποιούν τις σωστές μεθόδους εταιρικής διακυβέρνησης, αποφέρουν μεγαλύτερες αποδόσεις μακροπρόθεσμα για τους μετόχους, είναι περισσότερο κερδοφόρες και λιγότερο ευάλωτες στη χρηματοοικονομική αστάθεια των καιρών, ενώ οι πιθανότητες εξαπάτησης ή άλλων αδικημάτων που διαπράττονται στα πλαίσια μιας εταιρείας, είναι πολύ περιορισμένες. Η βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης μιας εταιρείας είναι ένας από τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους να εκφράσουν οι θεσμικοί επενδυτές και οι υπόλοιποι κύριοι μέτοχοι τις απόψεις τους στην αίθουσα συνεδριάσεων του Δ.Σ. και, συνεπώς, να προασπίσουν και να προωθήσουν τα μακροπρόθεσμα συμφέροντά τους.

Ο ακρογωνιαίος λίθος για τη σωστή εταιρική διακυβέρνηση είναι η ύπαρξη ενός διοικητικού συμβουλίου, το οποίο δεν είναι απλώς ανεξάρτητο, αλλά έχει τόσο τη θέληση όσο και την ικανότητα να ενεργεί ανεξάρτητα από τη Διοίκηση της εταιρείας. Αυτό, μεταξύ άλλων, σημαίνει ότι η πλειοψηφία των μελών του Δ.Σ., συμπεριλαμβανομένου και του Προέδρου του, θα πρέπει να προέρχεται “απ’ έξω”, δηλαδή να μη συνδέεται με τη Διοίκηση

⁵⁸ www.lawnet.gr

σε προσωπικό, οικονομικό, επιχειρηματικό ή εργασιακό επίπεδο. Στην πράξη, ο πιο σίγουρος τρόπος για να διασφαλιστεί ότι το Δ.Σ. μιας εταιρείας λειτουργεί πραγματικά ως ανεξάρτητο όργανο, είναι να διοριστούν τα μέλη του από τους μετόχους της εταιρείας και όχι από τη Διοίκησή της. Με απλά λόγια, τα μέλη του Δ.Σ. που διορίζονται ή/και επιλέγονται από τους μετόχους, είναι τα μόνα πρόσωπα που έχουν ένα πραγματικό οικονομικό κίνητρο για να υπηρετούν τα συμφέροντα των μετόχων με τον καλύτερο τρόπο και όχι τα συμφέροντα της Διοίκησης. Έτσι, θα πρέπει να αναζητηθούν οπωσδήποτε τα μέτρα εκείνα που θα διευρύνουν το δικαίωμα πρόσβασης και την επιρροή των μετόχων στη διαδικασία διορισμού των μελών του Δ.Σ.

Τα συμφέροντα των μετόχων εξυπηρετούνται καλύτερα από μέλη του Δ.Σ. που όχι μόνο παρακολουθούν επιμελώς τους χειρισμούς της Διοίκησης με τη δέουσα αντικειμενικότητα και τον δέοντα σκεπτικισμό, αλλά και καθοδηγούν και επιβλέπουν με προορατικότητα τις δραστηριότητες της εταιρείας, αποβλέποντας στη δημιουργία και στη διατήρηση μιας σταθερής και διαχρονικής αξίας. Τα μέτρα εταιρικής διακυβέρνησης που σχεδιάστηκαν για την επίτευξη αυτών των στόχων, όπως, για παράδειγμα, ο περιορισμός του αριθμού εταιρικών συμβουλίων και επιτροπών στις οποίες συμμετέχουν μέλη του Δ.Σ., η υιοθέτηση μεταρρυθμίσεων για να ενισχυθεί η λειτουργία του εσωτερικού και του εξωτερικού ελέγχου και ο προγραμματισμός διαδοχής των βασικών διευθυνόντων στελεχών και μελών του Δ.Σ., αποσκοπούν όλα στο όφελος των μετόχων.

Τα διευθύνοντα στελέχη μπορούν να εκπροσωπήσουν καλύτερα τα συμφέροντα των μετόχων, όταν οι εργασίες του Δ.Σ. διέπονται από διαφάνεια και όταν οι μέτοχοι μπορούν να αποδώσουν ευθύνες στα μέλη του, σε περίπτωση που αυτά δεν φέρουν σε πέρας τα καθήκοντά τους. Για παράδειγμα, θα πρέπει να αναζητηθούν εκείνα τα μέτρα εταιρικής διακυβέρνησης που επιβάλλουν στο Δ.Σ. να δημοσιοποιεί όλα τα στοιχεία και τα δεδομένα, καθώς και τους λόγους που οδήγησαν στις αποφάσεις διορισμού των μελών του Δ.Σ., στον καθορισμό του ύψους της αμοιβής των διευθυνόντων στελεχών και σε άλλα ζητήματα που επηρεάζουν τα συμφέροντα των μετόχων. Η ανάληψη ευθυνών από τα διευθύνοντα στελέχη, η διάρκεια της θητείας των διευθυνόντων στελεχών και των μελών των επιτροπών, η εκλογή όλων των μελών του Δ.Σ. σε ετήσια βάση και τα υπόλοιπα μέτρα, έχουν όλα σχεδιαστεί με σκοπό να διασφαλιστεί ότι τα μέλη του Δ.Σ. λογοδοτούν στους μετόχους.

6.2 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ⁵⁹

Παρ' όλο που έχει συντελεστεί σημαντική βελτίωση στην εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών επιχειρήσεις (κυρίως λόγω της υποχρεωτικότητας εφαρμογής τους σε συμμόρφωση με τις σχετικές νομοθετικές διατάξεις), δυστυχώς, η μεθοδολογία διαχείρισης των επιχειρηματικών κινδύνων αποτελεί άγνωστη λέξη για τη συντριπτική πλειονότητα των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών επιχειρήσεων και οργανισμών.

Χαρακτηριστικό γνώρισμα των παραπάνω αποτελεί η έλλειψη υιοθέτησης μεθοδολογίας αναγνώρισης και διαχείρισης των επιχειρηματικών κινδύνων. Επί του παρόντος, φαίνεται ότι οι όποιοι κίνδυνοι (στρατηγικοί, λειτουργικοί, πληροφόρησης, συμμόρφωσης κλπ.) εντοπίζονται από τις διοικήσεις των οργανισμών, συζητούνται συνήθως άτυπα ή σαν ενδεχόμενα προβλήματα στις συνεδριάσεις των διοικητικών συμβουλίων, δηλαδή χωρίς ο εντοπισμός, η αξιολόγηση και διαχείρισή τους να έχει προέλθει από σχετική συστηματική διαδικασία. Ακόμη και στις περιπτώσεις που ένας κίνδυνος εντοπίζεται από κάποιο στέλεχος μιας αντιπροσωπευτικής ελληνικής εταιρείας, συνήθως δε θα υπάρχουν οι διαδικασίες κατάλληλης αξιολόγησης και διαχείρισής του με τη δεδομένη μέχρι σήμερα εμπειρία.

6.3 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ⁶⁰

Η ηθική συμπεριφορά στον κύκλο των οικονομικών σχέσεων, αλλά και την κοινωνική ζωή, αποτελούσε, από τους αρχαίους χρόνους ως και σήμερα, θέμα ενδιαφέροντος της Επιστήμης, της νομοθετικής εξουσίας, της θρησκευτικής φιλοσοφίας, των κυβερνήσεων, των μη κυβερνητικών οργανισμών, της κοινωνίας των πολιτών, αλλά και των επιχειρήσεων.

«Ηθική» κατά τον φιλοσοφικό εννοιολογικό ορισμό της είναι η μελέτη των ηθών (αξιών, αντιλήψεων, συμπεριφορών) μιας κοινωνίας και κατ' επέκταση το σύστημα των κανόνων σκέψης και συμπεριφοράς που ρυθμίζει τις πράξεις και τις στάσεις μιας κοινωνίας σε ορισμένο τόπο και χρόνο.

Ειδικότερα, με την έννοια «Επιχειρηματική Ηθική» εννοούμε την ενασχόληση και την αντιμετώπιση της επιχείρησης απέναντι στο εταιρικό της περιβάλλον και στην κοινωνία ώστε

⁵⁹ www.morax.gr

⁶⁰ Πηγή : Ημερίδα του Ελληνικού Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών με θέμα «Σημασία της Επιχειρηματικής Ηθικής για τις Σύγχρονες Επιχειρήσεις»

να προάγεται, παράλληλα με το επιχειρηματικό κέρδος, το κοινωνικό συμφέρον, η πρόοδος, η δημιουργικότητα.

Όπως ένα σωστά δομημένο και συνεχώς προσαρμοζόμενο νομικό πλαίσιο αποτελεί την προϋπόθεση του κοινωνικώς αποδεκτού γίγνεσθαι, έτσι, και κατά παράλληλο τρόπο, η σύγχρονη επιχείρηση «οφείλει» να έχει κοινωνικά αποδεκτές διαδικασίες, ή καλύτερα, μία επιχειρηματική ηθική διατυπωμένη με συνέπεια και κοινωνική συμβατότητα. Οι επιχειρηματικές βάσεις ηθικής και κοινωνικής ευθύνης καθορίζουν τους συγκεκριμένους κώδικες επιχειρηματικής δεοντολογίας, οι οποίοι καταγράφουν, αξιολογούν και κρίνουν κάθε επιχειρησιακή δράση και συμπεριφορά.

Είναι κοινά αποδεκτό ότι ο κύριος σκοπός μιας επιχείρησης είναι να δημιουργεί αξία, παράγοντας αγαθά και προσφέροντας υπηρεσίες που απαιτεί η κοινωνία, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό κέρδη για τους ιδιοκτήτες και τους μετόχους της αλλά και ευημερία για την κοινωνία.

Βασική αποστολή της επιχείρησης είναι η συνεχής προσθήκη αξίας στην επιχείρηση και στον επενδυτή μέτοχο. Αυτό θα πρέπει να πραγματοποιηθεί μέσα στο πλαίσιο του σημερινού έντονου ανταγωνισμού που γεννά η παγκοσμιοποίηση, όπου η επιβίωση και η ανάπτυξη μιας επιχείρησης είναι συνάρτηση της ανταγωνιστικότητάς της. Και για να είναι μία επιχείρηση ανταγωνιστική απαιτείται η ύπαρξη σύγχρονου και διορατικού management το οποίο χαράζει και υλοποιεί στρατηγικές, διατηρώντας όμως τις διαχρονικές αξίες στις οποίες η επιχείρηση παραδοσιακά πιστεύει και κρατούν την εταιρεία μέσα στο παγκόσμιο επιχειρηματικό γίγνεσθαι.

Το πώς οφείλει να συμπεριφέρεται μία σύγχρονη επιχείρηση συναρτάται με τις αρχές επιχειρηματικής ηθικής που έχει αποδεχθεί. Οι αρχές αυτές πηγάζουν από ένα γενικότερο πλαίσιο ηθικής που οι μέτοχοι, οι εργαζόμενοι, οι πελάτες και όλοι όσοι συνδέονται με την επιχείρηση, οι stakeholders, αποδέχονται ως αποδεκτά στοιχεία της κοινωνίας στην οποία αναπτύσσονται. Το πλαίσιο αυτό της ηθικής περιγράφεται μέσα σε ευρύτερες φιλοσοφικές εταιρικές αποδοχές.

Πολλοί πιστεύουν ότι υπάρχει μία αναλογία ανάμεσα στην ατομική και την επιχειρησιακή συμπεριφορά, και για αυτό ακριβώς το λόγο η εταιρική συμπεριφορά μπορεί να εκτιμηθεί με ηθικούς όρους. Μερικοί άλλοι πιστεύουν ότι μόνο τα άτομα είναι ικανά για «ηθική υπευθυνότητα» με την πλήρη έννοια του όρου, γιατί μία τέτοια «υπευθυνότητα» προϋποθέτει την ικανότητα να αιτιολογούμε, να έχουμε προθέσεις και να κάνουμε αυτόνομες επιλογές.

Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα, η εταιρική διακυβέρνηση είναι ένα σύστημα ρύθμισης του συνόλου των σχέσεων μεταξύ των στελεχών, του Δ.Σ. των μετόχων και όλων των stakeholders της επιχείρησης, με σκοπό την αποδοτική χρησιμοποίηση των παραγωγικών πόρων προς το συμφέρον των μετόχων και των υπολοίπων «συμμέτοχων – stakeholders». Επίσης, η εταιρική διακυβέρνηση παρέχει τη δομή μέσα από την οποία καθορίζονται οι στόχοι της επιχείρησης καθώς και τα μέσα για να επιτυγχάνονται αυτοί οι στόχοι και να παρακολουθείται η αποδοτικότητα της επιχείρησης. Η ουσιαστική εταιρική διακυβέρνηση θα πρέπει να παρέχει τα κατάλληλα κίνητρα στο διοικητικό συμβούλιο και τη διοίκηση γενικότερα να πετύχουν τους στόχους, οι οποίοι είναι προς όφελος της εταιρείας και των stakeholders, ταυτόχρονα δε παροτρύνει για χρήση των πόρων με πιο αποτελεσματικό τρόπο.

Οι αρχές στις οποίες βασίζεται είναι η διαφάνεια, η ευθύνη, η αμεροληψία, η τιμιότητα και η αξιοπιστία, ενώ ο τρόπος με τον οποίο αυτές οι αρχές τίθενται σε ισχύ αποφασίζεται από εκείνους που είναι υπεύθυνοι να τις εφαρμόσουν.

Η εταιρική διακυβέρνηση είναι ένα μόνο μέρος του ευρύτερου οικονομικού πλαισίου μέσα στο οποίο λειτουργούν οι εταιρείες και εξαρτάται και από το νομικό, ρυθμιστικό και θεσμικό περιβάλλον. Η συμμόρφωση προς την κείμενη νομοθεσία, όπως είναι και το νομοθετικό πλαίσιο για την εταιρική διακυβέρνηση, αποτελεί βεβαίως αναγκαία συνθήκη, όμως κανείς δεν πιστεύει ότι αποτελεί και επαρκή συνθήκη για να ευδοκιμήσει κάθε επιχειρηματική δράση. Οι κεφαλαιαγορές και οι επενδυτές απαιτούν αλλά και όλοι όσοι συναλλάσσονται με την επιχείρηση αναζητούν ένα σύστημα διακυβέρνησης, του οποίου οι αρχές και οι διαδικασίες θα περιλαμβάνουν όχι μόνο τις υποχρεώσεις που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία αλλά και οικειοθελείς δεσμεύσεις τις οποίες θα εφαρμόζει η εταιρεία.

Στην Ελλάδα, ο Νόμος 3016/02 θέτει τις βασικές αρχές και τους κανόνες της εταιρικής διακυβέρνησης και διέπει τις εισηγμένες εταιρείες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών

Μία από τις κυριότερες έννοιες στις οποίες στηρίζεται ολόκληρο το σύστημα της εταιρικής διακυβέρνησης αποτελεί και ο εσωτερικός έλεγχος, ο οποίος αξιολογεί και καταγράφει τις εσωτερικές διαδικασίες στην πράξη, επισημαίνει αδυναμίες και αποκλίσεις του συστήματος και παρέχει συμβουλές και προτείνει προσαρμογές. Σκοπός του εσωτερικού ελέγχου είναι η συμβολή του στην ανάπτυξη και εμπέδωση της εταιρικής κουλτούρας μεταξύ των τμημάτων και των στελεχών της εταιρείας και η προσαρμογή της εταιρείας στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο. Ουσιαστικά, πρόκειται για έναν μηχανισμό επιτήρησης της εφαρμογής των αρχών της εταιρικής διακυβέρνησης, συμβάλλοντας κατά ένα μεγάλο ποσοστό στην προστασία της εταιρείας και στη διασφάλιση των συμφερόντων των μετόχων της.

Ουσιαστικά, ο εσωτερικός έλεγχος διασφαλίζει τη διοίκηση ότι κάθε τι λειτουργεί κατά τον τρόπο που προβλέπεται και εκτείνεται πέρα από τις λογιστικές και οικονομικές λειτουργίες καλύπτοντας όλο το πλάτος της εταιρείας καθώς αναφέρεται σε όλες τις δραστηριότητες της οργάνωσης.

Θα πρέπει να διευκρινίσουμε ότι οι έννοιες του εσωτερικού ελέγχου και της διαφάνειας προϋπήρχαν της έννοιας της εταιρικής διακυβέρνησης σαν κάτι αυτόνομο και ανεξάρτητο για τις επιχειρήσεις που αποφάσιζαν να το υλοποιήσουν στην πράξη. Στη σύγχρονη κοινωνία, όμως, τα επιχειρηματικά δρώμενα, τα οποία πρέπει να είναι σύμφωνα με τους συνεχώς ανανεωνόμενους και αποδεκτούς λογιστικούς κανόνες, προετοιμάζονται στο ανώτατο επίπεδο της επιχείρησης, αλλά οφείλουν να κοινοποιούνται και προς όλες τις κατευθύνσεις, τηρώντας όλες τις προϋποθέσεις και τις απαιτήσεις της διαφάνειας.

Θα πρέπει να τονίσουμε σε αυτό το σημείο ότι η αποτελεσματική ενσωμάτωση της «ηθικής» συμπεριφοράς σε επιχειρηματικούς οργανισμούς πέρα το ότι ακολουθεί μια πολύπλοκη διαδικασία υλοποίησης, απαιτεί πρωταρχικά και κύρια δέσμευση και πίστη από την ανώτατη διοίκηση. Σε ένα αναπτυσσόμενο σύστημα που στηρίζεται σε «ηθική» - κοινωνικά υπεύθυνη συμπεριφορά, η επιχείρηση θα πρέπει να διαμορφώνει και να προσαρμόζει τη δομή της, την επιλογή και τις διαδικασίες εκπαίδευσης, το σύστημα αναφοράς και επικοινωνίας καθώς και τις εσωτερικές διαδικασίες ελέγχου. Αναγκαία προϋπόθεση για να πραγματοποιηθούν αυτές οι αλλαγές είναι να υπάρχουν άριστες ικανότητες διοίκησης, ένα επαρκές χρονικό διάστημα προσαρμογής και, το κυριότερο, υποστήριξη και συμπλήρωση από τη διοικητική δομή και την κουλτούρα της επιχείρησης.

Είναι γεγονός ότι η σύγχρονη επιχείρηση έχει αποκτήσει μεγάλη δύναμη και ασκεί μεγάλη εξουσία στο γύρω της περιβάλλον. Μέσα στο πλαίσιο της λειτουργίας της, είναι πιθανό να εφαρμόζει κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης, εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, να είναι σύμφωνη και σύννομη με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και να εφαρμόζει ένα πλήρες σύστημα εσωτερικού ελέγχου, μέσω εταιριών ορκωτών λογιστών ή όχι.

Όμως, αν δεν υπάρχει ταυτόχρονα ειλικρινής και ουσιαστική αυτοδέσμευση της διοίκησης στο να ενστερνίζεται και να εφαρμόζει κανόνες επιχειρηματικής ηθικής και δεοντολογίας σε όλο το εύρος και το πλάτος των δραστηριοτήτων της, τα αποτελέσματα δεν είναι τα αναμενόμενα, πολλά είναι και αρνητικά.

Βεβαίως, υπάρχει και η αντίθετη άποψη η οποία υποστηρίζει ότι μία εταιρεία, η οποία κινείται μέσα στα πλαίσια του νόμου, πληρώνει φόρους, προσφέρει εργασία και ευημερία σε ιδιοκτήτες και εργαζόμενους, εξαντλεί τις υποχρεώσεις έναντι της κοινωνίας και της πολιτείας.

Όπως και να είναι, η Επιχειρηματική Ηθική και ο Εσωτερικός Έλεγχος, αποτελούν δύο έννοιες που σηματοδοτούν μία νέα επιχειρηματική αντίληψη, που στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο και έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον δημιουργούν συγκριτικό πλεονέκτημα για την επιχείρηση, που καλείται να επαναπροσδιορίσει ή και να διαμορφώσει την επιχειρηματική της στρατηγική ενσωματώνοντας τις σύγχρονες αντιλήψεις κι αποκτώντας με αυτόν τον τρόπο νέα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον που διακρίνεται μεν από τις συνεχείς και αστάθμητες μεταβολές του αλλά ταυτόχρονα εμφανίζεται να επηρεάζεται όλο και περισσότερο από παράγοντες και παραμέτρους κοινωνικού χαρακτήρα και περιεχομένου. Είναι πλέον καιρός να αναπτύξουμε μία ουσιαστική συνείδηση των ηθικών επιχειρηματικών επιλογών και να τις προτάξουμε του γενικότερου επιχειρηματικού γίνεσθαι.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Τα αποτελέσματα της έρευνας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι σε αντίθεση με τις ασφαλιστικές εταιρίες οι οποίες θεωρούν τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου ζωτικής σημασίας για την ικανοποιητική και αποτελεσματική τους πορεία, ελάχιστα είναι τα ασφαλιστικά πρακτορεία τα οποία έχουν την ίδια άποψη. Τα περισσότερα έχουν άγνοια της έννοιας, του σκοπού και της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου. Παρατηρήθηκε πως αρκετοί ιδιοκτήτες ασφαλιστικών πρακτορείων μπερδεύουν τον εσωτερικό έλεγχο με την εσωτερική επιθεώρηση από εξωτερικούς φορείς.

Από αυτούς οι οποίοι γνωρίζουν τον εσωτερικό έλεγχο πολύ λίγοι έχουν κάποιο ξεχωριστό τμήμα εσωτερικού ελέγχου ενώ οι υπόλοιποι ασκούν οι ίδιοι τον έλεγχο κι αυτό επειδή κρίνουν, πως η δημιουργία ενός ξεχωριστού τμήματος, η οποία συνεπάγεται και την πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού αποτελεί "περιττό" έξοδο για την μικρή τους επιχείρηση το οποίο δεν είναι απαραίτητο.

Είναι φανερό πως ουδείς λόγος γίνεται για ανάλυση αποτελεσμάτων όσον αφορά εξωτερικό ελεγκτή-συνεργάτη της επιχείρησης, από τη στιγμή που κανένα ασφαλιστικό πρακτορείο δεν χρησιμοποιεί για τη διενέργεια του εσωτερικού ελέγχου.

Παρόλα αυτά, φαίνεται ότι ακόμα και τα ασφαλιστικά πρακτορεία που δεν έχουν κάποιο τμήμα εσωτερικού ελέγχου και ασκούν οι ίδιοι οι ιδιοκτήτες αυτών τον έλεγχο, εφαρμόζουν τον "εσωτερικό έλεγχο" ορθά, αφού οι αρμοδιότητες των "εσωτερικών ελεγκτών" συμπίπτουν με αυτές που αναφέρονται στην βιβλιογραφία του εσωτερικού ελέγχου. Οι περισσότερες από αυτές αφορούν ελέγχους των συναλλαγών με τρίτους πράγμα αναμενόμενο αφού είναι καθοριστικής σημασίας για την πορεία και την αποτελεσματικότητα της επιχείρησης.

Διαπιστώνεται λοιπόν, ότι οι επιχειρήσεις δεν πρέπει να υποτιμούν ή να αψηφούν τον εσωτερικό έλεγχο, αφού αποτελεί την πηγή της αποτελεσματικής εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία είναι ένα σύνολο κανόνων συμπεριφοράς με τους οποίους η επιχείρηση διευθύνεται και ελέγχεται. Ένας εσωτερικός ελεγκτής δεν είναι κάποιος που ελέγχει την εταιρεία με σκοπό να την βλάψει. Αντιθέτως είναι το πρόσωπο που σκοπός του είναι, να βοηθήσει μέσα από μια σειρά εργασιών και ερευνών τόσο στην εξέλιξή της όσο και στην επιβίωση αυτής. Γι' αυτό θα πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο και ισάξιο στοιχείο της εταιρικής εποπτείας.

Σε μια συνολική εκτίμηση των αποτελεσμάτων, μπορεί κανείς να αντιληφθεί ότι η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου στην Ελλάδα βρίσκεται σε αρχικό στάδιο και ότι πολλά σημεία επιδέχονται βελτίωση, ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητά του αντίστοιχου

ελέγχου και να προσδώσει μεγαλύτερη αξία στην επιχείρηση. Ωστόσο, θα ήταν άδικο να ειπωθεί ότι δεν εφαρμόζονται οι βασικές αρχές λειτουργίας ή ότι η διοίκηση των επιχειρήσεων δεν προσβλέπει στη διαρκή αύξηση της αποδοτικότητας του ελέγχου και την ενίσχυση με διάφορους τρόπους, όπως την πρόσληψη ειδικά εκπαιδευμένου προσωπικού.

Ολοκληρώνοντας, προτείνεται η επέκταση της δημιουργίας τμήματος εσωτερικού ελέγχου και σε μικρότερες εταιρίες καθώς θεωρείται ότι είναι προς όφελος τόσο της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης και κατ' επέκταση της εικόνας προς τρίτους. Οι εταιρίες μέσω της αποτελεσματικής διεξαγωγής του εσωτερικού ελέγχου θα μπορέσουν να αναπτυχθούν και να προσθέσουν μεγαλύτερη εταιρική αξία. Κατά αυτόν τον τρόπο θα αποκτήσουν δύναμη και ενδεχομένως θα καταστούν ικανές να αντλήσουν ευκολότερα πόρους για νέες επενδυτικές δραστηριότητες με στόχο την περαιτέρω επέκτασή τους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

1. Υπάρχει τμήμα εσωτερικού ελέγχου (εσωτερικός ελεγκτής) στο ασφαλιστικό σας πρακτορείο και σε ποια ανάπτυξη;	
2. Εάν υπάρχει εσωτερικός ελεγκτής, πρόκειται για εξωτερικό συνεργάτη;	
3. Κατά πόσο το σύστημα εσωτερικού ελέγχου προσθέτει αξία και βελτιώνει τις λειτουργίες της επιχείρησής σας;	
4. Κατά πόσο θεωρείται ότι το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της επιχείρησής σας συμβάλλει στη συστηματική αξιολόγηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης του κινδύνου, του ελέγχου και στις εταιρικές διαδικασίες;	
5. Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου συμβάλλει στη διεξαγωγή αξιόπιστων χρηματοοικονομικών καταστάσεων;	
6. Ο εσωτερικός ελεγκτής ερευνά την αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών και λειτουργικών πληροφοριών της επιχείρησής σας;	
7. Ο εσωτερικός έλεγχος ερευνά τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό, μέτρηση, κατάταξη και αναφορά χρηματοοικονομικών και λειτουργικών πληροφοριών;	
8. Ο εσωτερικός έλεγχος ερευνά αν η επιχείρηση συμμορφώνεται με τις πολιτικές, τα σχέδια, τους νόμους και τους κανονισμούς της επιχείρησής σας;	
9. Κατά πόσο πιστεύετε, ότι το έργο των εσωτερικών ελεγκτών συμβάλλει στο έργο των εξωτερικών ελεγκτών;	

10. Ποιες από τις παρακάτω δραστηριότητες αφορούν τον έλεγχο που γίνεται από τον εσωτερικό ελεγκτή: ♦ Διαχείριση πωλήσεων και πελατών ♦ Διαχείριση αγορών και προμηθευτών ♦ Διαχείριση χρηματικών διαθεσίμων ♦ Έλεγχος μισθοδοσίας ♦ Έλεγχος χρημ/κών καταστάσεων ♦ Έλεγχος τραπεζικών λογαριασμών ♦ Έλεγχος χρεογράφων ♦ Έλεγχος αγορών ♦ Διαχείριση παγίων στοιχείων ♦ Διαχείριση και γνωστοποίηση των ενδοεταιρικών συναλλαγών ♦ Διαχείριση και γνωστοποίηση των συναλλαγών με συνδεδεμένα μέρη (συνεργάτες) ♦ Προϋπολογισμός ♦ Καταχωρήσεις Γενικής Λογιστικής	
11. Υπάρχει οργανόγραμμα στην επιχείρησή σας;	
12. Υπάρχει οργανωτικό πλαίσιο περιγραφής καθηκόντων και διαδικασιών;	
13. Υπάρχει κάποιος μακροχρόνιος ή βραχυχρόνιος προγραμματισμός δράσης της επιχείρησής ο οποίος ακολουθείται πιστά;	
14. Ο εσωτερικός ελεγκτής παρέχει αναλυτικές πληροφορίες για τους ελέγχους που διενεργεί, προτείνει λύσεις και παρέχει συμβουλές πάνω σε θέματα που επιδέχονται διόρθωση ή βελτίωση;	
15. Γίνονται εκθέσεις πορείας της επιχείρησής;	

**ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.
ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΕΛΛΑΣ) Α.Ε.**

Οικονομικές Καταστάσεις
της 31ης Δεκεμβρίου 2005
σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης

ΕΔΡΑ: Λ. ΚΥΠΡΟΥ 54, ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Έκθεση ελέγχου του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης

Ισολογισμός

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων

Κατάσταση Ταμειακών Ροών

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Έκθεση Ελέγχου Ορκωτού Ελεγκτή

Προς τους Εταίρους της

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.

Ελέγξαμε τις συνημμένες Οικονομικές Καταστάσεις της ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε. (η «Εταιρεία») που αποτελούνται από τον ισολογισμό της 31 Δεκεμβρίου 2005 και τις καταστάσεις αποτελεσμάτων, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών και λοιπών επεξηγηματικών σημειώσεων. Την ευθύνη για αυτές τις Οικονομικές Καταστάσεις έχει η Διοίκηση της Εταιρείας. Δική μας ευθύνη είναι η έκφραση γνώμης επί αυτών των Οικονομικών Καταστάσεων με βάση τον έλεγχο μας.

Διενεργήσαμε τον έλεγχο μας σύμφωνα με τα Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα, που είναι εναρμονισμένα με τα Διεθνή Πρότυπα της Ελεγκτικής. Τα Πρότυπα αυτά απαιτούν να σχεδιάσουμε και να εκτελέσουμε τον έλεγχο μας κατά τρόπο που να διασφαλίζει εύλογη βεβαιότητα κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδεις ανακρίβειες. Ο έλεγχος περιλαμβάνει την εξέταση, σε δειγματοληπτική βάση, αποδεικτικών στοιχείων που να υποστηρίζουν τα ποσά και τις αποκαλύψεις στις οικονομικές καταστάσεις. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση των λογιστικών αρχών που εφαρμόστηκαν και σημαντικών εκτιμήσεων που έγιναν από τη Διοίκηση, καθώς και την αξιολόγηση της γενικής παρουσίας των οικονομικών καταστάσεων και της συνέπειας του περιεχομένου της Έκθεσης της Διαχειρίστριας με τις οικονομικές καταστάσεις. Πιστεύουμε ότι ο έλεγχος μας παρέχει εύλογη βάση για τη διαμόρφωση της γνώμης μας.

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες Οικονομικές Καταστάσεις απεικονίζουν ακριβοδίκαια την οικονομική θέση της Εταιρείας κατά την 31 Δεκεμβρίου 2005 και τα αποτελέσματα των εργασιών της και τις ταμειακές ροές της για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (Δ.Π.Χ.Π.) που έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το περιεχόμενο της Έκθεσης της Διαχειρίστριας είναι συνεπές με τις συνημμένες Οικονομικές Καταστάσεις.

Χωρίς να διατυπώνουμε επιφύλαξη ως προς τα συμπεράσματα του ελέγχου μας, εφιστούμε την προσοχή σας στη σημείωση 7 επί των Οικονομικών Καταστάσεων, όπου αναφέρεται ότι οι φορολογικές υποχρεώσεις της Εταιρείας για τις χρήσεις 2002 έως 2005 δεν έχουν εξεταστεί από τις φορολογικές αρχές, με συνέπεια να μην έχουν καταστεί οριστικές για τις χρήσεις αυτές. Η έκβαση του φορολογικού ελέγχου δεν είναι δυνατόν να προβλεφθεί στο παρόν στάδιο.

Αθήνα, 9 Μαρτίου 2006

KPMG Κυριάκου Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.

Μιχαήλ Κόκκινος, Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 12701

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.

Κατάσταση Αποτελεσμάτων για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2005

(Ποσά σε Ευρώ)

	Σημειώσεις	2005	2004
Έσοδα από υπηρεσίες και προμήθειες		395.148	321.967
Έξοδα για υπηρεσίες και προμήθειες		<u>(9.555)</u>	<u>(2.830)</u>
Καθαρό αποτέλεσμα αμοιβών από υπηρεσίες και προμήθειες	3	<u>385.593</u>	<u>319.137</u>
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	4	(166.949)	(184.019)
Λοιπά διοικητικά έξοδα	5	(60.722)	(59.510)
Αποσβέσεις		<u>(37.262)</u>	<u>(27.373)</u>
Λειτουργικά έξοδα		<u>(264.933)</u>	<u>(270.902)</u>
Κέρδος από λειτουργικές δραστηριότητες		<u>120.660</u>	<u>48.235</u>
Τόκοι και συναφή έσοδα		12.032	10.257
Τόκοι και συναφή έξοδα		<u>(320)</u>	<u>(276)</u>
Καθαρό αποτέλεσμα τόκων	6	<u>11.712</u>	<u>9.981</u>
Κέρδη προ φόρων		<u>13.2372</u>	<u>58.216</u>
Φόρος εισοδήματος	7	<u>(44.982)</u>	<u>(19.920)</u>
Κέρδη χρήσης μετά από φόρους		<u>87.390</u>	<u>38.296</u>

Οι ανωτέρω Οικονομικές Καταστάσεις της Εταιρείας καθώς και οι σημειώσεις που τις συνοδεύουν

εγκρίθηκαν στις 9 Μαρτίου 2006.

Οι επισυναπτόμενες Σημειώσεις αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των Οικονομικών Καταστάσεων.

Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΡΙΑ

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Βασιλική Καραπάνου

Κωνσταντίνος Γ. Καλλίρης

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ

Ε.Π.Ε. Ισολογισμός της 31 Δεκεμβρίου 2005

(Ποσά σε Ευρώ)

	<u>Σημειώσεις</u>	<u>2005</u>	<u>2004</u>
Ενεργητικό			
Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα		664.948	414.620
Απαιτήσεις κατά πελατών	8	307.844	154.866
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	9	30.178	45.882
Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία	10	17.274	27.435
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	11	1.050	3.476
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	12	4.770	3.431
Σύνολο Ενεργητικού		<u>1.026.084</u>	<u>649.710</u>
Υποχρεώσεις			
Λοιπές υποχρεώσεις	13	745.196	456.849
Παροχές σε εργαζόμενους	14	6.947	6.330
Σύνολο Υποχρεώσεων		<u>752.143</u>	<u>463.179</u>
Ίδια Κεφάλαια			
Εταιρικό Κεφάλαιο	15	180.000	180.000
Αποθεματικά	15	5.000	—
Κέρδος εις νέον		88.921	6.531
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων		<u>273.921</u>	<u>186.531</u>
Σύνολο Υποχρεώσεων και Ιδίων Κεφαλαίων		<u>1.026.064</u>	<u>649.710</u>

Οι επισυναπτόμενες Σημειώσεις αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των Οικονομικών Καταστάσεων.

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων

Της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2005

(Ποσά σε Ευρώ)

	Εταιρικό Κεφάλαιο	Αποθεματικά	Υπόλοιπο κερδών (Σωρευμένη ζημία)	Σύνολο
Υπόλοιπο έναρξης της 1 Ιανουαρίου 2004 Κέρδη χρήσης	180.000	—	(31.765)	148.235
	—	—	38.296	38.296
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2004 Κέρδη χρήσης	180.000	—	6.531	186.531
	—	5.000	82.390	87.390
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2005	180.000	5.000	88.921	273.921

Οι επισυναπτόμενες Σημειώσεις αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των Οικονομικών Καταστάσεων.

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.

Κατάσταση Ταμειακών Ροών

Για τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2005

(Ποσά σε Ευρώ)

	<u>2005</u>	<u>2004</u>
Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες		
Καθαρά κέρδη χρήσης	87.390	38.296
Προσαρμογές για μη ταμειακές κινήσεις		
Αποσβέσεις	37.262	27.373
Παροχές σε εργαζόμενους	617	1.105
Αναβαλλόμενη φορολογία	2.426	14.778
Μεταβολές σε λειτουργικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις		
Απαιτήσεις κατά πελατών	(152.978)	(20.301)
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	(1.339)	(2.232)
Λοιπές υποχρεώσεις	288.347	(7.058)
Σύνολο εισροών από λειτουργικές δραστηριότητες	<u>261.725</u>	<u>51.961</u>
Ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες		
Αγορά ενσώματων και άθλων περιουσιακών στοιχείων	(11.397)	(14.680)
Σύνολο εκροών από επενδυτικές δραστηριότητες	<u>(11.397)</u>	<u>(14.680)</u>
Καθαρές εισροές διαθεσίμων και ισοδύναμων διαθεσίμων	<u>250.328</u>	<u>37.281</u>
Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα έναρξης		
Χρήσης	414.620	377.339
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης Χρήσης	<u>664.948</u>	<u>414.620</u>

Οι επισυναπτόμενες Σημειώσεις αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των Οικονομικών Καταστάσεων.

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

(Ποσά σε Ευρώ)

1 Σύσταση και κύριες δραστηριότητες

Η ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε. (η «Εταιρεία») συστάθηκε και ξεκίνησε δραστηριότητες το έτος 2002. Η ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε. είναι θυγατρική της ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΕΛΛΑΣ) Α.Ε. Κύρια δραστηριότητα της Εταιρείας είναι η παροχή υπηρεσιών ασφαλιστικού πράκτορα ενώ ταυτόχρονα προσφέρει ασφαλιστικές συμβουλές κυρίως στις υπόλοιπες εταιρείες του Ομίλου της ΛΑΪΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ (ΕΛΛΑΣ) Α.Ε..

Η έδρα της Εταιρείας βρίσκεται στην Αργυρούπολη, στην οδό Λεωφ. Κύπρου 54 .

Οι Οικονομικές Καταστάσεις της Εταιρείας έχουν εγκριθεί από την Γενική Συνέλευση των Εταίρων την 10η Φεβρουαρίου 2006.

2 Σημαντικές Λογιστικές Πολιτικές

Περίληψη των ακολουθούμενων λογιστικών πολιτικών

Οι ακολουθούμενες λογιστικές πολιτικές που εφαρμόστηκαν κατά τη σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων του 2005, παρουσιάζονται παρακάτω.

Οι λογιστικές αυτές πολιτικές αναμένεται να εφαρμοσθούν και κατά την κατάρτιση των Οικονομικών Καταστάσεων του 2006, εκτός εάν επέλθουν μεταβολές εξαιτίας της έκδοσης νέων ή της αναθεώρησης των υφισταμένων Προτύπων.

2.1 Πλαίσιο κατάρτισης των Οικονομικών Καταστάσεων

Οι Οικονομικές Καταστάσεις αφορούν στο έτος 2005, κατά το οποίο συντάχθηκαν οι πρώτες ετήσιες οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (Δ.Π.Χ.Π.), όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, με τον Κανονισμό αριθ. 1606/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 19ης Ιουλίου 2002.

Η Εταιρεία δεν είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Στην Ελλάδα, οι μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο εταιρείες, επιτρέπεται να εφαρμόσουν τα Δ.Π.Χ.Π. κατόπιν σχετικής έγκρισης από την ετήσια γενική συνέλευση των εταίρων.

Η Εταιρεία κατήρτισε αυτές τις ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Π., και ακολούθησε το Δ.Π.Χ.Π. 1, περί Πρώτης Εφαρμογής των Δ.Π.Χ.Π., όπως και το σύνολο των λογιστικών Προτύπων και Ερμηνειών που έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και η εφαρμογή τους είναι υποχρεωτική για τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων που καλύπτουν περιόδους που αρχίζουν μετά την 1η Ιανουαρίου 2005.

Η εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. και Ερμηνειών, καλύπτει όλες τις περιόδους, τρέχουσα και συγκριτικές, που παρουσιάζονται σε αυτές τις Οικονομικές Καταστάσεις.

Για τις επιπτώσεις που επέφερε η εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π., στις Οικονομικές Καταστάσεις των συγκριτικών περιόδων οι οποίες είχαν συνταχθεί σύμφωνα με τις λογιστικές αρχές που ήταν γενικά παραδεκτές στην Ελλάδα, δίδονται εκτενείς επεξηγήσεις στη Σημείωση 16.

Η Σημείωση αυτή περιλαμβάνει πίνακες προσαρμογών του Ισολογισμού και της Καθαρής Θέσης, όπως είχαν δημοσιευθεί, με βάση τις λογιστικές αρχές που ήταν γενικά παραδεκτές στην Ελλάδα, κατά τις προηγούμενες χρήσεις, σε εκείνες που διαμορφώθηκαν με βάση τις αρχές των Δ.Π.Χ.Π..

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.**Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων**

(Ποσά σε Ευρώ)

Οι εκτιμήσεις και τα κριτήρια που εφαρμόζονται από την Εταιρεία για τη λήψη αποφάσεων και τα οποία επηρεάζουν τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων, στηρίζονται σε ιστορικά δεδομένα και σε υποθέσεις, που υπό τις παρούσες συνθήκες κρίνονται λογικά.

Οι εκτιμήσεις και τα κριτήρια λήψης αποφάσεων, επανεκτιμώνται προκειμένου να λάβουν υπόψη τις τρέχουσες εξελίξεις και οι επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν από την επανεκτίμηση τους αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις κατά τον χρόνο που πραγματοποιούνται.

Τα ποσά που περιλαμβάνονται στις Οικονομικές Καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ, εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά στις επιμέρους Σημειώσεις.

Οι Οικονομικές Καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους.

2.2 Συναλλαγματικές μετατροπές

Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στις Οικονομικές Καταστάσεις αποτιμώνται και παρουσιάζονται σε Ευρώ, που είναι το νόμισμα της χώρας στην οποία έχει την έδρα της η Εταιρεία (λειτουργικό νόμισμα).

2.3 Αρχές ταξινόμησης και αποτίμησης των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Η Εταιρεία για σκοπούς αποτίμησης διακρίνει τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού της στις ακόλουθες κατηγορίες:

- α) Απαιτήσεις από πελάτες
- β) Επενδύσεις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη
- γ) Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω του λογαριασμού αποτελεσμάτων
- δ) Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση

Για κάθε μία από τις ανωτέρω κατηγορίες ισχύουν τα εξής:

α) Απαιτήσεις από πελάτες

Στην κατηγορία αυτή η Εταιρεία εντάσσει τις πάσης φύσης απαιτήσεις έναντι πελατών της.

Τα στοιχεία της κατηγορίας αυτής είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά και αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος.

β) Επενδύσεις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού με σταθερές ή προσδιορίσιμες πληρωμές και σταθερή ημερομηνία λήξης και για τα οποία υπάρχει πρόθεση και δυνατότητα διακράτησης τους μέχρι τη λήξη τους. Η κατηγορία αυτή αποτιμάται στο αναπόσβεστο κόστος. Η Εταιρεία δεν έχει εντάξει κανένα χρηματοοικονομικό στοιχείο της στη κατηγορία αυτή.

γ) Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω του λογαριασμού αποτελεσμάτων

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού για τα οποία υπάρχει πρόθεση πώλησης τους σε σύντομο χρονικό διάστημα, προκειμένου να αξιοποιηθούν βραχυχρόνιες διακυμάνσεις της αγοράς (εμπορικό χαρτοφυλάκιο). Η Εταιρεία δεν έχει εντάξει κανένα χρηματοοικονομικό στοιχείο της στη κατηγορία αυτή.

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.**Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων**

(Ποσά σε Ευρώ)

δ) Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποκτώνται για ακαθόριστο χρονικό διάστημα και μπορεί να πωληθούν λόγω αλλαγών στις τιμές των μετοχών ή στα επιτόκια. Η Εταιρεία δεν έχει εντάξει κανένα χρηματοοικονομικό στοιχείο της κατηγορίας αυτής.

2.4 Ενσώματα πάγια στοιχεία

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται τα στοιχεία του κινητού εξοπλισμού, τα οποία παρουσιάζονται στο ιστορικό κόστος κτήσης μετά την αφαίρεση των σωρευμένων αποσβέσεων και των σωρευμένων ζημιών απομείωσης.

Στο ιστορικό κόστος περιλαμβάνονται και οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για την απόκτηση των παγίων.

Μεταγενέστερες δαπάνες επauξάνουν την αξία του παγίου ή αναγνωρίζονται ως ξεχωριστό πάγιο, μόνο όταν είναι πολύ πιθανόν να προκύψουν μελλοντικά οικονομικά οφέλη.

Επισκευές και συντηρήσεις επιβαρύνουν τα αποτελέσματα της χρήσης εντός της οποίας πραγματοποιούνται.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται σύμφωνα με τη σταθερή μέθοδο με βάση τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης κατά τη διάρκεια της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής τους.

Η ωφέλιμη ζωή ανά κατηγορία παγίων έχει καθοριστεί ως εξής :

- ♦ Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός: από 3 έως 5 χρόνια.

Οι υπολειμματικές αξίες των παγίων και η ωφέλιμη ζωή τους αναπροσαρμόζονται, αν είναι απαραίτητο, κάθε φορά που συντάσσονται Οικονομικές Καταστάσεις.

Πάγια που έχουν υποστεί απομείωση προσαρμόζονται στην ανακτήσιμη αξία τους.

Κέρδη και ζημιές από διαθέσεις παγίων αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα χρήσης.

2.5 Άυλα περιουσιακά στοιχεία

Στην κατηγορία αυτή η Εταιρεία, έχει εντάξει τα λογισμικά προγράμματα, τα οποία παρουσιάζονται στο ιστορικό κόστος κτήσης μετά την αφαίρεση των σωρευμένων αποσβέσεων και των σωρευμένων ζημιών απομείωσης.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται σύμφωνα με τη σταθερή μέθοδο με βάση τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης κατά τη διάρκεια της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής τους η οποία του έχει καθοριστεί σε 4 - 5 έτη.

Για τα άυλα στοιχεία η Εταιρεία δεν υπολογίζει υπολειμματική αξία.

Έξοδα που αφορούν τη συντήρηση των προγραμμάτων λογισμικού αναγνωρίζονται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων της χρήσης εντός της οποίας πραγματοποιούνται.

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

(Ποσά σε Ευρώ)

2.6 Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις από τράπεζες.

Ως βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις θεωρούνται οι χαμηλού κινδύνου απαιτήσεις που λήγουν εντός τριών μηνών από την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων.

2.7 Μισθωμένα πάγια

Μισθώσεις όπου ουσιαστικά οι κίνδυνοι και οι ανταμοιβές της ιδιοκτησίας διατηρούνται από τον εκμισθωτή ταξινομούνται ως λειτουργικές μισθώσεις. Οι πληρωμές που πραγματοποιούνται για λειτουργικές μισθώσεις αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα χρήσης αναλογικά κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

Τα ενοίκια υπόκεινται σε ετήσιες αναπροσαρμογές λόγω πληθωρισμού. Οι δαπάνες ενοικίων της περιόδου ανήλθαν σε ευρώ 11.199. Οι δαπάνες για μισθωμένα μεταφορικά μέσα για την περίοδο ανήλθαν σε ευρώ 5.654.

2.8 Αναβαλλόμενη φορολογία

Αναβαλλόμενος φόρος είναι ο φόρος που θα πληρωθεί ή θα ανακτηθεί στο μέλλον και σχετίζεται με λογιστικές πράξεις που έγιναν κατά τη διάρκεια της κλεισμένης χρήσης αλλά θεωρούνται φορολογητέα έσοδα ή εκπεστέα έξοδα μελλοντικών χρήσεων. Ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται για όλες τις προσωρινές διαφορές που προκύπτουν μεταξύ της φορολογικής βάσης των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού και των αντίστοιχων λογιστικών αξιών τους όπως εμφανίζονται στις Οικονομικές Καταστάσεις.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις υπολογίζονται με τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να εφαρμοστούν στην περίοδο κατά την οποία θα τακτοποιηθεί η απαίτηση ή η υποχρέωση, λαμβάνοντας υπόψη τους φορολογικούς συντελεστές (και νόμους) που έχουν θεσπιστεί μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται ως στοιχείο ενεργητικού μόνο όταν πιθανολογείται ότι θα υπάρξουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, από τα οποία παρέχεται η δυνατότητα να εκπέσουν οι συγκεκριμένες απαιτήσεις.

Ο τρέχων και ο αναβαλλόμενος φόρος καταχωρούνται είτε στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων ή απευθείας στην καθαρή θέση αν αφορούν στοιχεία που έχουν αναγνωρισθεί απευθείας στην καθαρή θέση.

2.9 Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις μπορεί να ανήκουν στην κατηγορία των κατεχόμενων για εμπορικούς σκοπούς αν υπάρχει πρόθεση για την πώληση ή την επαναγορά τους σε βραχύ χρονικό διάστημα, προκειμένου να αξιοποιηθούν βραχυχρόνιες διακυμάνσεις της αγοράς. Οι υποχρεώσεις αυτές αναγνωρίζονται και αποτιμώνται στην εύλογη αξία. Κάθε διαφορά κατά την αποτίμησή τους αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.

Η Εταιρεία δεν έχει εντάξει κανένα χρηματοοικονομικό στοιχείο της στη κατηγορία αυτή.

Οι υποχρεώσεις που δεν ανήκουν στην παραπάνω κατηγορία αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος με τη χρησιμοποίηση της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου με το οποίο και εκτοκίζονται στη συνέχεια.

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα και πελάτες.

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.**Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων**

(Ποσά σε Ευρώ)

2.10 Παροχές στο προσωπικό

Η Εταιρεία συμμετέχει σε προγράμματα καθορισμένων παροχών. Ένα πρόγραμμα καθορισμένων παροχών είναι στην ουσία ένα συνταξιοδοτικό πρόγραμμα στο οποίο η υποχρέωση της Εταιρείας καθορίζεται από το ύψος της αποζημίωσης που θα λάβει ο υπάλληλος κατά τον χρόνο συνταξιοδότησης του, βάσει της ηλικίας του, της προϋπηρεσίας του στην Εταιρεία και της αμοιβής του.

Η υποχρέωση που αναγνωρίζεται στις Οικονομικές Καταστάσεις για τα προγράμματα καθορισμένων παροχών, υπολογίζεται ως η παρούσα αξία των δεδουλευμένων παροχών μείον την εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων των προγραμμάτων, λαμβάνοντας υπόψη προσαρμογές για τυχόν αναλογιστικά αποτελέσματα (κέρδη / ζημιές) και κόστος για υπηρεσίες παρελθόντων ετών.

Το ύψος της υποχρέωσης προσδιορίζεται σε ετήσια βάση, βάσει αναλογιστικής μελέτης που εκπονείται από πιστοποιημένο αναλογιστή, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προβλεπόμενης μονάδας υποχρέωσης (projected unit credit method).

Η παρούσα αξία της υποχρέωσης προσδιορίζεται προεξοφλώντας τις εκτιμώμενες μελλοντικές χρηματοροές με το επιτόκιο που ισχύει για χρεόγραφα του Δημοσίου με περίοδο ωρίμανσης και εναπομένουσα διάρκεια που εναρμονίζεται με τη διάρκεια της σχετικής υποχρέωσης.

Για τα προγράμματα καθορισμένων εισφορών η Εταιρεία καταβάλλει εισφορές, σε φορείς ασφάλισης Δημόσιου καθώς και σε ασφαλιστικές εταιρείες. Η υποχρέωση εξαντλείται στην καταβολή συγκεκριμένης εισφοράς κατά περίπτωση. Οι εισφορές αναγνωρίζονται στις δαπάνες προσωπικού εφαρμόζοντας την αρχή των δεδουλευμένων. Τυχόν προπληρωμένες εισφορές αναγνωρίζονται ως απαίτηση εφόσον συνοδεύονται είτε με επιστροφή μετρητών είτε με μείωση μελλοντικών εισφορών.

2.11 Προβλέψεις

Οι προβλέψεις αναγνωρίζονται όταν :

- α) Υπάρχει μία παρούσα νομική ή τεκμαιρόμενη δέσμευση ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος
- β) Είναι πιθανόν ότι θα απαιτηθεί εκροή πόρων για τον διακανονισμό της δέσμευσης
- γ) Το απαιτούμενο ποσό μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2005 και 2004 δεν υπήρχαν συνθήκες, οι οποίες να απαιτούν το σχηματισμό σχετικών προβλέψεων.

2.12 Τόκοι έσοδα και έξοδα

Έσοδα και έξοδα τόκων αναγνωρίζονται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων για όλα τα τοκοφόρα χρηματοοικονομικά στοιχεία τα οποία αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος ή την εύλογη αξία.

2.13 Αναγνώριση εσόδων

Τα έσοδα περιλαμβάνουν την εύλογη αξία των πωλήσεων παροχής υπηρεσιών, καθαρά από φόρους και εκπτώσεις. Η αναγνώριση των εξόδων γίνεται ως εξής :

Τα έσοδα από παροχή υπηρεσιών λογίζονται με την υπογραφή των ασφαλιστικών συμβολαίων οπότε καθίσταται και απαιτητή η προμήθεια της Εταιρείας. Τα λοιπά έσοδα την περίοδο που παρέχονται οι υπηρεσίες, με βάση το στάδιο ολοκλήρωσης της παρεχόμενης υπηρεσίας σε σχέση με το σύνολο των παρεχόμενων υπηρεσιών.

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

(Ποσά σε Ευρώ)

2.14 Διανομή κερδών

Διανομή κερδών αναγνωρίζεται ως υποχρέωση όταν η διανομή εγκρίνεται από την Γενική Συνέλευση των Εταίρων.

2.15 Πληροφόρηση κατά τομέα

Τομέας ή τμήμα των δραστηριοτήτων της Εταιρείας είναι κάθε διακεκριμένη επιχειρηματική δραστηριότητα με ιδιάζοντα χαρακτηριστικά ως προς τη φύση της δραστηριότητας και τους επιχειρηματικούς κινδύνους που συνεπάγεται (επιχειρηματικός τομέας). Ανάλογη διάκριση γίνεται με βάση το επιχειρηματικό περιβάλλον στο οποίο αναπτύσσεται η δραστηριότητα (γεωγραφικός τομέας).

Η Εταιρεία έχει ένα και μόνο επιχειρηματικό τομέα δραστηριοτήτων, εκείνον του ασφαλιστικού πράκτορα και του ασφαλιστικού συμβούλου. Το οικονομικό περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργεί η Εταιρεία είναι η Ελληνική Επικράτεια. Συνεπώς, δεν υφίσταται αναγκαιότητα για την τμηματική παρουσίαση των δραστηριοτήτων της.

2.16 Συγκριτικά στοιχεία

Όπου κρίνεται απαραίτητο, τα συγκριτικά στοιχεία της προηγούμενης χρήσης, έχουν αναμορφωθεί για να καλύψουν αλλαγές στην παρουσίαση της τρέχουσας χρήσης.

3 Καθαρό αποτέλεσμα αμοιβών από υπηρεσίες και προμήθειες

	<u>2005</u>	<u>2004</u>
Έσοδα από υπηρεσίες και προμήθειες		
Προμήθειες και λοιπά έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες	395.148	296.967
Λοιπά έσοδα από παρεπόμενες υπηρεσίες	—	25.000
	<u>395.148</u>	<u>321.967</u>
Έξοδα για υπηρεσίες και προμήθειες		
Προμήθειες συνεργατών	(9.555)	(2.830)
Καθαρό αποτέλεσμα αμοιβών από υπηρεσίες και προμήθειες	<u>385.593</u>	<u>319.137</u>

4 Αμοιβές και έξοδα προσωπικού

Οι Αμοιβές και τα Έξοδα Προσωπικού αποτελούνται από :

	<u>2005</u>	<u>2004</u>
Μισθοί και ημερομίσθια	138.284	150.972
Υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	25.965	27.025
Έξοδα προγραμμάτων καθορισμένων παροχών	2.404	5.193
Λοιπά έξοδα	296	829
	<u>166.949</u>	<u>184.019</u>

Ο αριθμός των υπαλλήλων την 31 Δεκεμβρίου 2005 ήταν 3

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

(Ποσά σε Ευρώ)

5 Λοιπά διοικητικά έξοδα

Τα Λοιπά Διοικητικά Έξοδα αποτελούνται από:

	<u>2005</u>	<u>2004</u>
Έξοδα Διοίκησης	30.323	19.933
Λοιπά λειτουργικά έξοδα	13.112	27.183
Έξοδα φωτισμού	2.284	2.183
Ενοίκια	11.199	10.211
Λογιστική υποστήριξη	1.142	—
Έξοδα ασφάλισης προσωπικού	2.662	—
	<u>60.722</u>	<u>59.510</u>

6 Καθαρά αποτελέσματα τόκων

Το καθαρό Αποτέλεσμα Τόκων αποτελείται από:

	<u>2005</u>	<u>2004</u>
Τόκοι και συναφή έσοδα		
Τόκοι τραπεζικών καταθέσεων (καταθέσεις όψεως και προθεσμίας)	2.032	10.257
Τόκοι κα συναφή έξοδα		
Έξοδα τόκων	(320)	(276)
	<u>11.712</u>	<u>9.981</u>

7 Φόρος Εισοδήματος

Ο Φόρος Εισοδήματος για τη χρήση 2005 ανήλθε σε ευρώ 44.982.

Οι φορολογικές δηλώσεις της Εταιρείας υποβάλλονται ετησίως αλλά τα κέρδη ή ζημιές που δηλώνονται θεωρούνται προσωρινά μέχρι τη χρονική στιγμή που οι φορολογικές αρχές θα ελέγξουν τις δηλώσεις και τα βιβλία της Εταιρείας και θα οριστικοποιήσουν τους φόρους. Οι φορολογικές δηλώσεις και τα βιβλία της Εταιρείας δεν έχουν ελεγχθεί από το 2002. Λόγω του τρόπου με το οποίο οριστικοποιούνται οι φορολογικές υποχρεώσεις στην Ελλάδα, η Εταιρεία παραμένει ενδεχομένως υπόχρεη για πρόσθετους φόρους (ή μείωση των φορολογικών ζημιών που μπορούν να μεταφερθούν και να συμψηφίσουν μελλοντικά φορολογικά κέρδη) και ποινές που μπορεί να επιβληθούν για τις χρήσεις που δεν έχουν ελεγχθεί από τις φορολογικές αρχές.

8 Απαιτήσεις κατά πελατών

Οι Απαιτήσεις κατά Πελατών αποτελούνται από:

	<u>2005</u>	<u>2004</u>
Πελάτες μεταφορών	2.760	750
Πελάτες πυρός	108.244	4.871
Πελάτες αυτοκινήτων	14.832	3.755
Πελάτες λοιποί κλάδοι	179.350	140.597
Επιταγές μεταχρονολογημένες	0	2.235
Επιταγές σε καθυστέρηση	2.658	2.658
	<u>307.844</u>	<u>154.866</u>

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.
Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων
(Ποσά σε Ευρώ)

9 Άυλα περιουσιακά στοιχεία

Τα Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία αναλύονται κατά την 31 Δεκεμβρίου 2005 και 2004 ως εξής:

	<u>Λογισμικά Προγράμματα</u>	<u>Προκαταβολές κλήσης άυλων</u>	<u>Σύνολο</u>
Κόστος κλήσης:			
Κατά την 1 Ιανουαρίου 2004	8.733	53.728	62.461
Προσθήκες	65.331	—	65.331
Εκποιήσεις / Μεταφορές	—	(53.728)	(53.728)
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2004	<u>74.064</u>	<u>—</u>	<u>74.064</u>
 Προσθήκες	 10.479	 —	 10.479
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2005	<u>84.543</u>	<u>—</u>	<u>84.543</u>
 Σωρευμένες αποσβέσεις:			
Κατά την 1 Ιανουαρίου 2004	8.357	—	8.357
Αποσβέσεις χρήσης	19.825	—	19.825
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2004	<u>28.182</u>	<u>—</u>	<u>28.182</u>
 Αποσβέσεις χρήσης	 26.183	 —	 26.183
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2005	<u>54.365</u>	<u>—</u>	<u>54.365</u>
 Αναπόσβεστη αξία κατά την 31 Δεκεμβρίου 2004	<u>45.882</u>	<u>—</u>	<u>45.882</u>
 Αναπόσβεστη αξία κατά την 31 Δεκεμβρίου 2005	<u>30.178</u>	<u>—</u>	<u>30.178</u>

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

(Ποσά σε Ευρώ)

10 Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία

Τα Ενσώματα Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία αναλύονται κατά την 31 Δεκεμβρίου 2005 και 2004 ως εξής:

	Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	Προκαταβολές κλήσης παγίων	Σύνολο
Κόστος κλήσης:			
Κατά την 1 Ιανουαρίου 2004	10.072	24.072	34.144
Προσθήκες	27.149	-	27.149
Εκποιήσεις / Μεταφορές	-	(24.072)	(24.072)
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2004	37.221	-	37.221
Προσθήκες	918	-	918
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2005	38.139	-	38.139
Σωρευμένες αποσβέσεις:			
Κατά την 1 Ιανουαρίου 2004	2.238	-	2.238
Αποσβέσεις χρήσης	7.548	-	7.548
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2004	9.786	-	9.786
Αποσβέσεις χρήσης	11.079	-	11.079
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2005	20.865	-	20.865
Αναπόσβεστη αξία κατά την 31 Δεκεμβρίου 2004	27.435	-	27.435
Αναπόσβεστη αξία κατά την 31 Δεκεμβρίου 2005	17.274	-	17.274

11 Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση

Η Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση προέρχεται από την πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού. Για το έτος 2005 ανέρχεται σε ευρώ 1.050 ενώ για το 2004 ανέρχεται σε ευρώ 3.476.

12 Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

Τα Λοιπά Στοιχεία Ενεργητικού αποτελούνται από :

	2005	2004
Χρεώστες διάφοροι	-3	-65
Λογαριασμοί διαχείρισης προκαταβολών και πιστώσεων	0	892
Παρακρατούμενοι φόροι από τόκους	4.059	1.935
Τόκοι προθεσμίας εισπρακτέοι	714	669
	4.770	3.431

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

(Ποσά σε Ευρώ)

13 Λοιπές υποχρεώσεις

Οι Λοιπές Υποχρεώσεις αποτελούνται από :	<u>2005</u>	<u>2004</u>
Ασφαλιστικές εταιρείες	588.225	319.530
Προμηθευτές	14.532	9.881
Υποχρεώσεις από φόρους - τέλη	44.692	16.886
Ασφαλιστικοί Οργανισμοί	3.933	6.787
Έξοδα πληρωτέα	2.462	20.507
Λοιπές υποχρεώσεις	612	757
Υποχρεώσεις προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις	90.740	82.501
	<u>745.196</u>	<u>456.849</u>

14 Παροχές σε εργαζόμενους**Υποχρεώσεις για συνταξιοδότηση**

Σύμφωνα με το Ελληνικό Εργατικό Δίκαιο, όταν οι υπάλληλοι παραμένουν στην υπηρεσία μέχρι την ηλικία συνταξιοδότησης, δικαιούνται εφάπαξ αποζημίωσης η οποία υπολογίζεται με βάση τα χρόνια υπηρεσίας τους και τις απολαβές τους κατά την ημερομηνία της συνταξιοδότησης τους.

Για το λόγο αυτό η Εταιρεία σχηματίζει πρόβλεψη, με χρήση της μεθόδου προβλεπμένης πιστωτικής μονάδας υποχρέωσης (projected unit credit), βάσει της οποίας η υποχρέωση για κάθε έναν από τους δικαιούχους παροχής, είναι η αναλογιστική παρούσα αξία της παροχής κατά τη συνταξιοδότηση, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί με βάση τα έτη της ήδη αναγνωρισμένης προϋπηρεσίας.

Για τον υπολογισμό της υποχρέωσης ακολουθείται ο τύπος και ο τρόπος αύξησης της παροχής όπως προκύπτει από το νόμο και λαμβάνονται υπόψη τα μέγιστα ισχύοντα όρια, οι συνθήκες και οι περιορισμοί (ημερομίσθιο ανειδίκευτου εργάτη, σχέση εργασίας, είδος σύμβασης, ύπαρξη ή μη ταμείου), καθώς και τα εξατομικευμένα στοιχεία του δικαιούχου παροχής {ημερομηνία πρόσληψης, ηλικία, φύλο, προϋπηρεσία, ηλικία συνταξιοδότησης, μηνιαίος μισθός και μήνες καταβολής του}.

Επίσης, λαμβάνονται υπόψη και αίτια εξόδου από την υπηρεσία, όπως του θανάτου, της οικιοθελούς αποχώρησης και της απόλυσης, η μέση ετήσια μελλοντική αύξηση της μισθοδοσίας, καθώς και το προεξοφλητικό επιτόκιο με βάση ομόλογα της Ελληνικής Αγοράς, κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, διάρκειας συμβατής με την εκτιμώμενη διάρκεια των δεσμεύσεων για παροχές.

Το ύψος της υποχρέωσης προσδιορίζεται σε ετήσια βάση, βάσει αναλογιστικής μελέτης που εκπονείται από πιστοποιημένο αναλογιστή.

Η Εταιρεία καταβάλλει εργοδοτικές εισφορές σε φορείς ασφάλισης του Δημοσίου. Η υποχρέωση της Εταιρείας εξαντλείται στην καταβολή της κατά περίπτωση εισφοράς. Οι εργοδοτικές εισφορές αναγνωρίζονται σαν δαπάνες προσωπικού εφαρμόζοντας την αρχή των δεδουλευμένων. Τυχόν προπληρωμένες εισφορές αναγνωρίζονται σαν απαίτηση εφόσον συνοδεύονται είτε με επιστροφή μετρητών είτε με μείωση μελλοντικών εισφορών.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2005 η παρούσα αξία της υποχρέωσης ανερχόταν σε ευρώ 6.947.

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

(Ποσά σε Ευρώ)

15 Εταιρικό κεφάλαιο και λοιπά αποθεματικά

Το Εταιρικό Κεφάλαιο κατά την 31 Δεκεμβρίου 2005 και 2004 αποτελείται από 6.000 εταιρικά μερίδια ονομαστικής αξίας ευρώ 30 το κάθε ένα.

16 Μετάβαση στα Δ.Π.Χ.Π.

Οι Οικονομικές Καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2005 έχουν συνταχθεί με βάση τα Δ.Π.Χ.Π. όπως περιγράφεται στη Σημείωση 2.1.

Οι Οικονομικές Καταστάσεις της Εταιρείας της 31 Δεκεμβρίου 2004 έχουν καταρτισθεί με βάση τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα.

Για τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Π. η Εταιρεία αναμόρφωσε διάφορα ποσά που είχαν δημοσιευθεί και είχαν συνταχθεί με τα προηγούμενα Λογιστικά Πρότυπα {Κ.Ν.3190/1955}.

Στο πλαίσιο αυτής της πρώτης εφαρμογής των Δ.Π.Χ.Π. η Εταιρεία προέβη στις ακόλουθες προσαρμογές:

Το 2003 η Εταιρεία παρουσίαζε με βάση τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα ζημιά € 545. Με βάση τα Δ.Π.Χ.Π. σημειώνεται κέρδος € 6.531 ως εξής:

Συμφωνία στοιχείων κατάστασης αποτελεσμάτων για την χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2004

	K.N. 3190/1955	Επίδραση Μετάβασης στα ΔΠΧΠ	ΔΠΧΠ
Έσοδα από υπηρεσίες και προμήθειες	321.967	0	321.967
Έξοδα για υπηρεσίες και προμήθειες	(2.830)	0	(2.830)
Καθαρό αποτέλεσμα αμοιβών από υπηρεσίες και Προμήθειες	319.137	0	319.137
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	(185.692)	1.673	(184.019)
Λοιπά διοικητικά έξοδα	(59.510)	0	(59.510)
Αποσβέσεις	(27.373)	0	(27.373)
Λειτουργικά έξοδα	(272.575)	1.673	(270.902)
Κέρδος από λειτουργικές δραστηριότητες	46.562	1.673	48.235
Τόκοι και συναφή έσοδα	10.257	0	10.257
Τόκοι και συναφή έξοδα	0	(276)	(276)
Καθαρό αποτέλεσμα τόκων	10.257	(276)	9.981
Κέρδη προ φόρων	56.819	1.397	58.216
Φόρος εισοδήματος	—	(19.920)	(19.920)
Κέρδη χρήσης μετά από φόρους	56.819	(18.523)	38.296

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε
Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων
(Ποσά σε Ευρώ)

Συμφωνία στοιχείων ισολογισμού την 31 Δεκεμβρίου 2004

	<u>Κ.Ν. 3190/1955</u>	<u>Επίδραση Μετάβασης στα ΔΠΧΠ</u>	<u>ΔΠΧΠ</u>
Ενεργητικό			
Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα	414.620	0	414.620
Απαιτήσεις κατά πελατών	154.866	0	154.866
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	45.882	0	45.882
Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία	27.435	0	27.435
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	0	3.746	3.746
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	3.431	0	3.431
Σύνολο Ενεργητικού	<u>646.234</u>	<u>3.476</u>	<u>649.710</u>
Υποχρεώσεις			
Λοιπές υποχρεώσεις	456.849	0	456.849
Προβλέψεις για παροχές σε εργαζόμενους	9.930	(3.600)	6.330
Σύνολο Υποχρεώσεων	<u>466.779</u>	<u>(3600)</u>	<u>463.179</u>
Ίδια Κεφάλαια			
Μετοχικό Κεφάλαιο	180.000	0	180.000
Λοιπά Αποθεματικά	0	0	0
Ζημιά εις νέον	(545)	7.076	6.531
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	<u>179.455</u>	<u>7.076</u>	<u>186.531</u>
Σύνολο υποχρεώσεων και ιδίων κεφαλαίων	<u>646.234</u>	<u>3.476</u>	<u>649.710</u>

Συμφωνία Ιδίων Κεφαλαίων έναρξης χρήσης με βάση τα προγενέστερα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Ν.3190/1955) και τα Δ.Π.Χ.Π.

31/12/2004

Εταιρικό κεφάλαιο	180.000
Ζημιά εις νέον	(545)
Διαφορά από πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού με αναλογιστική μελέτη	3.600
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	3.476
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	<u>186.531</u>

17 Εξήγηση της μετάβασης στα Δ.Π.Χ.Π.

Όπως αναφέρεται στη Σημείωση 2 αυτές είναι οι πρώτες οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας που ετοιμάστηκαν σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Π.

Οι λογιστικές πολιτικές που παρατίθενται στη Σημείωση 2 έχουν εφαρμοσθεί για τη σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2005, των συγκριτικών πληροφοριών που παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2004 και για την σύνταξη του Ισολογισμού Έναρξης κατά Δ.Π.Χ.Π, κατά την 1 Ιανουαρίου 2005 (ημερομηνία μετάβασης της Εταιρείας στα Δ.Π.Χ.Π.).

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

(Ποσά σε Ευρώ)

Για την κατάρτιση του Ισολογισμού ανοίγματος κατά τα Δ.Π.Χ.Π., η Εταιρεία έχει αναπροσαρμόσει τα ποσά που εκτέθηκαν προηγούμενα στις οικονομικές καταστάσεις που συντάχθηκαν με την παλαιά βάση λογιστικοποίησης (σύμφωνα με γενικά παραδεκτές λογιστικές αρχές στην Ελλάδα - Κ.Ν.3190/1955 και Ε.Γ.Λ.Σ.).

Σύμφωνα με τα Ε.Λ.Π. δεν επιτρέπεται η λογιστικοποίηση των αναβαλλόμενων φόρων.

Γι' αυτό για σκοπούς Δ.Π.Χ.Π., αναγνωρίστηκε το σχετικό ποσό αναβαλλόμενης απαίτησης.

18 Παράγοντες χρηματοοικονομικού κινδύνου

Η Εταιρεία δραστηριοποιούμενη στην χρηματιστηριακή αγορά μέσω του αντικειμένου της εκτίθεται σε διάφορους χρηματοοικονομικούς κινδύνους. Οι κίνδυνοι αυτοί είναι οι κάτωθι:

- α) Πιστωτικός κίνδυνος
- β) Κίνδυνος αγοράς
- γ) Κίνδυνος ρευστότητας και
- δ) Κίνδυνος επιτοκίου

Η πολιτική με την οποία η Εταιρεία τους διαχειρίζεται εστιάζεται στην αβεβαιότητα των χρηματοοικονομικών αγορών και έχει στόχο την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων τους στην χρηματοοικονομική κατάσταση και την ταμειακή ροή της Εταιρείας.

A) Πιστωτικός κίνδυνος

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος όπου το αντισυμβαλλόμενο μέρος αδυνατεί να εξοφλήσει πλήρως τα ποσά που οφείλει στην Εταιρεία. Η Εταιρεία δεν εκτίθεται σε τέτοιου είδους κίνδυνο.

B) Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς αφορά στην πιθανότητα απωλειών λόγω μεταβολής στο επίπεδο ή στην μεταβλητότητα των τιμών αγοράς. Η Εταιρεία λόγω της φύσης του αντικειμένου της, δεν εκτίθεται σε τέτοιου είδους κίνδυνο.

Γ) Κίνδυνος συναλλάγματος

Οι επιδράσεις της μεταβολής των ισοτιμιών των διαφόρων νομισμάτων δεν επηρεάζουν την χρηματοοικονομική θέση και τις ταμειακές ροές της Εταιρείας καθώς όλα τα στοιχεία του Ισολογισμού της Εταιρείας είναι εκφρασμένα σε Ευρώ.

Δ) Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας είναι ο κίνδυνος που προκύπτει όταν η λήξη των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων δε συμπίπτουν. Ο κίνδυνος ρευστότητας αναφέρεται επίσης στην ενδεχόμενη αδυναμία της Εταιρείας να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της που σχετίζονται με χρηματοοικονομικά μέσα ή συναλλαγές.

Η Εταιρεία αντιλαμβάνεται αυτό το κίνδυνο και τον ελέγχει μέσα από μια αναπτυγμένη δομή διαχείρισης ρευστότητας, που αποτελείται από διάφορα είδη ελέγχων.

Οι ακόλουθοι πίνακες που αναλύουν το ενεργητικό και τις υποχρεώσεις της Εταιρείας στις ανάλογες περιόδους βασίζονται στην υπόλοιπη περίοδο από την ημερομηνία του ισολογισμού μέχρι τη λήξη τους.

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

(Ποσά σε Ευρώ)

Ανάλυση στοιχείων ενεργητικού και παθητικού με βάση τη λήξη τους

	31 Δεκεμβρίου 2005				
	Μεταξύ 3				Σύνολο
	Κάτω από μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	μηνών και 1 έτους	Πέραν των 5 ετών	
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού					
Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα	664.948	-	-	-	664.948
Απαιτήσεις κατά πελατών	-	307.844	-	-	307.844
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	-	-	-	30.178	30.178
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	-	-	-	17.274	17.274
Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία	-	-	-	1.050	1.050
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	4.770	-	-	4.770
Σύνολο Ενεργητικού	664.948	312.614	-	48.502	1.026.064
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Λοιπές υποχρεώσεις	66.231	588.225	90.740	-	745.196
Προβλέψεις για παροχές σε εργαζόμενους	-	-	-	6.947	6.947
Σύνολο Παθητικού	66.231	588.225	90.740	6.947	752.143
Συνολικό Άνοιγμα Ρευστότητας	598.717	588.225	90.740	41.555	273.921

Ανάλυση στοιχείων ενεργητικού και παθητικού με βάση τη λήξη τους

	31 Δεκεμβρίου 2005				
	Μεταξύ 3				Σύνολο
	Κάτω από μήνα	Από 1 έως 3 μήνες	μηνών και 1 έτους	Πέραν των 5 ετών	
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού					
Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα	414.620	-	-	-	414.620
Απαιτήσεις κατά πελατών	-	154.866	-	-	154.866
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	-	-	-	45.882	45.882
Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία	-	-	-	27.435	27.435
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	-	-	-	3.476	3.476
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	3.431	-	-	3.431
Σύνολο Ενεργητικού	414.620	158.297	-	76.793	649.710
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Λοιπές υποχρεώσεις	54.818	319.530	82.501	-	456.849
Προβλέψεις για παροχές σε εργαζόμενους	-	-	-	6.330	6.330
Σύνολο Παθητικού	54.818	319.530	82.501	6.330	463.179
Συνολικό Άνοιγμα Ρευστότητας	359.802	(161.233)	(82.501)	70.463	186.531

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

(Ποσά σε Ευρώ)

Ε) Κίνδυνος επιτοκίου

Ο κίνδυνος επιτοκίου αναφέρεται στα τοκοφόρα στοιχεία Ενεργητικού και Παθητικού τα οποία είτε λήγουν είτε επαναπληρώνονται σε διαφορετικούς χρόνους, για διαφορετικά ποσά με κυμαινόμενο επιτόκιο. Η Εταιρεία δε εκτίθεται σε τέτοιου είδους κίνδυνο.

19 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών μέσων

Τα Δ.Π.Χ.Π, επιβάλλουν στις επιχειρήσεις να γνωστοποιούν την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων τόσο του Ενεργητικού όσο και του Παθητικού, για τα οποία μπορεί πρακτικά να υπολογισθεί η εύλογη αξία, είτε καταχωρούνται είτε δεν καταχωρούνται στον ισολογισμό.

Η Διοίκηση πιστεύει ότι για τα κονδύλια που δεν παρουσιάζεται εύλογη αξία στις Οικονομικές Καταστάσεις η λογιστική αξία που εμφανίζεται στον Ισολογισμό στις 31 Δεκεμβρίου 2005 και 2004 για τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις προσεγγίζουν την εύλογη αξία τους επειδή η πλειοψηφία αυτών έχουν ημερομηνία λήξεως μικρότερη του έτους.

20 Επίδικες υποθέσεις

Σύμφωνα με τους νομικούς συμβούλους της Εταιρείας μας οι νομικές υποθέσεις της αναλύονται ως εξής :

Έχει εκδοθεί επιταγή στο όνομα της Εταιρείας αξίας ευρώ 2,658 η οποία είναι σε δικαστική διεκδίκηση και προβλέπεται ότι το 2006 θα ακολουθηθεί η νομική οδός για την είσπραξη της. Η επιταγή αυτή παρουσιάζεται στον λογαριασμό Απαιτήσεις κατά Πελατών και αποτελεί στοιχείο του ενεργητικού.

Εκτός των ανωτέρω, δεν γνωρίζουμε άλλη εκκρεμή δίκη ή επικείμενη αξίωση σε βάρος της Εταιρείας.

21 Φορολογικά

Όπως αναφέρεται στη Σημείωση 8, η Εταιρεία είναι ενδεχομένως υπόχρεη για πρόσθετους φόρους (ή μείωση των φορολογικών ζημιών που μπορεί να μεταφερθούν και να συμψηφιστούν με μελλοντικά φορολογικά της κέρδη) και ποινές που μπορεί να επιβληθούν από τις φορολογικές αρχές. Οι φορολογικές υποχρεώσεις της Εταιρείας δεν έχουν εξεταστεί από τις φορολογικές αρχές για τις χρήσεις από 2002 έως 2004, με συνέπεια να μην έχουν καταστεί οριστικές. Η έκβαση των φορολογικών ελέγχων δεν είναι δυνατόν να προβλεφθεί στο παρόν στάδιο και ως εκ τούτου δεν έχει γίνει οποιαδήποτε πρόβλεψη στις οικονομικές καταστάσεις για το θέμα αυτό.

ΛΑΪΚΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Ε.Π.Ε.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

(Ποσά σε Ευρώ)

22 Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Οι απαιτήσεις, υποχρεώσεις, έσοδα και έξοδα της Εταιρείας με συνδεδεμένα μέρη αναλύονται ως εξής:

	<u>2005</u>	<u>2004</u>
<u>Απαιτήσεις - Υποχρεώσεις</u>		
Απαιτήσεις		
Καταθέσεις	662.096	414.620
Υποχρεώσεις		
Λοιπές Υποχρεώσεις	90.740	82.501
<u>Έσοδα - Έξοδα</u>		
Έσοδα από αμοιβές προμήθειες	0	25.000
Έξοδα από αμοιβές προμήθειες	17.287	12.394
Έσοδα από τόκους	12.032	10.257

ΓΕΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ				
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ				
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ			ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	
Πάγιο Ενεργητικό	(Κενή)	Απαιτήσεις και Διαθέσιμα	Καθαρή Θέση Προβλέψεις Μακρ/σμες Υποχρεώσεις	Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις
ΟΜΑΔΑ 1 ^η	ΟΜΑΔΑ 2 ^η	ΟΜΑΔΑ 3 ^η	ΟΜΑΔΑ 4 ^η	ΟΜΑΔΑ 5 ^η
10 Εδαφικές εκτάσεις		30 Χρεώστες Ασφαλιστρών	40 Κεφάλαιο	50 Αντασφαλιστές
11 Κτίρια – Εγκαταστάσεις Κτιρίων		31 Γραμμάτια εισπρακτέα	41 Αποθεματικά - Διαφορές Αναπροσαρμογής	51 Γραμμάτια Πληρωτέα
12		32 Αντασφαλιζό- μενοι	42 Αποτελέσματα εις νέο	52 Δικαιούχοι προμηθειών παραγωγής
13 Μεταφορικά μέσα		33 Χρεώστες Διάφοροι	43 Παρά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου	53 Πιστωτές Διάφοροι
14 Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός		34 Χρεόγραφα	44 Προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα (πλην ασφαλιστικών προβλέψεων)	54 Υποχρεώσεις από φόρους – τέλη
15 Ακίνητοποιήσεις υπό εκτέλεση και προκαταβολές κτήσεως πάγιων στοιχείων		35 Λογ/σμοί διαχείρισεως προκαταβολών και πιστώσεων	45 Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις	55 Ασφαλιστικοί Οργανισμοί
16 Ασώματες ακίνητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς αποσβέσεως		36 Μεταβατικοί λογ/σμοί ενεργητικού	46 Ασφαλιστικές προβλέψεις ασφαλίσεων ζωής	56 Μεταβατικοί λογ/σμοί παθητικού
17 Χρεόγραφα πάγιας επενδύσεως		37 Χρεώστες ασφαλιστρών ληξιπρόθεσμοι – επισφαλείς – επίδικοι	47 Ασφαλιστικές προβλέψεις ασφαλίσεων ζωής	57 Πράκτορες και συνεργάτες πωλήσεων – λογ/σμοί τρεχούμενοι
18 Συμμετοχές και μακροπρόθεσμες απαιτήσεις		38 Χρηματικά Διαθέσιμα	48 Λογ/σμοί συνδέσμου με τα υποκαταστήματα	58 Λογ/σμοί περιοδικής κατανομής
19 Πάγιο ενεργητικό υποκαταστημάτων		39 Απαιτήσεις και διαθέσιμα υποκαταστημάτων	49 Προβλέψεις - Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις υποκαταστημάτων	59 Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις υποκ/των

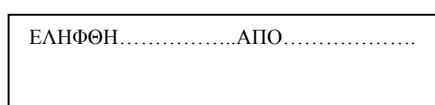
ΓΕΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ			ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ (Λογαριασμοί κατά προορισμό)	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ		ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
Οργανικά Έξοδα κατ' είδος	Οργανικά Έσοδα κατ' είδος			
ΟΜΑΔΑ 6 ^η	ΟΜΑΔΑ 7 ^η	ΟΜΑΔΑ 8 ^η	ΟΜΑΔΑ 9 ^η	ΟΜΑΔΑ 10 ^η (0)
60 Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	70 Ασφάλιστρα από πρωτασφαλίσεις	80 Γενική εκμετάλλευση	90 Διάμεσοι - Αντικριζόμενοι Λογ/σμοί	00
61 Αμοιβές και έξοδα τρίτων - Παροχές τρίτων	71 Ασφάλιστρα από πρωτασφαλίσεις πολυετούς διάρκειας	81 Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα	91 Ανακατάταξη εξόδων και εσόδων	01 Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία
62Αντασφάλιστρα	72 Ασφάλιστρα από αντασφαλίσεις	82 Έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων	92 Κέντρα (θέσεις) κόστους	02 Χρεωστικοί λογ/σμοί εγγυήσεων και εμπράγματος ασφαλειών
63 Φόροι - Τέλη	73 Δικαιώματα συμβολαίων και λοιπά έσοδα ασφαλιστικών εργασιών	83 Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους	93	03 Απαιτήσεις από αμφοτεροβαρείς συμβάσεις
64 Διάφορα Έξοδα	74 Προμήθειες και λοιπά έσοδα από αντασφαλιστικές εκχωρήσεις	84 Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	94	04 Διάφοροι λογ/σμοί πληροφοριών χρεωστικοί
65 Τόκοι και συναφή έξοδα	75 Έσοδα παρεπόμενων ασχολιών	85 Αποσβέσεις παγίων μη ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	95 Έσοδα (λογ/σμός προαιρετικής χρήσεως)	05 Δικαιούχοι αλλότριων περιουσιακών στοιχείων
66 Αποσβέσεις πάγιων στοιχείων ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	76 Έσοδα επενδύσεων	86 Αποτελέσματα χρήσεως	96 Μικτά αναλυτικά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως	06 Πιστωτικοί λογ/σμοί εγγυήσεων και εμπράγματος ασφαλειών
67 Ασφαλιστικές αποζημιώσεις και παροχές	77 Ασφαλιστικές προβλέψεις προηγούμενης χρήσεως	87	97 Διαφορές ενσωματώσεως και καταλογισμού	07 Υποχρεώσεις από αμφοτεροβαρείς συμβάσεις
68 Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	78 Τεκμαρτά έσοδα	88 Αποτελέσματα προς διάθεση	98 Αναλυτικά αποτελέσματα	08 Διάφοροι λογ/σμοί πληροφοριών πιστωτικοί
69 Οργανικά έξοδα κατ' είδος υποκ/μάτων	79 Οργανικά έσοδα κατ' είδος υποκαταστημάτων	89 Ισολογισμός	99 Εσωτερικές διασυνδέσεις (Α' λύση) ή Αναλυτική λογιστική υποκαταστημάτων (Β' λύση)	09 Λογ/σμοί τάξεως υποκαταστη- μάτων

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΛΩΝ⁶¹

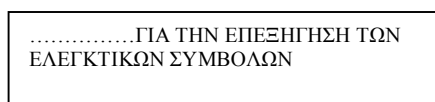
α) ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ

Σφραγίζεται κάθε παραστατικό ώστε να αποφευχθεί διπλός έλεγχος του ίδιου παραστατικού.

Επισήμανση πηγής που ελήφθη το παραστατικό.

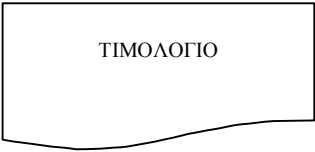
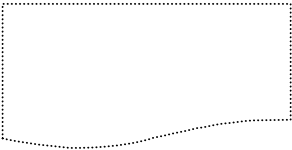
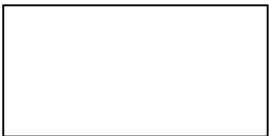
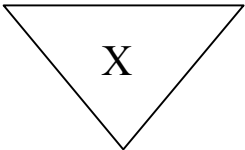
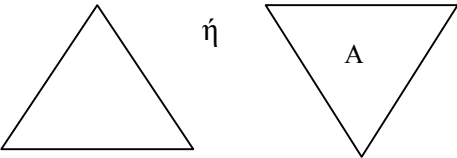
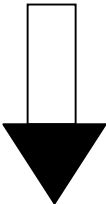
Παραπομπή επεξήγησης ελεγκτικών συμβόλων.

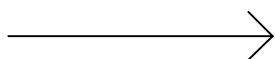
β) ΕΛΕΓΚΤΙΚΑ ΣΗΜΑΔΙΑ

1. Σ : Έγιναν όλες οι αθροίσεις.
2. V : Αντιπαραβολή αντίγραφου κατάθεσης με όλα τα “extrait” του Δεκεμβρίου.
3. ∇ : Έλεγχος εγκρίσεων δαπανών.
4. N : Αντιπαραβολή στοιχείων.
5. Y : Τα στοιχεία ελήφθησαν από το ελεγχόμενο τμήμα.
6. Λ : Καταγράφηκαν όλες οι ακάλυπτες επιταγές.
7. Ε : Επιβεβαίωση στοιχείων

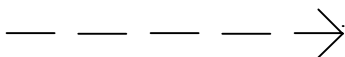
⁶¹ Πηγή : Παπαστάθης Στυλ. Παντελής , “Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) στις Επιχειρήσεις – Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του”, Α’ τόμος, Αθήνα 2003, Χορηγός ΟΠΑΠ

γ) ΣΤΑΘΕΡΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΡΟΗΣ

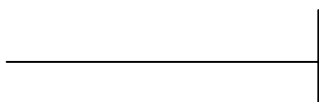
	Απεικόνιση παραστατικών εγγράφων
	Πολλαπλό παραστατικό
	Αντίγραφο παραστατικού
	Απεικόνιση καθολικών και οικονομικών καταστάσεων
	Μηχανογραφική επεξεργασία που αφορά κατάσταση, πίνακα μητρώου, καρτέλα αναλυτικού και γενικού καθολικού
	Προσωρινό αρχείο
	Μόνιμο αρχείο
	Ροή παραστατικών

Γραμμή ροής με φυσική κίνηση
κυκλοφορίας του παραστατικού

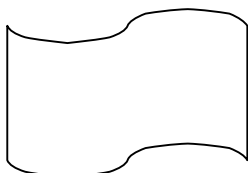

Γραμμή ροής χωρίς φυσική
κίνηση του δικαιολογητικού

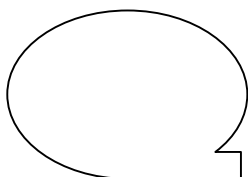

Διακοπή-τέλος ροής

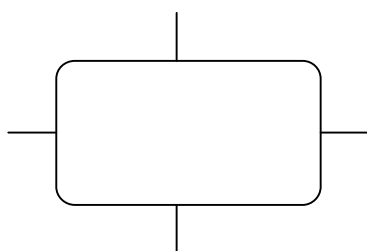
δ) ΣΥΜΒΟΛΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΜΕΣΩ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ

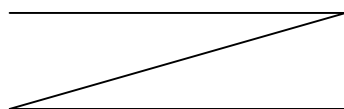
Διάτρητη χάρτινη ταινία

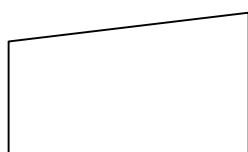
Μαγνητική ταινία

Μαγνητικός δίσκος

Μεταβίβαση ηλεκτρονικής
πληροφόρησης

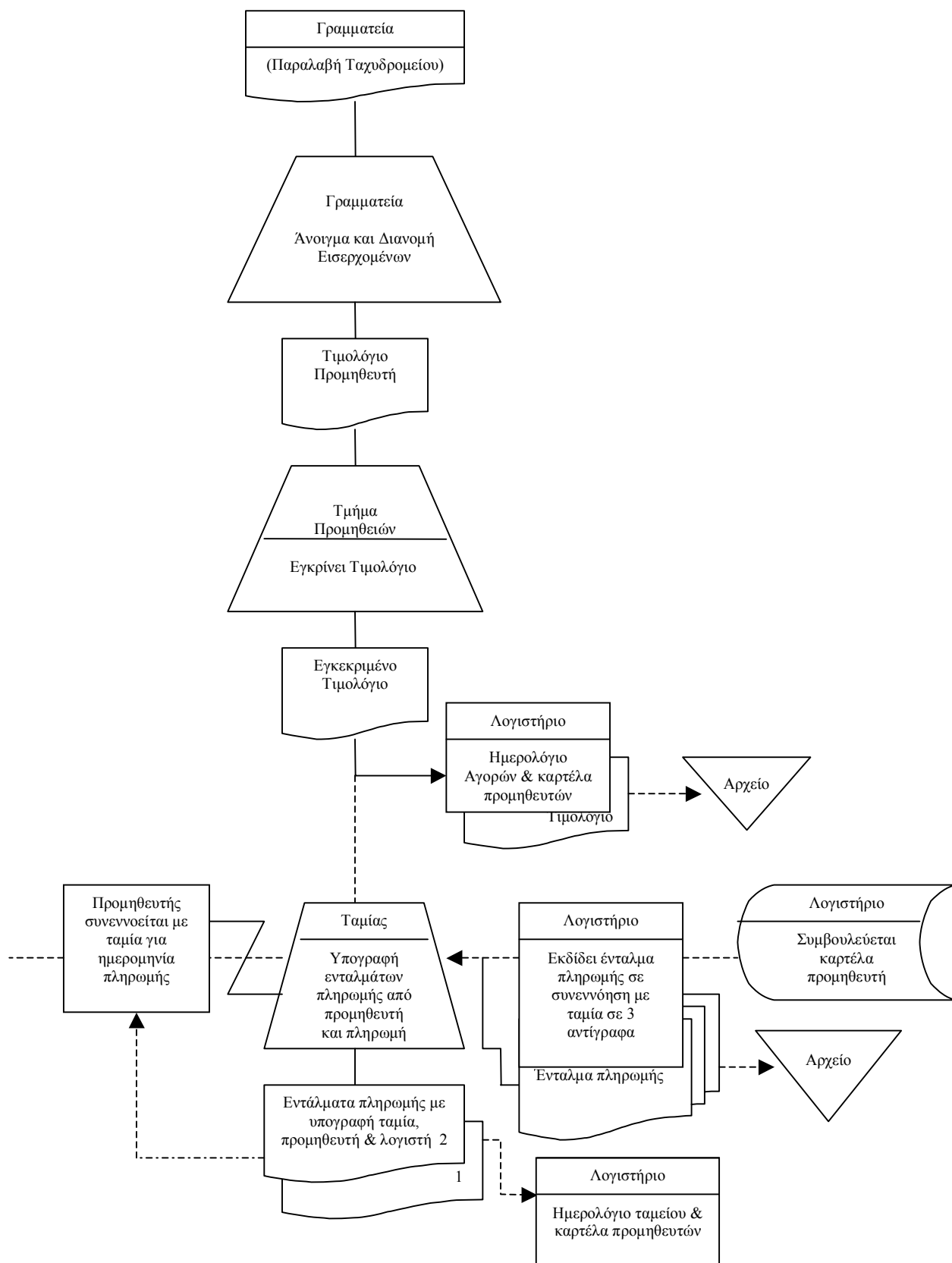

On-line εισερχόμενα μηνύματα

Αρχή ή τέλος μιας εργασίας

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗΣ ΚΑΙ
ΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΙΜΟΛΟΓΙΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΩΝ⁶²

⁶² Πηγή : Κάντζου Κων, “Ελεγκτική Θεωρία και Πρακτική”, Εκδόσεις Α. Σταμούλης, 1995

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΝΑΙ

ΟΧΙ

1. Υπάρχει ξεχωριστό τμήμα εκδόσεων συμβολαίων;
2. Οι διαδικασίες προς έκδοση συμβολαίων υποστηρίζονται από γραπτά στοιχεία (πρόταση ασφάλισης);
3. Οι προτάσεις ασφάλισης :
  - α. Είναι προαριθμημένες και υπό τον έλεγχο συγκεκριμένου υπευθύνου του τμήματος ;
  - β. Ταξινομούνται οι προτάσεις ανά συνεργάτη και ανά ασφαλιστική εταιρεία;
4. Γίνεται περιοδικός έλεγχος από άτομα ανεξάρτητα του τμήματος εκδόσεων συμβολαίων για να διαπιστωθεί αν οι αναγγελίες προτάσεων πράγματι αποστέλλονται στις ασφαλιστικές εταιρείες;
5. Ελέγχονται από δεύτερο άτομο του τμήματος οι καταχωρήσεις των ασφαλιστηρίων συμβολαίων στο αντίστοιχο πρόγραμμα στον υπολογιστή ως προς :
  - α. τα στοιχεία του ασφαλιζόμενου
  - β. τις καλύψεις υποχρεωτικές και πρόσθετες
  - γ. την τιμολόγηση του συμβολαίου
6. Κατά την παραλαβή των συμβολαίων ελέγχονται με βάση την συμπλήρωση της πρότασης ασφάλισης για τη σωστή καταγραφή των στοιχείων;
7. Υπάρχει αρχείο πελατών και αντίγραφα των συμβολαίων τους;
8. Υπάρχει συγκεκριμένο άτομο για την εξεύρεση πελατών μέσω τηλεφωνικού καταλόγου ή τηλεφώνων που δίνονται από τους ήδη πελάτες της επιχείρησης ;
9. Υπάρχει ξεχωριστό τμήμα πρόσθετων πράξεων;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

10. Υπάρχει τμήμα ζημιών;
11. Υπάρχει αρχείο ζημιών;
12. Εάν ναι:
  - α. Είναι ταξινομημένο σε φακέλους με αριθμητική σειρά;
  - β. Μετά την αποπληρωμή της ζημίας σφραγίζεται ο φάκελος;
  - γ. Το αντίγραφο της επιταγής και η υπογραφή του πελάτη στο σχετικό έντυπο αποστέλλεται στην εταιρεία;
13. Υπάρχουν εκκρεμείς ζημίες;
14. Επιβάλλεται να διέρχονται όλες οι παραλαβές συμβολαίων από ένα κεντρικό σημείο παραλαβής του πρακτορείου;
15. Είναι τα άτομα στην παραλαβή συμβολαίων ανεξάρτητα από το τμήμα εκδόσεων συμβολαίων;
16. Καταχωρούνται σε δελτία παραλαβής όλες οι παραλαβές συμβολαίων τα οποία είναι προαριθμημένα και στα οποία στη συνέχεια γράφεται η ημερομηνία παραλαβής και υπογράφονται από τον παραλαμβάνοντα;
17. Παραλαμβάνονται τα πινάκια των ασφαλιστικών εταιρειών κατευθείαν από τον υπεύθυνο καταχώρησης τους στο λογιστήριο;
18. Σε περίπτωση πολλαπλών αντιγράφων πινακίων σημειώνεται στα υπόλοιπα αντίγραφα με την λέξη “αντίγραφο”;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αγγλική Βιβλιογραφία

Churchill N. , (1966) “Audit Recommendations and Management Auditing: A Case Study and Some Remarks, Empirical Research in Accounting: Selected Studies”

Dittenhofer M. , (2001) “ Internal Auditing Effectiveness: An Expansion of Present Methods”

Xiangdong W. , (1997) “Development Trends and Future Prospects of Internal Audit”,
Managerial Auditing Journal

Ελληνική Βιβλιογραφία

Γρηγοράκου Γ. Θεόδωρου, (2002) “Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων (Κωδικοποιημένο)”, Β΄ έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν Σάκκουλα

Διεύθυνση ρυθμίσεως και εποπτείας Τραπεζικών Ιδρυμάτων, (Μάιος 2001) “Πλαίσιο αξιολόγησης συστημάτων εσωτερικού ελέγχου ”

Ελληνικό Ινστιτούτο Ασφαλιστικών Σπουδών, (Αθήνα 2004) “Εκπαιδευτικές Σημειώσεις”

Κάντζου Κων, (Αθήνα 2002) “Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων”, Εκδόσεις Interbooks

Κιάντου Α. Βασιλείου, (2002) “Ο Ασφαλιστικός Πράκτορας ”, Εκδόσεις Σάκκουλα

Μπαλής Θεοχάρης, (Αθήνα 1998) “Σύγχρονη Ελεγκτική-Εσωτερικός Έλεγχος”, Εκδόσεις Α.Σταμούλης

Νεκτάριος Μιλτιάδης, (1998) “Εισαγωγή στην Ιδιωτική Ασφάλιση”, Εκδόσεις Financial Forum

Παναγιωτίδης Π. Χρήστος , (Αθήνα 1995) “Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου”, Εκδόσεις Αντ. Ν Σάκκουλα

Παπαστάθης Στυλ. Παντελής , (Αθήνα 2003) “Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) στις Επιχειρήσεις – Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του”, Α’ τόμος, Χορηγός ΟΠΑΠ

Πρωτοψάλτης Γ. Νικόλαος, (2004) “Πρώτη Υιοθέτηση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης”, Εκδόσεις Α. Σταμούλης

Τσακλαγκάνος Άγγελος, (2002) “Θέματα Οικονομικής των Επιχειρήσεων”, Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη

Τσικογιαννοπούλου Μελίνα, (Αθήνα 1993) “Management Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων”, ΕΙΑΣ

Έντυπος τύπος

Ιδιωτική Ασφάλιση, τεύχος Ιούλιος – Αύγουστος 2006

Ιδιωτική Ασφάλιση, Ειδικό Ένθετο Νο 442, τεύχος Ιούλιος – Αύγουστος 2007

Διευθύνσεις στο Διαδίκτυο

www.eaee.gr

www.hiia.gr

www.soel.gr

www.disabled.gr

www.euro2day.gr

www.nomisma.com

www.lawnet.gr

www.morax.gr